

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI**

**SİVAS ZİYARETSUYU
HELENİSTİK VE ROMA DÖNEMİ SERAMİKLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

ESRA ABDİOĞLU

Tez Danışmanı

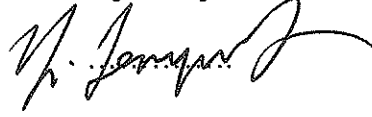
Yrd. Doç. Dr. Meral Ortaç

**ANKARA
2007**

ONAY

Esra ABDİOĞLU tarafından hazırlanan “Sivas Ziyaretsuyu Helenistik ve Roma Dönemi Seramikleri” başlıklı bu çalışma, 31.12.2007 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda (oybirliği/oyçokluğu) ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Arkeoloji Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

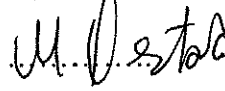
[İmza]

[Unvanı, Adı ve Soyadı] (Başkan)

Doç. Dr. S. Yücel Şenyurt

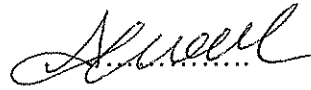
[İmza]

[Unvanı, Adı ve Soyadı]

Yrd. Doç. Dr. Meral Ortac

[İmza]

[Unvanı, Adı ve Soyadı]

Yrd. Doç. Dr. Ayşe Fatma Ero L

ÖNSÖZ

“Sivas Ziyaretsuyu Kazısı Helenistik ve Roma Dönemi Seramikleri” adlı bu çalışmada 2004 yılında Sivas ili Merkez ilçesinde yapılan kurtarma kazısında açığa çıkarılan seramik malzemenin tipolojik ve hamur özelliklerinin incelenerek, diğer Helenistik ve Roma merkezleriyle karşılaştırılarak değerlendirilmesine çalışılmıştır.

Ziyaretsuyu kazısında ortaya çıkarılan seramik buluntularının ışığında Ziyaretsuyu Mevkii’nin Helenistik ve Roma dönemi içindeki yerinin belirlenmeye çalışılması bu çalışmanın ana konusunu oluşturmuştur.

Bu çalışmanın ana malzemesini oluşturan Ziyaretsuyu kazı buluntularını yüksek lisans tezi olarak çalışmama izin veren Doç. Dr. S. YÜCEL ŞENYURT’a, ve tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. MERAL ORTAÇ’a, hem bu çalışma sırasında ki manevi destekleri hem de benimle paylaştıkları değerli bilgileri nedeniyle teşekkürlerimi sunarım.

ESRA ABDİOĞLU

2007

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER	ii
KISALTMALAR	v
RESİMLER LİSTESİ	v
HARİTALAR LİSTESİ	v
ÇİZİMLER LİSTESİ	v
GRAFİKLER LİSTESİ	vi
TABLolar LİSTESİ	vi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM SERAMİKLERDE YAPIM ÖZELLİKLERİ

1.1. İnce Seramikler	11
1.1.1. Doğu Sigillata A Grubu	11
1.1.2. Devetüyü Grup	17
1.1.3. Bej Grup	18
1.2. Kaba Seramikler	18

İKİNCİ BÖLÜM SERAMİK HAMUR GRUPLARI

2.1 İnce Seramikler	20
---------------------	----

2.2 Kaba Seramikler	21
----------------------------	-----------

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM SERAMİKLERDE FORM

3.1 İnce Seramikler	30
3.1.1. Tabaklar	30
3.1.1.1 Sığ Tabaklar	30
3.1.1.2 Derin Tabaklar	31
3.1.2 Çanaklar	31
3.1.2.1. Yayvan Çanaklar	32
3.1.2.2. Sığ Çanaklar	32
3.1.2.3. Küresel Çanaklar	32
3.1.2.4. Omurgalı Çanaklar	33
3.1.3 Çömlekler	33
3.1.3.1 Boyunlu Çömlekler	34
3.1.3.2 Boyunsuz Çömlekler	34
3.1.3.3. Testiler	35
3.1.4 Ungantarium	35
3.2 Kaba Seramikler	35
3.2.1 Tabaklar	35
3.2.1.1 Sığ Tabaklar	36
3.2.1.2 Çukur Tabaklar	36

3.2.2 Çanaklar	36
3.2.2.1. Yayvan Çanaklar	37
3.2.2.2. Sığ Çanaklar	37
3.2.3. Çömlekler	37
3.2.3.1 Boyunlu Çömlekler	37
3.2.3.2 Boyunsuz Çömlekler	38
3.2.3.3. Testiler	38
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
SERAMİK BEZEMELERİ	
4.1 İnce Seramikler	44
4.1.1. Boya Bezeme	44
4.1.2. Kalıp Bezeme	45
4.1.3. Kazıma Bezeme	46
4.2 Kaba Seramikler	46
4.2.1. Boya Bezeme	46
4.2.2. Kabartma, Kazıma ve Baskı Bezeme	46
SONUÇ	48
KATALOG	51
KAYNAKLAR	94
RESİMLER	104

HARİTALAR	113
ÇİZİMLER	119
GRAFİKLER	121
LEVHALAR	126
ÖZET	164
ABSTRACT	165

KISALTMALAR

DS:	Doğu Sigillata
DSA:	Doğu Sigillata A
DSB:	Doğu Sigillata B
DSC:	Doğu Sigillata C

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1:	Ziyaretsuyu kazısı kırmızı astarlı seramikleri
Resim 2:	Ziyaretsuyu kazısı boya bezemeli seramikleri
Resim 3:	Ziyaretsuyu kazısı kazıma ve şerit boya bezemeli seramikleri
Resim 4:	Ziyaretsuyu kazısından ele geçen boya bezemeli testi
Resim 5:	Ziyaretsuyu kazısı seramikleri
Resim 6:	Ziyaretsuyu mimari yapısı
Resim 7:	Ziyaretsuyu seramikleri
Resim 8:	Ziyaretsuyu küp parçası
Resim 9:	Ziyaretsuyu küp parçası
Resim 10:	Ziyaretsuyu amphora ve küpleri

HARİTALAR LİSTESİ

Harita 1:	Sivas ili haritası
Harita 2:	Antik Dönem Kuzey Suriye ve Güney Doğu Anadolu
Harita 3:	DSA grubu seramikleri dağılım haritası
Harita 4:	Sivas ve çevresi Bizans çağı yolları
Harita 5:	Yakındoğu haritası

ÇİZİMLER LİSTESİ

Çizim 1:	Ziyaretsuyu kazısı mimari yapı
-----------------	--------------------------------

GRAFİKLER LİSTESİ

- Grafik 1:** İnce seramik grubunun kaba seramik grubuna olan oranı
- Grafik 2:** Terra Sigillata seramiklerin diğer seramik gruplarına olan oranı
- Grafik 3:** Devetüyü hamurlu seramik grubu içerisinde bej astarlı grubunun oranı
- Grafik 4:** Çanak formu seramiklerin çömlek formu seramiklere olan oranı.
- Grafik 5:** Bezemeli seramiklerin diğer seramik gruplarına olan oranı
- Grafik 6:** Boya bezemeli seramiklerin bezemeli seramikler içindeki oranı
- Grafik 7:** İnce seramik grubu içinde devetüyü hamurlu seramik grubunun oranı

TABLolar LİSTESİ

- Tablo 1:** Terra Sigillata ayrımı

GİRİŞ

Bu çalışmada, 2004 yılında Sivas'ın Merkez İlçesi'nde, ilçeyi Akpınar Köyü'ne bağlayan karayolunun, Akpınar Köyü'nü yaklaşık 1,5 km geçtikten sonra Ziyaretsuyu Mevkii'nde yapılmış olan kurtarma kazısından ele geçen seramikler değerlendirilmiştir.

Bu çalışmada, öncelikle Ziyaretsuyu yerleşiminden ele geçen seramik buluntuların teknik özellikleri ve formları açısından değerlendirilmesine ve Kızılırmak kavsî içerisindeki ve çevre kültür bölgelerindeki Helenistik ve Roma Dönemi yerleşimlerinden ele geçen seramiklerle karşılaştırılarak Ziyaretsuyu yerleşiminin bölgedeki konumunun irdelenmesine ve çevre bölgelerle arasındaki bağlantıların ortaya çıkarılmasına çalışılmıştır.

Bu çalışmada, Ziyaretsuyu kazısından ele geçen 971 adet seramik buluntusunun hamur gruplarına göre dağılımı belirlenmiş ve tipolojik olarak değerlendirmeleri yapılmıştır. Bu 971 adet parça içerisinde, tarihlenmeye daha çok yardımcı olabilecek, profil veren ağız parçaları ve bezemeli seramikler çalışma kapsamına alınmıştır.

Çalışmanın ilk aşamasında seramik çizimleri, seramik tiplerinin belirlenmesi ve bu seramiklerin hamur gruplarına ayrılması üzerine yoğunlaşmıştır. Çalışmanın ikinci aşamasında ise kütüphane çalışması ve literatür taramasıyla toplanan veriler ışığında katalogda yer alan Ziyaretsuyu çanak çömleği incelemeye tabi tutulmuştur. Çalışmanın son aşamasında ise önceki aşamalardan elde edilen veriler sentezlenerek sonuca bağlanmaya çalışılmıştır.

Ele geçen seramik buluntuları; kaba seramik olarak isimlendirilen, yoğun katkı maddesine sahip hamurlu seramikler; ince seramik olarak isimlendirilen; arıtılmış hamurlu nispeten daha ince cidarlı seramikler olarak iki ana grupta incelenmiştir.

Değerlendirmeye alınan seramikler öncelikle bölgeye yakın merkezlerden ele geçen seramiklerle, daha sonra da daha uzak bölgelerdekilerle karşılaştırılmıştır. Böylece Ziyaretsuyu kazısından ele geçen seramiklerin ışığında bölgenin kültür dokusu tespit edilmeye çalışılmıştır.

Ziyaretsuyu kazısından ele geçen seramik buluntularından literatüre Doğu Sigillataları olarak geçen grup ve Kızılırmak Havzası Seramikleri olarak adlandırılan bezemeli grup tarihlendirme açısından önem taşırlar.

Kızılırmak Havzası Boyalı Seramikleri olarak isimlendirilen seramikler Anadolu'da Demir Çağı geleneklerini devam ettiren Helenistik Dönem kapları olarak adlandırılan önemli bir seramik grubudur. Terra Sigillata seramikleri ise Avrupa'da olduğu gibi Anadolu'da da birçok merkezde üretilmiş olan ince cidarlı, temiz hamurlu ve oldukça kaliteli bir gruptur. Ancak bu seramik grubu üretim yerleri ve tarihlerine göre işçiliklerinde ve kalitelerinde farklılıklar gösterebilmektedir. Terra Sigillata grubu seramikler Batı Sigillataları ve Doğu Sigillataları olmak üzere iki grup halinde literatüre geçmiştir. Ancak Ziyaretsuyu yerleşiminden ele geçen Terra Sigillata grubu seramikler hamur özellikleri bakımından Doğu Sigillataları adı verilen seramik grubu içerisinde yer almaktadır. Bu nedenle çalışmanın bu bölümü Doğu Sigillatalarını kapsamaktadır.

Bu çalışmada Ziyaretsuyu kazısında ele geçen Helenistik ve Roma Dönemi çanak çömleğinin değerlendirilmesiyle; Ziyaretsuyu'nda ele geçen seramiklerin Kızılırmak kavsı içerisindeki yeri tespit edilmeye çalışılmıştır. Seramiklerin komşu bölgelerdeki diğer Helenistik ve Roma Dönemi seramikleriyle karşılaştırılmasıyla da Ziyaretsuyu'nun çevre bölgelerle bağlantısının bulunmasına ve Ziyaretsuyu yerleşiminin bölgedeki konumunun irdelenmesine çalışılmıştır. Bu karşılaştırma yapılırken seramiklerin hem hamur özellikleri hem de profil benzerliği dikkate alınmıştır.

Sivas bölgesi ve Kızılırmak Havzası içerisinde bu güne kadar az sayıda yapılmış olan arkeolojik araştırmalara 2004 yılında gerçekleştirilen Ziyaretsuyu kazısından elde edilen veriler önemli katkılar sağlayacak niteliktedir. Bu kazıdan elde edilen Helenistik ve Roma Dönemine ait seramik buluntularının değerlendirilmesi ile bu bölgedeki seramik türlerinin saptanmasında bundan sonraki çalışmalara referans oluşturacaktır.

Sivas'ın Coğrafi Yapısı

“Sivas ilinin büyük bölümü İç Anadolu Bölgesi'nde yer alır. Doğu Anadolu ve Karadeniz Bölgesi'nde de toprakları bulunur. İl topraklarının büyük bölümü Kızılırmak, bir bölümü de Yeşilirmak ve Fırat Havzası'na girer. 35 derece 50 dakika ve 38 derece 14 dakika doğu boylamıyla 38 derece 42 dakika ve 40 derece 16 dakika kuzey enlemleri arasında kalan il, 28.488 km² lik yüzölçümüyle Konya'dan sonra Türkiye'nin 2. büyük ilidir”¹.

Sivas doğuda Erzincan; kuzeyde Giresun, Ordu, Tokat; batıda Yozgat; güneyde Kayseri, Kahramanmaraş ve Malatya ile komşudur.²

İl topraklarının Kızılırmak Havzası'na giren bölümünde karasal iklim, Yeşilirmak Havzası'na giren bölümünde Karadeniz ardı geçiş iklimi, Fırat Havzası'na giren bölümünde ise, Doğu Anadolu karasal iklimi görülür.³

Dağlar, bu dağlar arasında uzanan vadiler, çukurlarda oluşmuş ovalar ve yüksek platolar Sivas'taki başlıca yeryüzü şekillerini oluşturur.

Kuzey Anadolu sistemine bağlı dağlar, Kelkit Vadisi'yle Kızılırmak Vadisi arasını doldurarak batı-doğu doğrultusunda uzanır. Tüm Güney Anadolu'yu batıdan doğuya doğru geçen Toroslar'a bağlı dağlar ise

¹ Sivas İl Yıllığı 1998: 17.

² Mahiroğulları, 2003: 6.

³ Sivas İl Yıllığı 1998: 17.

Şarkışla'dan başlayıp ilin ortalarına doğru sokulur. Bu iki sıranın dışında kalan ve genellikle tek tek yükselen dağlar, ilin ikinci dereceden kabartıları durumundadır.⁴

Sivas akarsu bakımından oldukça zengindir. Ancak bu akarsulardan vadilerin dar ve derin olması nedeniyle yeteri kadar yararlanılamaz.

Sivas ilinde vadi oluşumları çok önemlidir. İlin kuzeydoğusu ve batısındaki yüksek kesimden kaynaklanan akarsular, genellikle batı ve güney yörelerinden akmaktadır. Bu hızlı akışlı sular dar ve derin oluklar açmıştır. Vadiler il alanının batısında yer yer genişleyerek, il tarımında belirleyici rol oynayan alüvyonlu ovalara dönüşmektedir. Sivas'ta vadilerin ikinci önemli rolü de dağlar ve platolarla kaplı bu alanda belli başlı ulaşım kanallarını oluşturmalarıdır. Yerleşim merkezleri arasındaki kara ve demiryolu ulaşımı, düzenli sıralar oluşturan yüksek ve sarp yapıyı kesintiye uğratan vadi boylarınca sağlanır.⁵

Sivas'ta platolar en önemli yeryüzü şeklini oluşturur. IV. zamanın başlarından günümüze değin hızla aşınarak kütleşen dağların bir kesimi yüksek platolara dönüşmüştür. Orta Anadolu platolarının en önemlilerinden biri olan Uzunyayla, ilde çok geniş alan kaplar.

Kuzey Anadolu Dağlarıyla Güney Anadolu Dağlarının birbirine yaklaştığı bir yöre olan Sivas il alanında kıvrılma ve yükselmeler sırasında bazı kesimler çöküntüye uğramıştır. Ayrıca il alanında egemen durumda olan suya direnci az oluşumların erimesiyle çöküntü alanları ortaya çıkmıştır. Bu çöküntü alanlarında bazen sürekli, bazen geçici nitelikte göller oluşmuştur.⁶

⁴ <http://www.sivas.gov.tr/turizm/bolum.php?kat=180>.

⁵ <http://www.sivas.gov.tr/turizm/bolum.php?kat=180>

⁶ <http://www.sivas.gov.tr/turizm/bolum.php?kat=180>

Ziyaretsuyu kazı alanı ise Sivas'ın Merkez İlçesi'ni Akpınar Köyü'ne bağlayan karayolunun, Akpınar Köyü'nü yaklaşık 1,5 km geçince güneyinde Ziyaretsuyu Mevkii'nde yer almaktadır. Ziyaretsuyu Mevkii'nin denizden yüksekliği 1432 metredir.⁷

Sivas Tarihi

Sivas, Anadolu'nun en eski ve önemli kentlerinden biridir.⁸ Sivas topraklarında tarihin ilk dönemlerinden günümüze kadar çeşitli medeniyetler ve devletler hâkimiyetlerini sürdürmüşlerdir.⁹ Sivas'a farklı dönemlerde hâkim olan devletler şehre kendilerine özgü değişik isimler vermişlerdir. Bunlar Sebasteia, Sipas, Kabira, Megolopolis, Talaurs, Danişment ili, Eyaleti Rum, Eyaleti Sivas ve Sivas isimleridir.¹⁰

Yukarı Kızılırmak Havzası sahip olduğu su kaynakları, maden yatakları mineral kayaç yatakları, tuzlalar, sıcak su kaynakları, tarıma elverişli toprakları nedeniyle antik çağda da erken dönemlerden itibaren yoğun olarak yerleşilen bir bölgedir.¹¹

Sivas'ın bugünkü sınırları içerisinde yer alan Hafik Gölü, Pıdır Höyüğü, Zara Tödürge Gölü kıyısındaki Tepecik Höyüğü ile Kangal İlçesi Çukurtarla ve Kavak Nahiyesi Höyük değirmeninde Prehistorik buluntular elde edilmiştir.¹²

Hans Henning von der Osten ve ekibi tarafından Sivas'ta altı yıl süreyle yapılan çalışmalar sonrasında önemli veriler elde edilmiştir. Bu süre içinde yapılan kazılarda 38 adet yerleşim yeri saptanmıştır.¹³

⁷ Ortaç, 2006: 339

⁸ Aslanoğlu, 1976:7

⁹ Yasak, 1997: 7

¹⁰ Yasak, 1997: 7

¹¹ Ortaç, 2006: 343

¹² <http://www.cumhuriyet.edu.tr/sivas/>

¹³ Osten, 1929: 75–79, Osten, 1930: 137

Sivas ilindeki arkeolojik araştırmalar Hans Henning von der Osten'nin çalışmalarından sonra da devam etmiştir. 1943'te Kılıç Kökten, Sivas ilinde tarih öncesine ait merkezlere ulaşabilmek amacıyla yapmış olduğu gezilerde 24 merkezi açığa çıkarmıştır.¹⁴ 1947'de Tahsin zg tarafından yapılan kazılarda Topraktepe ve Maltepe Hyklerinden önemli veriler elde edilmiştir.¹⁵ 1992–2000 yılları arasında A. Tuba kse Sivas ilinde yüzey araştırmaları yapmış ve 580 yerleşim yerine rastlamıştır.¹⁶ Bu örneklerin dışında 1955'te Charles Burney, 1963'te Pierro Meriggi, 1975'te Jak Yakar, 1993'ten beri Andreas Mller Karpe gibi yörede sistemli kazılar yapan yabancı arkeologlar olmuştur.¹⁷

Sivas'ın yazılı tarihi M.. 2000 yılı başlarında Hititlerle başlamaktadır. Hattuşili nderliğinde M.. 1650'de kurulan Hitit Devleti, Kızılırmak yayını sınır kabul etmiştir. Bu yay içindeki Sivas ve evresi Hititlerin yıkıldığı M.. 1200'lere kadar bu devletin önemli egemenliği altında kalmıştır. Merkez Tatlıcak ile Uzuntepe Köylerinde bulunan hykler ve Grn şuğul Vadisi'ndeki Hititçe yazıların varlığı yörede Hitit varlığına işaret eder.¹⁸

Balkanlar zerinden Anadolu'ya gelen Fryglerin Hititleri ortadan kaldırmaları sonucu Sivas'ta Fryg yerleşimi Hitit yerleşim alanlarının st katlarında görülmektedir. Lydialılar zamanındaki meşhur Kral Yolu da Sivas'tan geçmektedir.¹⁹

Sivas M.. 7. yüzyılda Anadolu'ya Kimmer ve İskitlerin gelmesiyle bu kavimlerin yerleşim alanı olmuş; daha sonra Medlerin kısa süren Anadolu

¹⁴ Kökten, 1944: 662, Kökten, 1948: 223

¹⁵ zg, 1947a: 164–166, 1947b: 641–655

¹⁶ Bu konu hakkında detaylı bilgi için bakınız; kse, 1992: 234–258
kse, 1994: 317–329; kse 1995: 205–228; kse, 1996:375–400; kse, 1999: 467–490;
kse, 2000: 11–24; kse, 2001: 89–100; kse,2002: 229–238

¹⁷ Mahiroğulları, 2003: 14

¹⁸ <http://www.cumhuriyet.edu.tr/sivas/>

¹⁹ <http://www.cumhuriyet.edu.tr/sivas/>

hâkimiyeti sonrasında Sivas bu defa M.Ö. 550'de Perslerin eline geçmiştir. Persler Anadolu'daki topraklarının yönetimini satraplıklara ayırmıştır. Sivas Kapadokya Satraplığı içinde yer almıştır.

M.Ö. 333 yılında Anadolu'ya geçen Makedonya kralı Büyük İskender Perslerin Anadolu'daki üstünlüğüne son vermiştir.²⁰

Bir süre sonra Pers yöneticilerinden 1. Arirates, Kapadokya Krallığı'nı yeniden kurmuştur. Dolayısıyla Sivas, uzun süre Kapadokya Krallığı'nın sınırları içinde kalmıştır.²¹

İskender'in ölümünden sonra Anadolu'nun yönetimi doğu ordularının komutanı olan Antigonos Monophtalmos'a geçmiş, M.Ö. 301 yılına gelindiğinde ise Antigonos, İpsos savaşında öldürülmüştür.²² Bu dönemden sonra Seleukoslar Anadolu'ya hâkim olmuşlar ve Sivas'ın güneyi Kapadokya Krallığı'nda, kuzey bölümü ise Pontos Krallığı'nda kalmıştır.²³

M.Ö. 280 yılına gelindiğinde ise Galatlar Gelibolu Yarımadası'nın en stratejik bölümünü işgal etmişlerdir. Galatlar daha sonra Anadolu'ya doğru harekete geçmiş burada yapılan savaşlar sonucunda Seleukos kralı Antiokhos I, Galatları kendi idaresindeki bir bölgeye yerleştirmiştir.²⁴

Strabon ise Anadolu'ya gelen Galatların 3 kabile halinde yaşadığına değinmiştir. Tolistoagii'lerin Gordion-Pessinus çevresine, Tektosageslerin Ankara çevresine, Trokmilerin Kızılırmak boyunca yerleştiklerini belirten Strabon, Pontos, Kapadokya yakınlarındaki kısımlara Trokmilerin hâkim

²⁰ Mansel, 1971: 439–440

²¹ Mahiroğulları, 2003: 15

²² Magie, 2001:2–3

²³ Mansel, 1971:270

²⁴ Magie, 2001: 8–9

olduğuna, surlarla çevrili garnizonlarının bulunduğuna ve Tavion bölgesinin bu kısmında yaşayanların ticaret merkezi olduğuna değinmiştir.²⁵

Roma İmparatoru Tiberius, M.S. 17'de Sivas'ı İmparatorluk sınırları içine katmıştır. Romalılar Pontos Krallığı'nı egemenlikleri altına alınca, Sivas'ın yönetimini de Pontos Krallığı'nın idaresine bıraktılar.²⁶ Roma İmparatorluğu hâkimiyetine giren şehir 395'de Doğu Roma (Bizans) İmparatorluğu'na ayrılan topraklar içerisinde kaldı.²⁷

Galat – Trokmi kavminin başkenti olarak kabul edilen Tavium'dan (Yozgat-Büyük Nefesköy) Sebasteia'ya (Sivas) giden iki Roma yolu bulunmaktadır.²⁸ Bu yol üzerinde Sebastopolis (Tokat-Sulusaray) dışında yerleri şimdiye kadar tespit edilememiş çeşitli yerleşim yerleri mevcuttur. Sivas'ın hemen doğusunda yer alan Akpınar Köyü Ziyaretsuyu Mevkii'nin, bu Roma yolunun devamında yer aldığı düşünülmektedir.²⁹ Ziyaretsuyu, batıdaki önemli merkezlere önce Tavium'a, oradan daha da batıda Ancyra'ya (Ankara) kadar giden önemli bir Roma yolunun yakında bulunmaktadır.³⁰ Ayrıca Sivas'tan bir yol, Kayseri'ye, bir diğer yol Yozgat ve Çorum'a, bir yol doğuya Erzincan'a ve bir diğeri güneye Malatya'ya bağlanmaktadır.³¹

Bizanslıların ilk dönemlerinde yörede önemli siyasal olaylar cereyan etmemiş; nispeten sakin bir dönem yaşanmıştır. Bizans Dönemi'nde Sivas zaman zaman doğudan gelen Sasanilerin zaman zaman da güneyden gelen Emevilerin saldırılarına maruz kalmıştır.

²⁵ Strabon XII.5.1–2

²⁶ Yasak, 1997: 10

²⁷ <http://www.cumhuriyet.edu.tr/sivas/>

²⁸ Bittel, 1942: 8

²⁹ Ortaç, 2006: 340–341

³⁰ Durbin, 1971: 117

³¹ Durbin, 1971: 101

Kazı Çalışmaları

Ziyaretsuyu yerleşiminde Bakü-Tiflis-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı Arkeolojik Kurtarma Kazıları Projesi çerçevesinde, Sivas'ın Merkez İlçesi'ne bağlı Akpınar Köyü'ne yaklaşık 1,5 km mesafede Ziyaretsuyu Mevkii'nde, Gazi Üniversitesi Arkeolojik Çevre Değerleri Araştırma Merkezi (GÜ-ARÇED) tarafından kazı çalışması yapılmıştır.

Kazı çalışmaları, 10 x 10 m boyutlarında 10 açma (A-B Açmaları), 2 x 7 m boyutlarında 3 açma (C Açmaları) gerçekleştirilmiştir. Kazı çalışmalarında, kuzey-güney, doğu-batı doğrultusunda inşa edilmiş iki mimari yapı ortaya çıkarılmıştır.

Ziyaretsuyu'nda tek bir yapı katı tespit edilmiş ve her iki yapının duvarları yerel taş ve toprak harç kullanılarak örülmüştür. Taşlar farklı boyutlarda ve farklı formlarda olup duvarların örgüsünde herhangi bir duvar örgü formu görülmemektedir. Her iki yapıda da taban yassı taşların yan yana yerleştirilmesiyle döşenmiştir. Bu yapılarda mekânların büyüklüğü, sıralanması ve kapıların yerleştirilişinde simetri kullanılmamıştır. Her iki yapı birbirinden dar bir sokak ile ayrılmaktadır.

Kazı çalışmalarında çanak çömlek parçaları ve sağlam kaplar, sikke ve metal buluntular ele geçmiştir. Ele geçen çok sayıdaki seramik parçası, tandır, öğütme taşları, dokuma ağırlıkları ve mimari form dikkate alınarak her iki yapının konut amaçlı kullanıldığı düşünülmektedir.³²

Ziyaretsuyu kazısında ele geçen 971 adet seramik malzeme, form özellikleri ve hamur nitelikleri göz önünde bulundurularak iki gruba ayrılmıştır.

Birinci grubu oluşturan temiz hamurlu, ince cidarlı olarak tanımlanabilecek ince seramikler, 315 parçadan oluşmaktadır (Grafik-1)

³² Ortaç, 2006: 340-341

İkinci grup ise kalker, mika, seramik tozu ve taşçık gibi katkı maddeleri içeren ve günlük kullanım kaplarından oluşan kaba seramikler adı altında incelenmiştir. Kaba seramikler olarak adlandırılan bu gruptan 656 parça ele geçmiştir. (Grafik–1)

Bu çalışmada, her iki gruba ait seramikler yapım özellikleri, hamur grupları ve form özellikleri bakımından üç farklı açıdan değerlendirmeye alınmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

SERAMİKLERDE YAPIM ÖZELLİKLERİ

1.1. İnce seramikler

Ziyaretsuyu yerleşiminden ele geçen seramikler içerisinde 315 adetle temsil edilen ince seramik grubu, katkı maddelerinden arındırılmış, temiz hamurlu olarak tanımlanan hamur özelliklerine sahip, ince cidarlı seramik grubudur.

1.1.1. Doğu Sigillata A Grubu

Seramiklerin iç veya dış yüzeyleri ya da her ikisi birden genellikle kırmızı astarla kaplanmıştır. Büyük çoğunluğu çarkta biçimlendirilmiş olan bu seramikler arasında 5 adet parça ise kalıpta biçimlendirilmiştir. (LEV:6–1, LEV:9–3, 6, 7, 8) Kalıpta biçimlendirilmiş bu seramikler genellikle Megara kâsesi olarak adlandırılmıştır. Megara kâsesi dudak kısmında çok az genişleyen derin kâselere denir.¹

Ziyaretsuyu kazısından ele geçen ince seramik grubunun bir bölümü astar ve hamur katkıları ile form özellikleri dikkate alınarak Terra Sigillata grubu olarak nitelendirilebilir. Ziyaretsuyu kazısından ele geçen ve Terra Sigillata olduğu düşünülen seramikler hamur, astar ve form özellikleri bakımından DSA tanımına uymaktadır. DSA içinde aynı hamur ve form özelliklerini taşımasına rağmen bazı parçaların yüzey renklerinde bozulmalar gözlenmektedir. Astardaki bu bozulma seramiklerin yerli yapım, DSA taklidi olduğunu düşündürmektedir.

¹ Crowfoot ve Kenyon, 1957:257

'Terra Sigillata' terimi 19. yy. ortalarından itibaren parlak kırmızı astarlı kaplar için kullanılmıştır.² Sigillatalar üzerine ilk çalışmalardan biri 1895 yılında Dragendorf tarafından yapılmıştır.³ Dragendorf bu terimi Batı Avrupa'daki bazı merkezlerde ortaya çıkarılan Roma Geç Cumhuriyet ve Erken İmparatorluk Dönemi'ne ait çok kaliteli kil ile kalıpta yapılmış ve parlak kırmızı astarla kaplanmış kaplar için kullanmıştır.⁴ Terra Sigillata terimi kırmızı renkli, bezemesiz seramiklerin yanı sıra, kabartma bezemeli ve mühür baskılı kapları da kapsamaktadır.⁵ Daha sonraki dönemlerde Batı Sigillatalarından farklı astar ve hamura sahip olan ve imparatorluğun doğusundaki merkezlerden ele geçen Terra Sigillatalar için de incelemeler yapılmıştır.⁶

Antik yazar Yaşlı Plinius (Naturalis Historia XXXV 160, 161) tarafından Doğu Sigillataları ile ilgili verilen bilgilere göre Erken Roma Dönemi'nde Samos, Pergamon ve Tralles'de kaliteli seramik üretilmektedir. Araştırmacılar Plinius'un verdiği bilgilerden yola çıkarak Doğu Sigillatalarını Samos tipi (Vasa Samia) ve Bergama tipi (Pergamene) olarak iki gruba ayırmıştır. Üçüncü grup ise Çandarlı seramikleridir. Ancak Doğu Sigillatalarının Batı Sigillatalarından daha erken bir tarihte, yaklaşık olarak M.Ö. 2. yy.'ın ortalarında üretilmeye başladığı araştırmalardan anlaşılmıştır.⁷

Doğu Sigillatalarının öncüleri M.Ö. 2. yy.'ın ortalarında öncelikle Ege Denizi civarında görülmeye başlanmıştır. Doğu Sigillataları ayrıca kazılardan anlaşıldığına göre Güney ve Güneydoğu'daki merkezlerden de elde edilmiştir.⁸

² Yıldız, 2006: 24

³ Dragendorf 1895: 18–19

⁴ Yıldız, 2006: 24–25

⁵ Uysal, 2000: 13

⁶ Vapur, 2001: 17

⁷ Vapur, 2001: 17

⁸ Adak, 1997: 6

ESKİ TERİM	YENİ TERİM	ÖZELLİKLERİ
“PERGAMEN “(HELENİSTİK PERGAMEN –ERKEN ROMA PERGAMEN)	DSA (1–2)	Açık tonda, bazen kreme çalan soluk kırmızı çamurlu; mikasız veya çok az mikalı; koyu kırmızı astarlı
SAMOS (A-B)	DSB (2–1)	Kırmızı kahverengi, tarçın rengi çamurlu; mikalı; portakal renginin (veya sarımsı kırmızı) çeşitli tonlarında astarlı
ÇANDARLI (ESKİ VE YENİ)	DSC	Açık veya koyu kırmızı kahverengi çamurlu az mikalı; açık veya koyu kırmızı kahverengi astarlı

Tablo 1- Terra Sigillata ayrımı⁹

Doğu Sigillataları için araştırmacıların pek çoğu tarafından benimsenen bir sınıflandırma Kenyon tarafından yapılmıştır. 1957 yılında Kenyon, Doğu Sigillatalarını A, B ve C harflerini kullanarak isimlendirmiştir. Eski sınıflandırmadaki Pergamon grubunu Kenyon sınıflandırmasında A tipi karşılarken, Samos grubunu B tipi, Çandarlı grubunu ise C tipi karşılamaktadır.¹⁰

DSB GRUBU

DSB’lerin isimlendirilmesi konusunda zaman içinde bazı farklılıklar olmuştur. DSB yanlış adlandırma sonucu Samos kapları olarak

⁹ Zoroğlu, 1986:3

¹⁰ Crowfoot ve Kenyon, 1957:281–284

isimlendirilmiştir. İlk kez Zahn tarafından kullanılmış bu ifade başlangıçta kabul görmüştür.¹¹

Atina Agorası buluntularını inceleyen araştırmacı Robinson Samos tipi olarak ele aldığı seramikleri kalite farklılıkları hamur, astar, biçim özelliklerine göre Samos A ve Samos B olmak üzere ikiye ayırmıştır. Samos B Samos A'dan daha kaliteli astar ve hamura sahiptir. Samos B erken ve oldukça kısa süren üretimleri içerir. Robinson bu seramiği M.Ö.1. yy. sonuna tarihlemektedir.¹² Son yıllarda ise Samos A ve Samos B sınıflandırması yerine DSB 1 ve DSB 2 sınıflandırması benimsenmiştir.¹³

Eski dönem literatüründe Samos tipi olarak adlandırılan DSB grubunun ana dağılım alanı Ege Bölgesi'dir.¹⁴ DSB'lerin buluntu yoğunluğunun Anadolu'nun batı kıyılarında olduğunun tespit edilmesi sonucunda üretimin bu bölgede olduğu ileri sürülmüştür. Antik yazar Pilinius iyi seramik üreten kentler arasına Tralles'i de katmıştır. Bu nedenle Tralles üretim yeri olarak düşünülmüştür. Günümüzde bu seramik grubunun Batı Anadolu'daki bir veya birkaç merkezde üretilmiş oldukları düşünülmektedir.¹⁵

DSB'lerin killeri çok ince zerreciklidir ve içindeki demir yoğunluğu diğerlerine göre daha fazladır, yapısı serttir. Hamur rengi kırmızımsı kahveden tarçın rengine değişir. Geç dönem kaplarında kil daha özensiz, mika oranı fazlalaşmış ve yapısı da yumuşamıştır.¹⁶

¹¹ Yıldız, 2006: 27

¹² Robinson, 1959: 12

¹³ Vapur, 2001: 19

¹⁴ Vapur, 2001: 19

¹⁵ Vapur, 2001: 19

¹⁶ Adak, 1997: 8

DSC GRUBU

Üretim yeri saptanan ilk grup olan¹⁷ DSC grubu seramikleri 1911'de S. Loeschcke tarafından Çandarlı'da yapılan kazılarda bulunmuştur. Seramiklerin üretim tarihlerini ise M.Ö. 1.yy.'ın ikinci çeyreği ile M.S. 2.yy. arasına vermiştir.¹⁸

Pergamon buluntularını inceleyen Schafer, Pergamon'da ele geçen sigillatları yerel Pergamon, Samos, Pergamon olarak üç grupta ele almış ve yerel Pergamon kaplarını Çandarlı seramikleriyle eşdeğer tutmuştur. Böylece DSC grubu sigillatların üretim yerlerinin Pergamon olduğunu ileri sürmüştür.¹⁹ Kenyon, ise Çandarlı kaplarını DSC olarak isimlendirmiştir.²⁰ Buna göre günümüzde DSC seramiklerinin hem Pergamon'da hem de Çandarlı'da üretildikleri kabul edilmiştir.²¹

Zoroğluna göre Çandarlı kapları, birbirini izleyen iki dönemde üretilmiştir. Eski dönemde yapılan örnekler Arretine kaplarını hatırlatır, yeni olanlar ise, renk ve parlaklık açısından Galya ve Germania'daki sigillatalara benzetilmiştir.²²

Başlıca yayılım alanları Batı Anadolu olan DSC'lerin erken üretimini ifade eden M.Ö. 1.yy.'a ait malzemesi, Ege'nin kuzey ve kuzeybatısında yoğunluk gösterirken, DSB'lerin M.S. 2.yy.'ın 2.yarisından itibaren üretimi azalınca, DSC'ler Ege'de diğer bölgelerde de ön plana çıkmıştır.²³

DSC'lerin kil zerrelere inceden orta yapıya doğru değişmektedir. İçindeki demir oranı fazladır, yapısı sert ve pek kaliteli değildir. Hamur içinde

¹⁷ Yıldız, 2006: 32

¹⁸ Loeschcke, 1912: 402

¹⁹ Schafer, 1962: 779

²⁰ Crowfoot ve Kenyon, 1957:283

²¹ Vapur, 2001: 21

²² Zoroğlu, 1986: 65

²³ Yıldız, 2006: 33–34

az mika vardır, rengi sarımsı kırmızı veya koyu kiremit rengi ve kahve tonlarında değişir. Bu grubun yayılım alanı ise Batı Anadolu kıyıları, Kıta Yunanistan, Karadeniz, Kilikya ve Filistin'dir.²⁴

DSA GRUBU

Doğu Sigillatları arasında üretimine başlanan ilk gruptur.²⁵ Uzun yıllar 'Pergamon' kapları olarak anılan DSA'lar için 1938 yeni bir isim vererek DS 2 adlandırmasını kullandı.²⁶

Hellström Helenistik Dönem üretimi DS'ları için DSA-1; Roma İmparatorluk Dönemi üretimleri DS'ları için DSA 2 ifadesini kullanır.²⁷

Eski literatürde Pergamon seramikleri, Kenyon sınıflandırmasında ise DSA olarak adlandırılmaktadır.²⁸ Bu seramikler DSA 1 ve DSA 2 olarak iki alt grupta incelenmektedir. Waage tarafından yapılan sınıflandırmadaki Helenistik Pergamon DSA 1'e; Erken Roma Pergamon ise DSA 2'ye karşılık gelmektedir. Bu sigillata tipinin üretim yeri uzun süre Pergamon olarak düşünülmüştür.²⁹ Son yıllardaki araştırmalara göre Pergamon tipinin Bergama veya buna yakın bir Batı Anadolu merkezi değil, buluntu yoğunluğu dikkate alınarak Doğu Anadolu, Suriye, Filistin bölgelerinde bir veya birkaç merkezde üretildikleri düşünülmektedir.³⁰ Hayes ise seramiklerin dağılımına ve buluntu yoğunluğuna bakarak³¹ orijinlerinin Suriye kıyıları olduğunu önermektedir.³²

²⁴ Adak, 1997:8

²⁵ Yıldız, 2006: 35

²⁶ Yıldız, 2006: 36

²⁷ Hellström, 1965: 30

²⁸ Crowfoot ve Kenyon, 1957:282

²⁹ Vapur, 2001: 18

³⁰ Zoroğlu, 1986: 62

³¹ Vapur, 2001: 18

³² Adak, 1997: 10

DSA'ların üretim tarihleri konusunda araştırmacılar farklı yorumlarda bulunmuşlardır. Robinson ilk üretimi M.Ö. 2.yy.'ın ortalarına tarihlemektedir.³³ Waage ve Jones bu görüşe katılmaktadır.³⁴ Kenyon bunların başlangıç tarihleri için M.Ö. 86 yılını verir.³⁵ Yıldız'a göre DSA'ların üretimi M.S. 3. yy. başlarına kadar devam eder.³⁶

Bu tip seramiklerin karakteristik özelliği, krem rengine yakın açık kırmızı hamurlu ve koyu kırmızı astarlı oluşlarıdır. Erken örnekler katkısız ve iyi fırınlanmıştır. Geç örneklerde pişirme kalitesi aynıdır. Hamur içinde az mika ve kireç katkıları bulunmaktadır.³⁷

Ziyaretsuyu kazısından ele geçen parçalardan bir bölümü form, astar, hamur özellikleri göz önüne alındığında yukarıda konu edilen gruplar içinde DSA tipi seramik ile paralellik gösterir. (Grafik -2) (LEV:1-5, 7; LEV:2-1, LEV:5-6, 7, LEV:6-1, 2, 3, 5, LEV:9-1, 2, 4, 6, LEV:12-3, 7, 9, LEV:19-6, 7, 8, LEV:21-4, LEV:23-1, LEV:26-2, 5). Bu seramiklerin benzerlerine Tarsus-Gözlükule³⁸, Hama³⁹, Samaria⁴⁰, Antiochia⁴¹, Taviumda⁴² rastlanmıştır.

1.1.2. Devetüyü Grup

Devetüyü grup olarak adlandırılan seramik grubu genellikle temiz ve temize yakın hamurlu, az yoğunlukta küçük boyutlu kum, kalker ve mika katkılı, gözeneksiz orta derecede ve özsüz pişirilmiş, çarkta biçimlendirilmiş, devetüyü (10 YR 6/3) hamurlu ve devetüyü yüzey rengine sahip seramiklerden oluşmaktadır. Büyük çoğunluğu astarsız olan bu seramikler

³³ Robinson 1959: 11 not:7

³⁴ Vapur 2001: 18

³⁵ Crowfoot ve Kenyon, 1957:288

³⁶ Yıldız, 2006: 41

³⁷ Vapur, 2001: 19

³⁸ Goldman, 1950: Fig.180-188

³⁹ Christensen ve Johansen, 1971: Fig.4 -8

⁴⁰ Crowfoot ve Kenyon, 1957:282

⁴¹ Waage, 1934: Pl:3, 4, 5, 6

⁴² Weber-Hidden 2003:266

arasında az miktarda sarımsı devetüyü (10 YR 7/6) renkte astar görülmektedir. Bu grubun içinde çanak formları yoğun olarak bulunmaktadır. Ancak çömlek formlu kaplara da rastlanmaktadır. (LEV:2-2, 3, 4; LEV:3-3; LEV:4-1, 4; LEV:5-2; LEV:8-1; LEV:10- 2; LEV:26-2,3; LEV:27-1)
(Grafik-3)

1.1.3. Bej Grup

Bej astarlı seramikler olarak tanımlanan grup genellikle orta yoğunlukta küçük boyutlu kum, kalker katkılı hamura sahip gözeneksiz seramiklerdir. Bu seramik grubu ince cidarlıdır. Orta dereceli ateşte pişirilmiş ve çarkta biçimlendirilmiştir. Hamur içinde katkı maddeleri çok iyi seçilememektedir. Pembemsi devetüyü (5 YR 6/6) hamurlu, iç ve dış yüzeyi (2,5 Y 8/2) bej astarlı seramiklerden oluşmaktadır. Bej renkli grubun içinde çanak ve çömlek formlu kaplar bulunmaktadır. (LEV:5-8; LEV:19-2; LEV:22-2; LEV:31-1) (Grafik-3)

1.2. Kaba seramikler

Kaba seramik grubu, kazı alanından yoğun olarak ele geçmiş bir grup malzemedir. Tamamı çark yapımı olan bu seramikler kalın cidarlı olmaları ve hamur katkılarının orta ve büyük boyutlarda olmaları nedeniyle bu başlık altında incelenmiştir.

Kaba seramikler olarak adlandırılan bu seramik grubunun hamuruna ısıya ve kırılmaya dayanıklı olmaları için çeşitli katkı maddeleri eklenmiştir. Bu katkı maddeleri taşçık, kum, seramik tozu, saman ve kireçtir. Kaba seramik grubunun içerisinde bu katkı maddeleri gözle görülebilecek şekilde yoğun ve orta - büyük boyutlardadır.

İKİNCİ BÖLÜM

SERAMİK HAMUR GRUPLARI

Ziyaretsuyu kazısından ele geçen seramik parçaları yüzey ve hamur renkleri göz önünde bulundurularak 1 – 2 – 3 – 4 – 5 olarak 5 ana hamur grubu içerisinde değerlendirilmeye alınmıştır. 5 ana hamur grubu, kendi içinde katkı maddelerine, katkı maddelerinin yoğunluklarına, doku özelliklerine ve pişirme şekillerine göre ayrıca alt bölümlere ayrılmıştır. Bu hamur gruplarının genel özellikleri aşağıdaki gibidir.

Ziyaretsuyu seramikleri değerlendirmeye alınırken öncelikle yüzey renklerine göre 5 ayrı gruba bölünmüştür. 1 numaralı grup (2,5 Y 8/2) ile (10 YR 8/3) değişen tonlarda bej renkte; 2 numaralı grup (2,5 Y 7/4) ile (2,5 Y 6/3) değişen tonlarda yeşilimsi açık kahverengi renkte; 3 numaralı grup (7,5 YR 7/4) ile (10 YR 7/6) değişen tonlarda devetüyü renkte; 4 numaralı grup (2,5 YR 5/6) ile (5 YR 5/6) değişen tonlarda kırmızı renkte ve 5 numaralı grup (7,5 YR 2.5/1) ile (10 YR 3/1) değişen tonlarda koyu gri renkte yüzeye sahip olan parçalardan oluşmaktadır. 5 temel yüzey rengi göz önünde bulundurularak gerçekleştirilen bu ana gruplandırma daha sonra hamur özellikleri göz önüne alınarak her biri alt gruplara ayrılmıştır. Her ana grup A – N harfleri arasında kalan harflerle isimlendirilen alt gruplara ayrılmıştır. 'A' grubu temiz, katkı maddeleri bulunmayan hamur özelliğine sahip olup bundan sonra gelen harflerle temsil edilen hamur grupları ise az miktarda küçük boyutlu katkı maddelerinden başlayarak git gide artan yoğunlukta ve daha büyük boyutlu katkı maddeleri içermektedir. Alt grupları belirten harfler yüzey renklerine bakılmaksızın aynı katkı maddeleri ve oranlarını içermektedir. Her ana grupta tüm harfler bulunmayabilmektedir. Çünkü aynı katkı maddelerini aynı oranlarda içeren hamurlar her ana grupta bulunmayabilir.

2.1 İnce Seramikler

1 B, 3 A, 3 B, 4 A, 4 B, 5 A hamur grupları genellikle ince seramiklerin hamur gruplarını oluşturmaktadır. Bu grupların genel özelliği katkısız ya da temize yakın hamur özelliğine sahip olmalarıdır.

1 B HAMUR GRUBU (bej astarlı grup)

Orta yoğunlukta küçük boyutlu kum, az yoğunlukta küçük boyutlu kalker, az yoğunlukta orta boyutlu kum katkılı; gözeneksiz; orta pişirilmiş; çarkta biçimlendirilmiş olan bu seramiklerde katkı maddeleri oldukça ince yapıdadır. Pembemsi devetüyü (5 YR 6/6) hamurlu, iç ve dış yüzeyi (2.5 Y 8/2) bej astarlı seramiklerden oluşmaktadır.

3 A HAMUR GRUBU

Temiz hamurlu, gözeneksiz; orta, özlü ve özsüz pişmiş, çarkta biçimlendirilmiş, devetüyü hamurlu (10 YR 7/4) çoğunlukla astarsız ancak üç parça üzerinde kahvemsi devetüyü astar bulunan seramiklerden oluşmaktadır.

3 B HAMUR GRUBU

Temize yakın hamurlu, az yoğunlukta küçük boyutlu kum, kalker ve mika katkılı, gözeneksiz orta derecede ve özsüz pişirilmiş, çarkta biçimlendirilmiş, devetüyünden (7.5 YR 6/4) pembemsi devetüyüne (5 YR 6/6), kahverengimsi devetüyü (5 YR 6/6), (10 YR 6/3) tonlarda hamura sahip seramiklerden oluşmaktadır. Büyük çoğunluğu astarsız olan bu seramikler arasında az miktarda sarımsı devetüyü (10 YR 7/6) renkte astar görülmektedir.

4 A HAMUR GRUBU (DSA hamur grubu)

Az yoğunlukta küçük boyutlu kum, kalker ve mika katkılı, gözeneksiz, iyi pişirilmiş, çarkta biçimlendirilmiş, kırmızımsı (7,5 YR 7/4) hamurlu, dış yüzey koyu kırmızı (7,5 YR 7/4) renkte astarlı seramiklerden oluşmaktadır.

4 B HAMUR GRUBU

Az yoğunlukta küçük boyutlu kum, kalker, mika katkılı olan bu seramikler arasında az miktarda seramik parçasında az yoğunlukta küçük boyutlu taşçık katkısına da rastlanabilmektedir. İyi pişirilmiş, gözeneksiz, çarkta biçimlendirilmiş, kırmızımsı devetüyünden, (5 YR 5/6) kırmızımsıya (2,5 YR 6/8) kadar değişen tonlarda hamurlu, astarsız seramiklerden oluşmaktadır.

5 A HAMUR GRUBU

Katkı maddeleri gözle seçilemeyen, temiz hamurlu, gözeneksiz, iyi pişirilmiş çarkta biçimlendirilmiş, -yeşilimsi- gri (7,5 YR 4/1) hamurlu, astarsız seramiklerden oluşmaktadır.

2.2 Kaba Seramikler

1 C, 1 E, 1 F, 1 K, 1 N; 2 M, 2 E; 3 C, 3D, 3 E, 3F, 3 G, 3 H, 3 J, 3 L; 4 D, 4 E, 4 F, 4 G, 4 J, 4 K; 5 G, 5 I hamur grupları genel olarak kaba seramiklerin hamur gruplarını oluşturmaktadır. Bu grup seramik, içerisindeki orta boyutlu taşçık, kum ve kireç katkıları ile diğer gruplardan ayrılmaktadır. Bu grup seramikler ayrıca, küçük boyutlu kireç, taşçık, mika, seramik tozu, kum da içermektedir.

1 C HAMUR GRUBU

Orta boyutlu kalker, az yoğunlukta küçük boyutlu kum, taşçık, seramik tozu ile az yoğunlukta orta boyutlu kalker, orta seyrek gözenekli, sarımsı özlü (2,5 Y 7/4) ve özsüz pişirilmiş, çarkta biçimlendirilmiştir. Sarımsı devetüyünden (7,5 YR 7/4), pembemsi devetüyüne (7,5 YR 6/4) değişen tonlarda hamurlu, dış ve iç yüzey bej renkte (2,5 YR 7/4) astarlı seramiklerden oluşmaktadır.

1 E HAMUR GRUBU

Orta yoğunlukta küçük boyutlu kum, kalker, seramik tozu ile az yoğunlukta orta boyutlu kalker ve taşçık katkılı, ince ve orta seyrek gözenekli, pembemsi özlü (5 YR 6/4) iyi pişirilmiş, çarkta biçimlendirilmiş, açık devetüyünden (10 YR 7/4) kahverengimsi (5 YR 5/6) ve kırmızımsı (5 YR 6/6) devetüyüne kadar değişen tonlarda hamurlu, dış ve iç yüzeyleri (5 Y 8/2)'den (2,5 Y 8/2)'ye kadar değişen tonlarda bej renkte astarlı seramiklerden oluşmaktadır.

1 F HAMUR GRUBU

Çok yoğun küçük boyutlu kum, kalker, seramik tozu, orta yoğunlukta orta boyutlu kalker; az yoğunlukta orta boyutlu taşçık ile az yoğunlukta küçük boyutlu mika katkılı, ince sık gözenekli, orta derecede pişirilmiş, çarkta biçimlendirilmiş, bej (2,5 Y 8/3) ve devetüyünün tonlarından (7,5 YR 6/4) - (5 YR 6/6)-(7,5 YR 7/4)-(2,5 YR 6/6), kiremit rengine (2,5 YR 5/8) kadar değişen tonlarda hamur rengine sahip, astarsız veya bej astarlı (10 YR 8/3) - (2,5 Y 8/2) - (2,5 Y 8/3) seramiklerden oluşmaktadır.

1 K (Alacalı Grup) HAMUR GRUBU

Orta yoğunlukta, küçük boyutlu kum, kalker; orta yoğunlukta orta büyüklükte taşçık ile az yoğunlukta küçük boyutlu mika katkılı, orta sık gözenekli, hatalı pişirilmiş (muhtemelen pişirme sırasında hamurda grimsi bir yanık oluşmuş), çarkta biçimlendirilmiş, kahverengimsi koyu gri renkte (5 YR 4/2) hamurlu, dış ve iç yüzeyleri bej renkte (10 YR 8/2) astarlı seramiklerden oluşmaktadır.

1 N HAMUR GRUBU

Çok yoğun küçük boyutlu kum, orta yoğunlukta küçük boyutlu kalker, taşçık ile az yoğunlukta küçük boyutlu seramik tozu ve mika katkılı, ince seyrek gözenekli, iyi pişirilmiş, çarkta biçimlendirilmiş, bej renkte (2,5 Y 7/4) hamurlu, astarsız seramiklerden oluşmaktadır.

2 E HAMUR GRUBU

Orta yoğunlukta küçük boyutlu kalker; az yoğunlukta küçük boyutlu kum ve seramik tozu ile az yoğunlukta küçük boyutlu taşçık katkılı, ince sık gözenekli, iyi pişirilmiş, çarkta biçimlendirilmiş, yeşilimsi açık kahverengi renkte (2,5 Y 6/3) hamurlu, kendinden astarlı seramiklerden oluşmaktadır.

2 M HAMUR GRUBU

Orta yoğunlukta küçük boyutlu kalker; az yoğunlukta küçük boyutlu kum ve seramik tozu katkılı, ince seyrek gözenekli, çok iyi pişirilmiş, çarkta biçimlendirilmiş, yeşilimsi koyu gri renkte (5 Y 4/1) hamurlu, dışı tahrip olmuş, içi bej renkte (2,5 Y 7/4) astarlı seramiklerden oluşmaktadır.

3 C HAMUR GRUBU

Az yoğunlukta küçük boyutlu kalker, kum ve mika katkılı seramiklerden oluşan bu grup içerisinde ek olarak az yoğunlukta orta boyutlu kalker katkısı da karşımıza çıkmaktadır. İnce seyrek gözenekli, iyi ve özsüz pişirilmiş, çarkta biçimlendirilmiş, kırmızımsı kiremit renginden (2,5 YR 5/6) grimsi devetüyü (7.5 YR 7/4) rengine değişen tonlarda hamurlu seramiklerdir. Bu grupta hem astarlı parçalar bulunmaktadır hem de astarsız parçalar bulunmaktadır. Astarlı parçaların dış ve iç yüzeyleri sarımsı devetüyü renktedir (10 YR 7/4).

3 D HAMUR GRUBU

Az yoğunlukta küçük boyutlu kum, kalker, taşçık, mika ile az yoğunlukta orta boyutlu taşçık katkılı, orta seyrek gözenekli, orta derecede özsüz pişirilmiş, çarkta biçimlendirilmiş, devetüyü hamurlu (10 YR 6/4), (7,5 YR 6/6), astarsız seramiklerden oluşur.

3 E HAMUR GRUBU

Orta yoğunlukta küçük boyutlu kalker ile az yoğunlukta küçük boyutlu kum katkılı seramiklerden oluşan bu grup içerisinde, az yoğunlukta orta ve iri boyutlu kalker parçaları da karşımıza çıkmaktadır. İnce seyrek gözenekli, iyi ve özsüz pişirilmiş, çarkta biçimlendirilmiş, sarımsı devetüyünden (10 YR 7/4) kırmızımsı devetüyüne (7,5 YR 6/4) değişen tonlarda hamurlu, astarsız ve devetüyü (10 YR 7/4) astarlı seramiklerden oluşmaktadır.

3 F HAMUR GRUBU

Kalkerli grup olarak adlandırılabilen bu grup seramikler genellikle çok yoğun küçük boyutlu kum, kalker, seramik tozu, orta yoğunlukta orta boyutlu kalker, az yoğunlukta orta boyutlu taşçık ile az

yoğunlukta küçük boyutlu mika katkısı içermekte olup bazı seramiklerde orta yoğunlukta iri boyutlu kalker parçalarına da rastlanabilmektedir. Orta seyrek gözenekli, orta derecede özsüz pişirilmiş, çarkta biçimlendirilmiş, sarımsı devetüyünden (10 YR 6/4) kırmızımsı devetüyüne (2.5 YR 5/6) değişen tonlarda hamurlu, astarsız veya devetüyü ve pembemsi devetüyü astarlı seramiklerden oluşmaktadır.

3 G HAMUR GRUBU

Taşçıklı grup olarak da adlandırılabilen bu seramik grubu çok yoğun küçük boyutlu kum, taşçık ve mika ile az yoğunlukta küçük boyutlu kalker katkısı içermektedir. Orta sık gözenekli, orta derecede, özsüz pişirilmiş (iyi pişirilmiş olan örnekler de var), çarkta biçimlendirilmiş, devetüyünden (10 YR 6/4) kırmızımsı devetüyüne (2,5 YR 5/6) değişen tonlarda hamurlu, devetüyü (7.5 YR 6/4) astarlı veya astarsız seramiklerden oluşmaktadır.

3 H HAMUR GRUBU

Az yoğunlukta orta boyutlu saman, az yoğunlukta küçük boyutlu mika, az yoğunlukta iri boyutlu kum, az yoğunlukta orta ve iri boyutlu taşçık ile az yoğunlukta küçük boyutlu kalker katkılı, iri sıkı gözenekli, az ve özsüz pişirilmiş, elde biçimlendirilmiş, açık kahverengi (7,5 YR 6/4) hamurlu, astarsız seramiklerden oluşur.

3 J HAMUR GRUBU

Az yoğunlukta küçük boyutlu kum, kalker ve taşçık ile az yoğunlukta orta boyutlu taşçık katkılı, orta seyrek gözenekli, orta derecede pişirilmiş, çarkta biçimlendirilmiş, devetüyü hamurdan (2,5 YR 6/6) kırmızımsı devetüyü hamura (5.YR 5/4) değişen tonlarda hamur rengine sahip, astarsız seramiklerden oluşmaktadır.

3 L HAMUR GRUBU

Orta yoğunlukta küçük ve orta boyutlu kum, az yoğunlukta küçük, orta ve iri boyutlu kalker, orta yoğunlukta küçük ve az yoğunlukta orta boyutlu taşçık ile az yoğunlukta küçük boyutlu mika katkılı, orta sık gözenekli, orta derecede pişirilmiş, çarkta biçimlendirilmiş, sarımsı devetüyü (7,5 YR 6/4) hamurlu, astarsız seramiklerden oluşmaktadır. Bu grubun özelliği kapların pişirilmesi veya kullanımları sırasında oluşmuş olabilecek koyu gri renkte renk dalgalanmalarının bulunmasıdır.

4 D HAMUR GRUBU

Az yoğunlukta küçük boyutlu kum, kalker, mika ve taşçık katkılı, orta, seyrek gözenekli, orta derecede pişirilmiş, çarkta biçimlendirilmiş, kırmızımsı (2.5 YR 5/6) renkte hamura sahip bu örnekler arasında, bir grup devetüyü özlü (7.5 YR 6/6) pişirilmiştir. Astarsız seramiklerden oluşmaktadır.

4 E HAMUR GRUBU

Orta yoğunlukta küçük boyutlu kalker; az yoğunlukta orta boyutlu kalker ile az yoğunlukta küçük boyutlu kum, mika ve taşçık katkılı, ince seyrek gözenekli, iyi pişirilmiş, çarkta biçimlendirilmiş, portakalımsı kırmızıdan (5 YR 5/6), kırmızıya (2.5 YR 5/6) değişen renklerde hamurlu, astarsız seramiklerden oluşmaktadır.

4 F HAMUR GRUBU

Kalkerli grup olarak adlandırılabilen bu grup seramikler genellikle çok yoğun küçük boyutlu kalker, seramik tozu, orta yoğunlukta orta boyutlu kalker ve seramik tozu, az yoğunlukta orta boyutlu taşçık ile az yoğunlukta iri boyutlu kalker ve seramik tozu katkılı, orta seyrek gözenekli,

orta derecede özsüz pişirilmiş, çarkta biçimlendirilmiş, portakalımsı kırmızı (2,5 YR 6/6) hamurlu, astarsız seramiklerden oluşmaktadır.

4 G HAMUR GRUBU

Taşçıklı grup olarak da adlandırılabilen bu seramik grubu çok yoğun küçük boyutlu kum, taşçık ve mika ile az yoğunlukta küçük boyutlu kalker katkısı içermektedir. Orta sık gözenekli, orta derecede, özsüz pişirilmiş (iyi pişirilmiş olan örnekler de var), çarkta biçimlendirilmiş, devetüyünden (10 YR 6/4) kırmızımsı devetüyüne (2,5 YR 5/6) değişen tonlarda hamurlu, astarsız seramik parçalarından oluşmuştur.

4 J HAMUR GRUBU

Az yoğunlukta küçük boyutlu kum, kalker, mika ve taşçık katkılı, ince, seyrek gözenekli, iyi pişirilmiş, çarkta biçimlendirilmiş, kırmızımsı (2,5 YR 6/6) hamurlu, astarsız seramiklerden oluşmuştur

4 K HAMUR GRUBU

Orta yoğunlukta küçük boyutlu kum, kalker, az yoğunlukta orta boyutlu taşçık ile az yoğunlukta küçük boyutlu mika katkılı, orta, seyrek gözenekli, orta derecede pişirilmiş, çarkta biçimlendirilmiş, kırmızımsı (2,5 YR 5/6) hamurlu, astarsız seramiklerden oluşmuştur. Bu grubun özelliği kapların pişirilmesi veya kullanımları sırasında oluşmuş olabilecek koyu gri renkte renk dalgalanmalarının bulunmasıdır.

5 G HAMUR GRUBU

Taşçıklı grup olarak da adlandırılabilen bu seramik grubu çok yoğun küçük boyutlu kum ve taşçık ile az yoğunlukta küçük boyutlu kireç ve orta boyutlu taşçık katkısı içermektedir. Bu grupta diğer seramiklerle

karşılaştırıldığında nispeten daha yoğun bir mika katkısı gözlenmektedir, orta, sık gözenekli, orta derecede pişirilmiş, çarkta biçimlendirilmiş, çok koyu gri (7,5 YR 2.5/1) hamurlu, astarsız seramiklerden oluşmaktadır.

5 I HAMUR GRUBU

Orta yoğunlukta küçük ve orta boyutlu taşçık, orta yoğunlukta küçük boyutlu kum ile az yoğunlukta küçük boyutlu kalker ve mika katkılı, orta, sık gözenekli, kötü pişirilmiş (yanmış), elde biçimlendirilmiş, koyu gri (10 YR 3/1) hamurlu, astarsız seramiklerden oluşmaktadır.¹

¹ Hamur ve yüzey renkleri belirlenirken MUNSEL SOIL COLOR CHARTS 2000 kullanılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SERAMİKLERDE FORM

Bu kısımda, yukarıda genel olarak hamur özellikleri anlatılan Ziyaretsuyu seramik buluntuları form özellikleri açısından değerlendirilecektir. Formlar belirlenirken her kap grubuna bir tip numarası verilecektir.

- T 1 - Dik basit ağız kenarlı, derin tabaklar
- T 2 - Dışa çekik ağız kenarlı, sığ tabaklar
- T 3 - İçe çekik dudaklı, yayvan çanaklar
- T 4 - İçten kalınlaştırılmış dudaklı, yayvan çanaklar
- T 5 - Keskin karınlı, basit ağız kenarlı, sığ çanaklar
- T 6 - Basit ağız kenarlı, sığ çanaklar
- T 7 – Basit ağız kenarlı, yayvan çanaklar
- T 8 – Dıştan kalınlaştırılmış ağız kenarlı, yayvan çanaklar
- T 9 – İçten kalınlaştırılmış ağız kenarlı, yayvan çanaklar
- T 10- Dik gövdeli keskin omuzlu çanaklar
- T 11- Dike yakın boyunlu basit ağız kenarlı, çanaklar
- T 12 – Omurgalı çanaklar
- T 13 – Dıştan kalınlaştırılmış ağızlı, küresel çanaklar
- T 14 – İçten kalınlaştırılmış ağızlı, küresel çanaklar
- T 15 – Dıştan kalınlaştırılmış dudaklı, boyunsuz çömlekler
- T 16 – İçten ve dıştan kalınlaştırılmış, boyunsuz çömlek
- T–17 – Dışa çekik ağız kenarlı, boyunsuz çömlek
- T–18 – Dıştan kalınlaştırılmış dudaklı, boyunlu çömlek
- T–19 –Dik, basit ağız kenarlı, boyunlu çömlek
- T–20- Dışa çekik ağız kenarlı boyunlu çömlek
- T–21- Yonca ağızlı çömlek
- T–22- İçe çekik, dışa kalınlaştırılmış ağızlı şişe
- T–23- Dışa çekik ağız kenarlı, tencere formu

T-24- İçe eğik gövdeli, dışa dönük ağız kenarı, dışa kalınlaştırılmış testi

Kap formları yukarıda verilen tip numaralarına göre sınıflandırılmıştır. Kap formları belirlenirken genel olarak 'Arkeolojik Çalışmalarda Seramik Değerlendirme Yöntemleri' adlı kitaptan faydalanılmıştır.¹

3.1 İnce Seramikler

İnce seramik olarak değerlendirilen seramik grubunda formlar çok çeşitlilik göstermektedir sığ ve derin tabaklar, yayvan ve sığ çanaklar, boyunlu, boyunsuz çömlekler ve testilerin yanı sıra bir ungantarium'da bu grup içinde yer almaktadır.

3.1.1.Tabaklar

Derinliği az yayvan kaplara tabak denir.² Ziyaretsuyu kazısında genel olarak dışarı doğru açılan sığ tabaklar ve dışarı doğru açılan yatay kenarlı, geniş ya da çukur kaplar ele geçmiştir. (LEV:1-2-3-4) Bu seramiklerin benzerlerine Tarsus-Gözlükule³, Hama⁴, Samaria⁵, Antiochia⁶ ve Tavium'da⁷ rastlanmıştır.

3.1.1.1 Sığ Tabaklar

Sığ tabaklar olarak ele alınan kap parçalarının (LEV:1-2) benzerlerine Tarsus-Gözlükule⁸, Hama⁹, Samaria¹⁰, Antiochia¹¹, Tavium'da¹²

¹ Ökse, 2002b

² Ökse, 1993: 49

³ Goldman, 1950:Fig.179-180

⁴ Christensen ve Johansen, 1971:Fig.36-40

⁵ Crowfoot ve Kenyon, 1957:Fig.51

⁶ Waage, 1948: Pl:3, 4, 5, 6

⁷ Weber-Hidden 2003:266

⁸ Goldman, 1950:Fig.188

⁹ Christensen ve Johansen, 1971:Fig.36-40

¹⁰ Crowfoot ve Kenyon, 1957:51

rastlanmıştır.(LEV:1; 1, 2, 3)'de görülen sığ tabaklar ağız kısmı dışa doğru açılan ve genellikle ağız kısmında yiv bezeme bulunan parçalardır. Bu parçaların dışında (LEV:1; 4, 5, 6, 8)'de görülen tabaklar dik yahut içe dönük ağız kenarlı olarak karşımıza çıkmaktadır.

3.1.1.2 Derin Tabaklar

Derin tabaklar olarak ele alınan (LEV:3–4) kapların benzerlerine Tarsus-Gözlükule¹³, Hama¹⁴, Samaria¹⁵, Antiochia¹⁶, Tavium'da¹⁷ rastlanmıştır. Ziyaretsuyu'ndan ele geçen derin tabaklardan bir kısmının üzerinde delikler gözlenmektedir (LEV:3, 5). Bu delikler seramiklerin onarımı için kullanılmış olabilir.

3.1.2 Çanaklar

Genellikle toprak ya da metalden yapılmış yayvan ve çukurca kaplara çanak denir. Kâse ise cam ya da topraktan yapılmış derince çanaktır.¹⁸ Genel olarak derinliği az, yayvan gövdeli ve ağız çapı kap yüksekliğinin dört katına eşit ya da daha fazla olan kap formları sığ çanaklar olarak adlandırılır. Ağız çapı, kap yüksekliğinin iki katından fazla olan, açık ağızlı, yayvan veya yarı küresel gövdeli kap formları da bu grubun içinde yer almaktadır.¹⁹

¹¹ Waage, 1948: Pl:3, 4, 5, 6

¹² Weber-Hidden 2003:266

¹³ Goldman, 1950:Fig.178, 179, 180

¹⁴ Christensen ve Johansen, 1971: 39

¹⁵ Crowfoot ve Kenyon, 1957:Fig.54

¹⁶ Waage, 1934: Pl:3, 4, 5, 6

¹⁷ Weber-Hidden 2003:266

¹⁸ Ökse, 1993: 49

¹⁹ Ökse, 1993: 49

3.1.2.1. Yayvan Çanaklar

Ziyaretsuyu kazısından ele geçen yayvan çanakların (LEV:12–14–15–16) benzerlerine Tarsus-Gözlükule²⁰, Hama²¹, Samaria²², Antiochia²³, Tavium'da²⁴ rastlanmıştır. Ziyaretsuyu kazısından ele geçen yayvan çanaklardan bir bölümü gövde kısmında keskin bir dönüş yaparak dip kısmına gelmektedir (LEV:9; 5, 7). Bazı yayvan çanakların ise gövde kısmındaki dönüşleri daha yumuşaktır (LEV:8).

3.1.2.2. Sığ Çanaklar

Ziyaretsuyu kazısından ele geçen sığ çanakların (LEV:16–17–18) benzerlerine Tarsus-Gözlükule²⁵, Hama²⁶, Samaria²⁷, Antiochia²⁸, Tavium'da²⁹ rastlanmıştır.

3.1.2.3. Küresel Çanaklar

Ziyaretsuyu kazısından ele geçen küresel çanakların (LEV:5; 4, 5, 6, 7) benzerlerine Tarsus-Gözlükule³⁰, Hama³¹, Samaria³², Antiochia'da³³, rastlanmıştır.

²⁰ Goldman, 1950:Fig 184

²¹ Christensen ve Johansen, 1971:Fig.39

²² Crowfoot ve Kenyon, 1957: 54

²³ Waage, 1934: Pl:3, 4, 5, 6

²⁴ Weber-Hidden 2003:266

²⁵ Goldman, 1950:Fig.178

²⁶ Christensen ve Johansen, 1971:Fig.45

²⁷ Crowfoot ve Kenyon, 1957,56

²⁸ Waage, 1934: Pl:3, 4, 5, 6

²⁹ Weber-Hidden 2003:266

³⁰ Goldman, 1950:Fig.178

³¹ Christensen ve Johansen, 1971:Fig.45

³² Crowfoot ve Kenyon, 1957,56

³³ Waage, 1934: Pl:3, 4, 5, 6

3.1.2.4. Omurgalı Çanaklar

Ziyaretsuyu kazısından ele geçen omurgalı çanakların (LEV:6) benzerlerine, Hama³⁴, Samaria³⁵, Antiochia'da³⁶ rastlanmıştır. (LEV:6–1)'de görülen çanağın dudak kısmından gövdeye uzanan bölümünde spiral bezeme ve gövdenin şişkin olan bölümünde ise yaprak bezeme görülmektedir. Bu parçanın benzerlerine Hama³⁷ ve Samaria'da³⁸ rastlanmıştır.

3.1.3 Çömlekler

Genel anlamda gövde genişlikleri ile gövde yükseklikleri birbirine yaklaşık olarak eşit, ağız çapı gövde çapının yarısına yakın olan boyunluz ya da boyunlu kaplara çömlek denir.³⁹

Yemek pişirme kabı olarak kullanılan, ya da içinde sıvı ya da katı besinler saklanan pişmiş toprak kaplara çömlek denir. Kulplu ya da tutamaklı ve kapaklı türlerine 'tencere', tutamaksız ve kapaksız türlerine ise 'güveç' adı verilmektedir.⁴⁰

Testi ise kulplu, geniş gövdeli, dar boğazlı, emzikli ya da emziksiz, ağaçtan oyma ya da pişmiş topraktan yapılmış su kapları için kullanılır. Tek dikey kulplu, dar ağızlı, boyunlu, çömlek biçimli kaplar olup, düz yuvarlak ağızlı ya da akıtacak ağızlı olabilirler.⁴¹ (LEV: 25–1)'de görülen Ziyaretsuyu testi formunun benzerine Samaria'da rastlanmıştır ve Crowfoot ve Kenyon tarafından M.Ö. 2. yy.'a tarihlenmiştir. Ziyaretsuyu'ndan ele geçen testi

³⁴ Christensen ve Johansen, 1971:Fig.45

³⁵ Crowfoot ve Kenyon, 1957,56

³⁶ Waage, 1934: Pl:3, 4, 5, 6

³⁷ Christensen ve Johansen, 1971:Fig.45

³⁸ Crowfoot ve Kenyon, 1957,56

³⁹ Ökse, 1993: 55

⁴⁰ Ökse, 1993: 55

⁴¹ Ökse, 1993: 55

formları (LEV:25 – 26) genellikle bezemesiz olmakla birlikte boya bezemeli (LEV:25; 2) olarak ta karşımıza çıkmaktadır.

Amphora Yunanca “iki kulplu” anlamına gelen “amporeus” sözcüğünden gelmektedir. Dar boyunlu, karınlı, yüksekliği 20 cm.den yüksek olan iki kulplu testiler için kullanılmaktadır.⁴² Ziyaretsuyu’ndan ele geçen amphora formu kabın (LEV:27; 6) benzerlerine Samaria’da ⁴³ rastlanmıştır. Crowfoot-Kenyon tarafından Geç Hellenistik Dönem’e tarihlenmiştir.

3.1.3.1. Boyunlu Çömlekler

Ziyaretsuyu kazısından ele geçen (LEV:27, LEV:28, LEV: 31) parçalar bu gruba dâhil edilmiştir. Bu parçaların benzerlerine Tarsus-Gözlükule⁴⁴, Hama⁴⁵, Samaria⁴⁶, Tavium’da⁴⁷ rastlanmıştır.

3.1.3.2. Boyunsuz Çömlekler

Ziyaretsuyu kazısından ele geçen (LEV:28 - 30, LEV:34 - 36) parçalar bu gruba dâhil edilmiştir. Bu parçaların benzerlerine ise Tarsus-Gözlükule⁴⁸, Hama⁴⁹, Samaria⁵⁰, Antiochia⁵¹, Tavium’da⁵² rastlanmıştır.

⁴² Ökse, 1993: 58

⁴³ Crowfoot ve Kenyon, 1957: Fig.42

⁴⁴ Goldman, 1950: Fig.209–210

⁴⁵ Christensen ve Johansen, 1971: Fig.70

⁴⁶ Crowfoot ve Kenyon, 1957: Fig.69–72

⁴⁷ Weber-Hidden 2003:266

⁴⁸ Goldman, 1950:Fig.186

⁴⁹ Christensen ve Johansen, 1971: Fig.70

⁵⁰ Crowfoot ve Kenyon, 1957: 55–57

⁵¹ Waage, 1948: Pl:3, 4, 5, 6

⁵² Weber-Hidden 2003:266

3.1.3.3. Testiler

Ziyaretsuyu kazısından ele geçen (LEV:26; 2, 3, 4) parçalar bu gruba dâhil edilmiştir. Bu parçaların benzerlerine ise Samaria'da ⁵³ rastlanmıştır. Crowfoot ve Kenyon tarafından M.Ö. 2. yy.'a tarihlenmiştir.

3.1.4. Ungantarium

Ungantariumlar, küçük genel olarak kulpsuz, şişkin karınla boyun kısmına doğru incelen dar gövdeli ve dar boyunlu şişelerdir.⁵⁴ Ziyaretsuyu kazısından ele geçen ungantarium'un (LEV:23; 2) benzerlerine Gözlükule Tarsus'ta⁵⁵, Eretria'da ⁵⁶ ve Paphos'ta⁵⁷ rastlanmıştır ve M.Ö. 2. yy.'a tarihlenmiştir.

3.2 Kaba seramikler

Kaba seramik olarak nitelendirdiğimiz bu malzeme grubu günlük kullanıma yönelik kap biçimlerinden oluşmaktadır.

3.2.1 Tabaklar

Ziyaretsuyu kazısından ele geçen parçalar (LEV:1, LEV:4; 2, 4, 6 LEV:7; 4, 3) bu gruba dâhil edilmiştir. Bu seramiklerin benzerlerine Tarsus-Gözlükule⁵⁸, Hama⁵⁹, Samaria⁶⁰, Orantes kenarındaki Antioch⁶¹, Tavium'da⁶² rastlanmıştır.

⁵³ Crowfoot ve Kenyon, 1957: Fig.58–6

⁵⁴ Hellström, 1965: 23

⁵⁵ Goldman, 1950:187-E,233,237

⁵⁶ Metzger, 1969,Taf:29–12

⁵⁷ Hellström, 1965: Pl:34–171

⁵⁸ Goldman, 1950:Fig.178–179

⁵⁹ Christensen ve Johansen, 1971:Fig.27

⁶⁰ Crowfoot ve Kenyon, 1957:Fig.51

⁶¹ Waage, 1948: Pl:1–10

⁶² Weber-Hidden 2003:266

3.2.1.1 Sığ Tabaklar

Ziyaretsuyu kazısından ele geçen parçalar (LEV:2; 4, 5, 7, LEV:3; 4 LEV:4; 4) bu gruba dâhil edilmiştir. Bu seramiklerin benzerlerine Tarsus-Gözlükule⁶³, Hama⁶⁴, Samaria⁶⁵, Antiochia⁶⁶, Tavium'da⁶⁷ rastlanmıştır.

3.2.1.2 Çukur Tabaklar

Ziyaretsuyu kazısından ele geçen parçalar (LEV:3;7, 8, 9 LEV:4; 5, 6) bu gruba dâhil edilmiştir. Bu seramiklerin benzerlerine Tarsus-Gözlükule⁶⁸, Hama⁶⁹, Samaria⁷⁰, Antiochia⁷¹, Tavium'da⁷² rastlanmıştır.

3.2.2 Çanaklar⁷³

(LEV:5) de görülen küresel çanakların, (LEV:6) da görülen omurgalı çanakların (LEV:7 - 12) de görülen yayvan çanakların, (LEV:13 - 19) da görülen sığ çanakların benzerlerine Tarsus-Gözlükule⁷⁴, Hama⁷⁵, Samaria⁷⁶, Antiochia⁷⁷, Tavium'da⁷⁸ rastlanmıştır.

⁶³ Goldman, 1950:Fig.178

⁶⁴ Christensen ve Johansen, 1971:Fig. 27

⁶⁵ Crowfoot ve Kenyon, 1957: 55-57

⁶⁶ Waage, 1948: Pl:1-10

⁶⁷ Weber-Hidden 2003:266

⁶⁸ Goldman, 1950:

⁶⁹ Christensen ve Johansen, 1971:Fig.26

⁷⁰ Crowfoot ve Kenyon, 1957: 55-57

⁷¹ Waage, 1948: Pl:3, 4, 5, 6

⁷² Weber-Hidden 2003:266

⁷³ Çanak tanımı için bakınız s:31

⁷⁴ Goldman, 1950:Fig.179

⁷⁵ Christensen ve Johansen, 1971:Fig.4

⁷⁶ Crowfoot ve Kenyon, 1957:Fig.49

⁷⁷ Waage, 1948: Pl:1-10

⁷⁸ Weber-Hidden 2003:266

3.2.2.1. Yayvan Çanaklar

Ziyaretsuyu kazısından ele geçen (LEV:7 – 11) parçalar bu gruba dâhil edilmiştir. Bu seramiklerin benzerlerine Tarsus-Gözlükule⁷⁹, Hama⁸⁰, Samaria⁸¹, Antiochia⁸², Tavium'da ⁸³ rastlanmıştır

3.2.2.2. Sığ Çanaklar

Ziyaretsuyu kazısından ele geçen (LEV:13 – 19) parçalar bu gruba dâhil edilmiştir. Bu seramiklerin benzerlerine Tarsus-Gözlükule⁸⁴, Hama⁸⁵, Samaria⁸⁶, Antiochia⁸⁷, Tavium'da ⁸⁸ rastlanmıştır.

3.2.3. Çömlekler

Ziyaretsuyu'ndan ele geçen seramiklerden çömlek formu verenler boyunlu ve boyunsuz çömlekler ve testiler olmak üzere 3 grupta değerlendirilmiştir.

3.2.3.1 Boyunlu Çömlekler

Ziyaretsuyu kazısından ele geçen (LEV:25 ve 27 – 32) parçalar bu gruba dâhil edilmiştir. Bu seramiklerin benzerlerine Tarsus-Gözlükule⁸⁹, Samaria'da ⁹⁰, rastlanmıştır.

⁷⁹ Goldman, 1950:Fig 179

⁸⁰ Christensen ve Johansen, 1971:Fig.4

⁸¹ Crowfoot ve Kenyon, 1957:Fig.54

⁸² Waage, 1948: Pl:1–10

⁸³ Weber-Hidden 2003:266

⁸⁴ Goldman, 1950:Fig 188

⁸⁵ Christensen ve Johansen, 1971:Fig.4

⁸⁶ Crowfoot ve Kenyon, 1957:Fig.49

⁸⁷ Waage, 1948: Pl:1–10

⁸⁸ Weber-Hidden 2003:266

3.2.3.2 Boyunsuz Çömlekler

Ziyaretsuyu kazısından ele geçen (LEV:33 – 36) parçalar bu gruba dâhil edilmiştir. Bu seramiklerin benzerlerine Tarsus-Gözlükule⁹¹, Tavium'da⁹² rastlanmıştır.

3.2.3.3. Testiler

Ziyaretsuyu kazısından ele geçen (LEV:24; 1, LEV:25; 1, 2, LEV:26; 5) parçalar bu gruba dâhil edilmiştir. Bu parçaların benzerine Samaria'da⁹³ rastlanmıştır. Crowfoot ve Kenyon tarafından M.Ö. 2. yy.'a tarihlenmiştir.

⁸⁹ Goldman, 1950: Fig.205

⁹⁰ Crowfoot ve Kenyon, 1957: 231, Fig. 42

⁹¹ Goldman, 1950: Fig. 191

⁹² Weber-Hidden 2003:266

⁹³ Crowfoot ve Kenyon, 1957: Fig.58–6

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SERAMİK BEZEMELERİ

Ziyaretsuyu kazısından ele geçen bezemeli seramikler; boya bezemeli seramikler, kabartma, kazıma, oluk bezemeli seramikler ve kalıpta biçimlendirilmiş seramikler olarak 3 ana grupta toplanmıştır (Grafik 5).

Boya bezemeli gruba dâhil olan seramiklerden 26 tanesi çeşitli enlerde şeritlerden oluşan boya bezemelerle süslenmiştir. Bu seramiklerden 4 tanesinde şerit bezeme bitkisel motifle beraber kullanılmıştır. (LEV:25; 2, LEV:19; 4, LEV:20; 1, 2)

Zoroğlu'nun verdiği bilgilere göre "Kızılırmak Havzası'nda M.Ö. 1. binin ilk yarısından önce açık ve kapalı kapların tek veya çok renkli olarak enleri değişen çizgi ve şeritlerle bezenmesi fazla yaygın olmayan bir gelenektir. Ancak İ.Ö. 1. binin ilk yarısında Gordion, Tarsus, Batı Anadolu, Adalar ve Kıbrıs'ta kullanılan süsler arasında idi. Alişar'da İ.Ö. 1. binin ortalarından itibaren geometrik öğelerle süsleme anlayışı uygun olarak belirli ana motifleri birbirinden ayırmada kullanılan çizgi ve şeritler bazen tek başlarına birer süs motifi olarak kullanılmıştır. Böylece aynı gelenek daha gelişmiş olarak Helenistik çağa ulaşmıştır".¹

Kızılırmak Havzası kaplarında da çanakların veya tabakların iç yüzeylerinin tek veya çok renkli olarak şeritlerle bezenmiş olduğu görülmektedir. Bu özelliğin Demir Devri'nden beri var olan bir gelenek olduğu düşünülmektedir.² (LEV:22)'de görülen şerit bezemeli parçaların benzerlerine

¹ Zoroğlu, 1987: 65–69

² Zoroğlu, 1987: 65–69

Boğazköyde'de rastlanmıştır. Maier³ M.Ö. 3. yy. ile Augustus Dönemi arasına tarihlendiği şerit bezemeli parçaları Galat Seramiği olarak adlandırmıştır.⁴

Ziyaretsuyu kazısında ele geçen devetüyü astar üstüne gri renkte boya ile yapılmış sarmaşık motifi dikkat çekicidir (LEV:19; 4, LEV:20; 1,3, LEV:26; 2). Sarmaşık motifi Helenistik Dönem seramiklerinde çok görülen bitki süslerinden biridir. Batı Yamacı Kapları denilen tipler yanında İtalya'da Gnathia, Mısır'da Hadra kaplarında sarmaşık ana süs motiflerinden biri olarak görülmektedir. Batı Yamacı stilindeki kapların da asıl veya taklitleri Anadolu'da yaygın olarak görülmektedir. Kızılırmak Havzası'nda da bu sevilen motif kullanılmıştır. Havzada sarmaşık motifi özellikle krater, amfora gibi kaplar üzerinde görülmektedir.⁵

Kapların yüzeyine işlenmiş olan sarmaşık motifinin benzerleri daha önce de bazı arkeolojik merkezlerde ele geçmiştir. Balkan-Sümer tarafından Roma, Geç Roma ve Bizans karışımı Klasik Çağ tabakasına tarihlenen Hacı Bektaş - Suluca Karahöyük küpü⁶, Zoroğlu tarafından M.Ö. 2. yy. sonu veya M.Ö. 1. yy.'ın ilk yarısına tarihlenen Boğazköy amporası⁷, Eskiypar'daki küp parçası⁸, Zoroğlu tarafından M.Ö. 4. yy. sonu veya Erken Helenistik Dönem'e tarihlenen Topaklı'daki memeli küp⁹ sarmaşık motifinin kullanıldığı bazı seramiklerdendir.

Sarmaşık dalının seramikler üzerinde kullanılmasından da anlaşılacağı üzere Helenistik Dönem'de geleneksel motiflerin yanı sıra zamanın sevilen motifleri de kullanılmıştır. Burada geleneksel motiflerle yeni motifler kaynaştırılmaya çalışılmıştır.¹⁰

³ Maier, 1963: Abb.15,1-9

⁴ Maier, 1963: 247

⁵ Zoroğlu, 1979: 345-354

⁶ Balkan ve Sümer, 1968: 36; Res: 2-3

⁷ Zoroğlu 1986: 466; Res: 13

⁸ Zoroğlu 1979:352 Res: 6

⁹ Zoroğlu, 1987: 67 Res:10

¹⁰ Zoroğlu, 1987: 65-69

“Sarmaşık motifi bölgede demir devrinde başlayıp, Helenistik çağda Kızılırmak havzası kapları üzerinde bazı şekil değişiklikleriyle devam etmiştir. Bu bitki motifi bu dönemdeki kaplarda stilize bir karakter taşır. Yapıldığı dönemdeki süsleme anlayışının doğal bir sonucu olan bu şekildeki tasvir daha geç dönemde devam etmektedir. Bu şekilde sarmaşık motifinin ana motif olarak kaplar üzerinde kullanıldığı, Batı’daki örnekleri taklit eden ancak bunun yanında bölgede çok eskiye giden özelliklere sahip bir motifin (ağaççık motifi) tekrarlanmasıyla geleneksel ve yenilikçi özelliklerin bağdaştırılmaya çalışılmıştır. Ağaççık motifi daha sonraki örneklerde farklı bir anlayışla ele alınmış ve yaprak – tomurcuk motifi denilen şekilde tasvir edilerek Kızılırmak havzası kaplarının imalinin bitimine kadar kullanıldığı bilinmektedir.”¹¹

Ziyaretsuyu kazısında 4 adet parçanın üzerinde devetüyü astar üzerine koyu gri renkte sarmaşık motifi görülmektedir (LEV:19; 4, LEV:20; 1,3, LEV:26; 2).

Kızılırmak Havzası’nda ele geçen bu boyalı seramik türü araştırmacılar tarafından farklı isimlerle adlandırılmak istenmiştir. Bu seramiğin isimlendirilmesi ve kökeni konusunda araştırmacılar arasında fikir birliği yoktur.

Özsait ve Özsait¹² tarafından verilen bilgilere göre; ilk olarak Zoroğlu tarafından “Kızılırmak Havzası Seramiği”, Bittel ve Maier tarafından “Sogenannte galatische Keramik”, De Genourillac tarafından “Kapadokya seramiği”, Akarca tarafından “Yerel Pontik Seramiği” Zahn tarafından “Galat seramiği” diye adlandırılan bu tip Helenistik seramik, Kızılırmak Havzası denilen bölgede yoğun olarak ele geçmiştir.

¹¹ Zoroğlu, 1987: 65–69

¹² Özsait ve Özsait, 2003: 325

Orta Anadolu boyalı kapları literatürde Frig seramiği olarak ele alınmıştır.¹³ Beyaz fonun üzerine dekorun yapılması Frig seramiği diye adlandırdığımız Demir Devri seramiğine kadar giden yerel eski bir gelenektir.¹⁴

Akarca da bu boyalı seramiğin Demir Devri'nden başka ikinci bin Kapadokya seramiğine kadar giden çok eski yerli bir geleneğe dayandığını düşünmektedir. Desenlerde kullanılan renk ve motifler için ise Frig seramiğini işaret etmektedir.¹⁵

Zoroğlu Demir Devri'ndeki Frig seramiğinin zaman içinde bir gelişme arz ettiğini, özellikle M.Ö. 7. yy.'dan itibaren bu kapların üzerindeki süslemelerin çok renkli bir karakter gösterdiğini ifade etmektedir. Bu çok renkliliği oluşturan kırmızımsı kahverengi, beyaz ve siyah boylarla yapılan motiflerle seramik ekolünde yeni bir dönemin başladığını belirtir.¹⁶ Beyaz boya astar rengi, diğer renkler ise motif rengi olarak kullanılmıştır. Bu kapların üzerindeki geometrik motiflerin de M.Ö. 1. binin ilk yarısı ile bağlantılı olduğu düşünülmektedir. Bunun sebebi ise Kızılırmak Havzası kaplarının üzerindeki motiflerin gelişmiş şekilde Demir Devri'ndeki tekniğe uygun olarak kullanılmasıdır.¹⁷ Ziyaretsuyu'ndan ele geçen 6 parça üzerinde de beyaz boyanın astar rengi olarak kullanılarak, bunun üzerine siyah ve kırmızı kahverengi renkte motifler yapıldığı görülmektedir (LEV:19; 5, LEV:21; 3).

M.Ö. 6. yy. ortalarına kadar Frig seramiği çeşitli stil değişikliklerine rağmen ön planda kalmış ancak daha sonra yok olmaya başlamıştır. Kızılırmak Havzası'nda bazı atölyelerde yoğun olmasa da kap üretimi devam etmiştir. Özellikle Sinop, Akalan, Samsun gibi merkezlerde boyalı kaplar hala

¹³ Zoroğlu, 1987: 65–69

¹⁴ Özsait ve Özsait, 2003: 325

¹⁵ Akarca, 1960: 145

¹⁶ Zoroğlu, 1987: 65–69

¹⁷ Zoroğlu, 1987: 65–69

eski geleneğe ait izler taşır. Tüm Kızılırmak Havzası'nda özellikle M.Ö. 2. ve 1. yy.larda yeniden yoğun olarak yerli boyalı kap üretimine başlandığı düşünülmektedir.¹⁸

Bu materyal, Yeşilirmak - Kızılırmak arasındaki bölgenin ve Kızılırmak kavsının içindeki yayılımı göz önünde bulundurularak “Kızılırmak Havzası Seramikleri” olarak adlandırılır. Bu seramiğin form ve dekor olarak Demir Devri'ne kadar giden yerel özellikler gösterdiği, Helenistik Dönem'de de bölgede yeni formlar ve motiflerin ortaya çıktığı düşünülmektedir.¹⁹

Bu seramiklerin üretim merkezi konusu da henüz aydınlatılabilmiş değildir. Bittel üretim merkezinin Tavium olabileceğini düşünmektedir.²⁰ Akarca ise bu seramiklerin üretim merkezinin Kara Samsun olduğunu söylemektedir.²¹

Bölgede Demir Devri'ne kadar giden üretim atölyelerinin bulunduğu ve bu atölyelerin Helenistik Dönem'de moda olan bazı şekilleri ve metalik vazoların taklitlerini ürettiği düşünülmektedir. Çömlekçiler, kendi öz dekorasyon stillerini taklit vazoların üzerine işlemekte ve yerel seramik bu sentezden doğmaktadır.²²

Kızılırmak kavsinde bulunan ve Çengeltepe kazısında ortaya çıkan seramik örneklerinin Anadolu'daki yerel halk tarafından Helenistik Dönem'de üretildiği kabul edilmektedir.²³

Zoroğlu, kapların üzerindeki motiflerin ve kap şekillerinin Galat ırkı ile bağlantısının tespitine yarayacak özelliklerinin bulunmaması ve yayılış alanlarının da Pontus ve Kapadokya ile sınırlı olmaması gibi özellikleri göz

¹⁸ Zoroğlu, 1987: 65–69

¹⁹ Özsait ve Özsait, 2003: 325

²⁰ Bittel, 1974:237

²¹ Akarca 1960:145

²² Özsait ve Özsait, 2003: 325

²³ Özsait ve Özsait, 2003: 325

önüne alarak bu kapları Kızılırmak Havzası kapları olarak adlandırmıştır. Tüm bunların yanında özellikle üzerlerindeki süsler bakımından Demir Çağ kaplarına da yakınlığına dikkat çekmektedir.²⁴ Buna karşı Akdeniz'deki Helenistik seramiğin üretim teknikleri, dekor renkleri ve formlarıyla Zahn'ın 1907'de Galat Seramiği diye adlandırdığı seramikler arasında benzerlikler bulunmaktadır.²⁵ Bittel ise bu malzemenin Galat topluluğunun tamamına değil sadece Trokmelere ait bölgede sınırlandığını söyler.²⁶ Trokmeler'in kendi öz kültürlerinde bulunan motiflerin yanı sıra, Helenistik motifleri ve formları benimseyerek kullandıkları düşünülmektedir.²⁷

4.1 İnce seramikler

Ziyaretsuyu kazısından ele geçen ince seramiklerden 112 parça bezemeli olarak ele geçmiştir. 31 adet seramik boya bezemelidir. 5 adet seramik kalıp ta yapılmıştır. 1 adet parça ise kazıma bezemelidir. Bu seramiklerden bir bölümünün yüzeyi hasarlı olduğu için kataloga alınmamıştır.

4.1.1. Boya Bezeme

“Kabın hamur ya da astar yüzeyine, içerdiği değişik bileşimli minerallerden ötürü farklı renk veren kilden yapılmış, astara benzer kıvamda kil karışımının fırça ya da benzeri bir aletle sürülmesiyle yapılan bir bezeme türüdür.”²⁸ Ziyaretsuyu'nda 31 parça, boya bezemeli olarak ele geçmiştir. Bunlardan 12 tanesi çeşitli enlerde şerit bezemelidir (LEV:3–5, LEV:22; 3 – 6) (Grafik- 6).

²⁴ Zoroğlu, 1987: 65–69

²⁵ Özşait ve Özşait, 2003: 325

²⁶ Bittel, 1974:237

²⁷ Özşait ve Özşait, 2003: 325

²⁸ Ökse, 1993: 32

4.1.2. Kalıp Bezeme

Ziyaretsuyu kazısında 5 adet parça kalıp kullanılarak yapılmıştır. Negatif kalıp tekniği kullanılarak oluşturulmuş bu bezemeli seramik (LEV:6; 1, LEV:19; 3, 6, 7, 8) Megara kâseleri olarak adlandırılmıştır. Megara kâse dudak kısmında çok az genişleyen, kalıpta yapılmış, derin kâselere denir.²⁹ İki seramik parçası üzerinde yaprak bezeme görülmektedir (LEV:19; 3,6) , (LEV:6; 1). Bu bezemenin benzerlerine Sadberk Hanım Müzesi Katalogunda³⁰ rastlanmıştır ve M.Ö. 2. yy. ortalarına tarihlenmiştir. Bir parça üzerinde ise spiral bezeme ve yaprak bezeme bir arada kullanılmıştır. (LEV:6; 1). Bu parçanın bezeme benzerleri Sadberk Hanım Müzesi Katalogunda bulunmuştur.³¹ Tanju Anlağan tarafından M.Ö. 2.–1. yy.la tarihlenen parçada Ziyaretsuyu kabı üzerindeki gibi ortası damarlı yaprak bezeme bulunmaktadır (LEV:6; 1). Ayrıca yine aynı katalogda yer alan bir parça üzerindeki spiral bezeme de Ziyaretsuyu'ndan ele geçen bir Megara kâsesi (LEV:6; 1) üzerinde bulunmaktadır³². Ziyaretsuyu kazısından ele geçen seramiklerden bir tanesinin dip kısmında çiçek rozet yer almaktadır (LEV:19; 7). Bu parçanın benzerine ise Sadberk Hanım Müzesi Katalogunda³³ ve Hama'da³⁴ rastlanmıştır. Christensen ve Johansen bu parçaları M.Ö. 2. yy.'a tarihlemektedir³⁵. Ziyaretsuyu'ndan ele geçen bir Megara kâsesi parçasının üzerinde ise ion kymationu bulunmaktadır. Kabartma bant bir amorf parça üzerinde ion kymationu ile birlikte kullanılmıştır (LEV:19; 7). Bu bezemenin benzerine Hama'da rastlanmıştır.³⁶ Ayrıca Sadberk Hanım Müzesi katalogunda da üzerinde ion kymationu bulunan Megara kâseler bulunmaktadır.³⁷ Bu seramikler de M.Ö. 150–100 yılları arasına tarihlenmiştir.

²⁹ Crowfoot ve Kenyon, 1957:257

³⁰ Anlağan,2000: 69–7

³¹ Anlağan,2000:107–24

³² Anlağan,2000: 109–25

³³ Anlağan,2000: 147–37

³⁴ Christensen ve Johansen,1971: 34, Fig:135

³⁵ Christensen ve Johansen,1971: 25

³⁶ Christensen ve Johansen,1971: 34, Fig:142

³⁷ Anlağan,2000: 119–28

4.1.3. Kazıma Bezeme

Ziyaretsuyu kazısından ele geçen bir dip parçasının iç kısmında çentik bezeme bulunmaktadır (LEV:23–1). Bu parçanın benzerlerine Yüceören³⁸ nekropol kazılarında rastlanmıştır, Paphos'ta ise yine iç kısmında çentik bezemeli dip parçaları ele geçmiştir. Hayes³⁹ tarafından bu parçalar M.Ö. 2.–1. yy.'a tarihlenmiştir.

4.2 Kaba seramikler

Hamur grupları 1 C, 1 E, 1 F, 1 K, 1 N; 2 M, 2 E; 3 C, 3 D, 3 E, 3 F, 3 G, 3 H, 3 J, 3 L; 4 D, 4 E, 4 F, 4G, 4 J, 4 K; 5 G, 5 I olan kaba seramik grubu taşçık, kum ve kireç katkıları ile mika ve seramik tozu içermektedir. Ziyaretsuyu'ndan ele geçen ve kaba seramik olarak değerlendirilen 656 adet seramikten 13 tanesi boya bezekli olup 1 tanesi de kabartma bezeklidir

4.2.1.Boya Bezeme

Ziyaretsuyu'nda 13 parça boya bezemeli olarak ele geçmiştir. Bunlardan 8 tanesinde sarmaşık motifi bulunmaktadır (LEV:19; 4, LEV:20; 1, 3, 4, LEV:21; 2, 3, LEV:22; 1, 2). Bu parçalardan 4 tanesinde hem şerit bezeme hem de bitkisel motifler kullanılmıştır (LEV:19; 4, LEV:20; 1, 3, LEV:26; 2).

4.2.2. Kabartma, Kazıma ve Baskı Bezeme

Ziyaretsuyu kazısından ele geçen bir amorf parça (LEV:21; 1) üzerinde hem çentik bezeme hem de parmak baskı bezeme bir arada

³⁸ Şenyurt vd.2006:Fig:159–48

³⁹ Hayes,1991: Fig: LI-E2

kullanılmıştır. Ayrıca bu parça üzerinde kabartma bant bezeme de bulunmaktadır.

Bir tabak parçasının ağız kısmında ise oluk bezeme kullanılmıştır (LEV:1; 1). Bu parçanın benzerine ise Hama'da rastlanmıştır. Christensen ve Johansen⁴⁰ tarafından Roma Dönemi'ne (M.Ö. 30) tarihlenmiştir. Hama'da ele geçen bu kap Ziyaretsuyu tabağına yüzey rengi ve hamur özelliklerinden çok, form olarak benzemektedir.

⁴⁰ Christensen ve Johansen,1971: 78, Fig:3.2a,3.2b

SONUÇ

Bu çalışmada 2004 yılında Sivas'ın Merkez İlçesi'nde, Ziyaretsuyu Mevkii'nde yapılan Ziyaretsuyu kazısından ele geçen seramikler değerlendirilmiştir.

Kazı sonucunda ele geçen seramikler formları, bezeme teknikleri, hamur nitelikleri bakımından incelenmiş ve katalog hazırlanmıştır. Yapılan bu incelemeler sonucunda kap tipleri belirlenmiş ve tipolojik olarak düzenlenen levhalar hazırlanmıştır. Bu konuyla bağlantılı olarak literatür taraması yapılmış ve bu kap tiplerinin benzerlerine ulaşılmaya çalışılmıştır. Yapılan literatür çalışması sonucunda bu kap tiplerinin benzerlerine rastlanmıştır ve bu veriler ışığında çeşitli merkezlerle bağlantılar kurulmuştur. Bu veriler ışığında Ziyaretsuyu yerleşiminin tarihlenmesine ve kültürel ilişkilerine ilişkin çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır.

Seramikler içinde Anadolu'da da üretiminin varlığı bilinen ve literatüre Terra Sigillata olarak geçen seramik grubu, Kızılırmak Havzası kapları, Galat Seramiği, Yerel Pontik Seramiği olarak isimlendirmeler yapılmış olan boya bezemeli grup özellikli seramik gruplarını oluşturmaktadır. Bu seramik grupları tarihlendirme konusunda önemli ipuçları vermektedir.

Kaba malzeme olarak nitelendirilen günlük kullanım kapları tarihlleme konusunda yeterli veri oluşturmamaktadır. Kaba malzeme olarak değerlendirilen seramik grubunda özellikle büyük boyutlu küplerin benzerlerine Tavium'da rastlanmıştır. Yine bu kaba malzemenin profil olarak benzerlerine Antiochia'da az da olsa rastlanmıştır. Bu malzeme grubu yeterli tarihlleme verememektedir. Ancak DSA grubuna dâhil olan seramik grubu M.Ö. 2-1 yy. tarihini vermektedir. Boyalı seramik grubu da genel olarak M.Ö. 3 -1 yy. tarih aralığını vermektedir. DSA grubu seramiklerin en yakın benzerlerine Hama'da rastlanmıştır. Bu veri ışığında Ziyaretsuyu'ndan ele

geçen DSA grubu seramiklerin güneyden gelmiş olabileceği yahut bu bölgedeki seramik stilinden etkilenilerek yapılmış olabileceği düşünülebilir.

Ziyaretsuyu kazısından ele geçen seramik buluntularında DSA grubuna dâhil olan seramikler Kuzey Suriye ve Güney Anadolu'daki merkezlere ait seramik buluntularıyla hamur, astar ve tipolojik özellikler bakımından oldukça benzer özellikler göstermektedir. DSB ve DSC grubu seramiklere ise rastlanmamış olması bu seramiklerin ait olabileceği merkezlerle Sivas bölgesinin ve Ziyaretsuyu Mevkii'nin fazla bağlantısı olmadığını düşündürmektedir. Örneğin Çandarlı seramikleri DSC seramik grubunun üretim yeri olup bu yerleşimin seramik buluntularının tipolojik özellikleri ve hamur nitelikleri Ziyaretsuyu seramiklerinin tipolojik özelliklerine ve hamur niteliklerine uymamaktadır. Ancak Hama, Antioch, Samaria ve Tavium yerleşimlerinden ele geçen seramik buluntuları Ziyaretsuyu yerleşiminin seramiklerine hem form tipi olarak hem de hamur özellikleri bakımından oldukça benzemektedir. Bu verilerden yola çıkarak Ziyaretsuyu yerleşimin bağlantılarının daha çok güneyde yer alan bölgelerle yani bugünkü Suriye ve Doğu Anadolu ile olduğu tahmin edilmektedir.

Ziyaretsuyu ile ilgili yapılan çalışmaların amaçlarından biri de Ziyaretsuyu kazısından ele geçen seramik buluntularının Helenistik ve Roma Dönemi içindeki yerini belirleyebilmektir.

Seramiğin verdiği bilgilere göre Pontos, Kapadokia ve Galatia arasında kalan Ziyaretsuyu yerleşiminin Helenistik-Roma İmparatorluk Dönemi'nde yerleşim görmüş bir merkez olduğu anlaşılmaktadır.

Ele geçen seramiklerde büyük boyutlu kapların yoğunluğu, küçük boyutlu kaplara göre oldukça fazladır. Ayrıca çanakların çömleklerle oranla daha fazla olduğu gözlemlenmiştir (Grafik 4). DSA grubu seramiklerin ise oranı diğer seramiklere oranla oldukça düşüktür (Grafik 2). Çömlekler, testiler, amphoralar yoğun olarak ele geçmiştir. Bunun yanında derin kâse

örneklerinde de boyutlar oldukça büyüktür. Günlük kullanım kaplarının yoğunluğuna karşın servis kapları daha az ele geçmiştir. Belli formlar birbirini tekrarlamaktadır. Ayrıca Ziyaretsuyu Mevkii Roma Dönemi'nde kullanılan Roma yollarının da üzerinde bulunmaktadır. Ziyaretsuyu kazısından ele geçen kapların boyutlarının oldukça büyük olması ve Ziyaretsuyu Mevkii'nin Roma yollarının üzerinde bulunması bu yerleşimin bir konaklama yeri olabileceğini düşündürmektedir.

Seramiklerin çoğunluğu çark yapımıdır. Ancak kalıp yapımı ya da elde yapılmış seramiklere de rastlanmıştır. Seramiklerin hamurlarında katkı maddesi olarak kum ve mika taşçık ve kireç bulunmaktadır. Ancak taşçık ve kirecin yoğunluğu diğerlerine oranla oldukça fazladır. Seramik tozu ise çok az parçada mevcuttur. Kapların çoğunun yüksekliği korunmamıştır. Bezemeli seramikler diğer seramiklere oranla oldukça azdır, ancak bezemeli seramikler içinde boya bezeme yoğundur (Grafik 5–6). Sonuç olarak Ziyaretsuyu kazısından ele geçen seramikler hem tarihlendirme konusunda hem de bölgeye yakın merkezlerle olan bağlantılarını ortaya çıkarma konusunda veriler sunmuştur. Bu veriler ışığında Ziyaretsuyu yerleşiminin Helenistik ve Roma Dönemi içerisinde yerleşim gördüğü, bu süreç içerisinde güneyinde yer alan Hama, Antioch Samaria, Tarsus- Gözlükule ile ayrıca doğusundaki Tavium yerleşimi ile bağlantılarının bulunduğunu tahmin edilmektedir

Ziyaretsuyu kazısı bundan sonra bölgede yapılacak olan arkeolojik çalışmalara ışık tutabilecektir.

KATALOG

Katalog No: 1

Levha No: 1–1

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 E

Kap Tipi: T–2 Ağız üstünde oluk bezeme bulunan sığ tabak

Benzerleri: Christensen ve Johansen 1971: 59, Fig. 33: 3.2e (Hama)

Katalog No: 2

Levha No:1–2

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 1 C

Kap Tipi: T–2 Dışa çekik, ağızlı ağız üzeri oluklu sığ tabak

Katalog No: 3

Levha No:1- 3

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T–2 Dışa çekik, dışa kalınlaştırış ağızlı sığ tabak

Katalog No: 4

Levha No: 1–4

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 1 E

Kap Tipi: T–1 Dışbükey profilli, dik basit ağız kenarlı derin tabak

Benzerleri: Christensen ve Johansen 1971: 59, Fig. 26:1.19 (Hama)

Katalog No: 5

Levha No: 1–5

Seramik Türü: (DSA) ince seramik

Hamur Tipi: 4 A

Kap Tipi: T–1 Dışbükey profilli, içe eğik ağız kenarlı derin tabak

Katalog No: 6

Levha No: 1–6

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 4 B

Kap Tipi: T–1 Dışbükey gövdeli, dik basit ağız kenarlı derin tabak

Benzerleri: Christensen ve Johansen 1971: 59, Fig. 26:1.4 (Hama)

Katalog No: 7

Levha No: 1–7

Seramik Türü: (DSA) İnce seramik

Hamur Tipi: 4 A

Kap Tipi: T–1 Dışbükey gövdeli dik basit ağız kenarlı derin tabak

Katalog No: 8

Levha No: 1–8

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 4 B

Kap Tipi: T–5 Dışbükey gövdeli, keskin karınlı, basit içe dönük ağızlı sığ
çanak

Katalog No: 9

Levha No: 2–1

Seramik Türü: (DSA) ince seramik

Hamur Tipi: 4 A

Kap Tipi: T–3 Dışbükey gövdeli içe dönük ağızlı yayvan çanak

Katalog No: 10

Levha No: 2–2

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 3 B

Kap Tipi: T–4 Dışbükey gövdeli, içe dönük ağız kenarı içten kalınlaştırılmış
yayvan çanak

Katalog No: 11

Levha No: 2–3

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 3 B

Kap Tipi: T–4 Dışbükey gövdeli, içe dönük ağız kenarı içten kalınlaştırılmış yayvan çanak

Katalog No:12

Levha No: 2–4

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 C

Kap Tipi: T–3Dışbükey gövdeli, içe dönük ağız kenarlı yayvan çanak

Katalog No: 13

Levha No: 2–5

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 G

Kap Tipi: T–3 Dışbükey gövdeli, gövde üzerinde delik bulunan, içe dönük ağız kenarlı yayvan çanak

Katalog No: 14

Levha No: 2–6

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi:3 L

Kap Tipi: T–3 Dışbükey gövdeli dik ağızlı, ağız bölümünün hemen altında yatay kulp bulunan yayvan çanak

Katalog No: 15

Levha No: 2–7

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 1 E

Kap Tipi: T–8 Dışbükey gövdeli, dik, dışa doğru kalınlaştırılmış ağız kenarlı yayvan çanak

Katalog No: 16

Levha No: 3–1

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 1 F

Kap Tipi: T–3 Dışbükey gövdeli, içe dönük ağızlı yayvan çanak

Katalog No: 17

Levha No: 3–2

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 4 E

Kap Tipi: T–3 İçe eğik gövdeli, içe dönük basit ağızlı yayvan çanak

Dönemi: M.Ö.2. yy.

Benzerleri: Weber-Hidden 2003:266 Lev. 2-A1.7 (Tavium)

Katalog No: 18

Levha No: 3–3

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 3 B

Kap Tipi: T– 6 Dışbükey gövdeli, dik, basit ağız kenarlı sıg çanak

Katalog No: 19

Levha No: 3–4

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 4 B

Kap Tipi: T–6 Dışbükey gövdeli, dik ağızlı, gövde kısmında delikli sıg çanak

Katalog No: 20

Levha No: 3–5

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 4 B

Kap Tipi: T-3 İe eğik gövdeli, iç kısmında şerit bezemeli yayvan anak

Katalog No: 21

Levha No: 3-6

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 4 B

Kap Tipi: T-9 İe eğik gövdeli, içe doğru kalınlaştırılmış, düzleştirilmiş ağız kenarlı yayvan anak

Katalog No: 22

Levha No: 3-7

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 4 E

Kap Tipi: T-3 İe eğik gövdeli, içe dönük basit ağız kenarlı yayvan anak

Katalog No: 23

Levha No: 3-8

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 4 B

Kap Tipi: T-3 İe eğik gövdeli içe dönük basit ağızlı yayvan anak

Katalog No: 24

Levha No: 3-9

Seramik Türü: Kaba seramik,

Hamur Tipi: 1 E

Kap Tipi: T-3 Dışbükey gövdeli içe dönük ağızlı yayvan anak

Katalog No: 25

Levha No: 4-1

Seramik Türü: İnce seramik,

Hamur Tipi: 3 B

Kap Tipi: T-3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağızlı yayvan çanak

Katalog No: 26

Levha No: 4-2

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 4 B

Kap Tipi: T-3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağızlı yayvan çanak

Dönemi: M.S. 1-2. yy.

Benzerleri: Crowfoot ve Kenyon 1957: 265 Lev. 56- 11 (Samaria)

Katalog No: 27

Levha No: 4-3

Seramik Türü: Kaba seramik,

Hamur Tipi: 1 E

Kap Tipi: T-3 İçe eğik gövdeli, dik basit ağızlı, ağız kısmında yivli yayvan çanak

Katalog No: 28

Levha No: 4-4

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 E

Kap Tipi: T-3 İçe eğik gövdeli, içe dönük ağızlı yayvan çanak

Katalog No: 29

Levha No: 4-5

Seramik Türü: Kaba seramik,

Hamur Tipi: 3 J

Kap Tipi: T-3 İçe dönük gövdeli, dik basit ağızlı, ağız kenarının hemen altında dıştan kalınlaştırılmış yayvan çanak

Katalog No: 30

Levha No: 4-6

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T-9 Dışbükey gövdeli, içe dönük ağız kenarlı, ağzın hemen altında içten kalınlaştırılmış yayvan çanak

Katalog No: 31

Levha No: 5-1

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 4 B

Kap Tipi: T-10 Dik gövdeli, keskin omuzlu, düzleştirilmiş ağızlı yayvan çanak

Katalog No: 32

Levha No: 5-2

Seramik Türü: İnce seramik,

Hamur Tipi: 3 B

Kap Tipi: T-3 Dışa dönük gövdeli, içe çekik, dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı yayvan çanak

Katalog No: 33

Levha No: 5-3

Seramik Türü: Kaba seramik,

Hamur Tipi: 3 C

Kap Tipi: T-3 Dışa dönük gövdeli, içe çekik, dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı yayvan çanak

Dönemi: M.Ö. 2. yy.

Benzerleri: Weber-Hidden 2003:268 Lev. 3- A1.54 (Tavium)

Katalog No: 34

Levha No: 5-4

Seramik Türü: Kaba seramik,

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T-3 Dışa eğik gövdeli içe kalınlaştırılmış ve düzleştirilmiş ağız kenarlı çanak

Katalog No: 35

Levha No: 5-5

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 E

Kap Tipi: T-14 Dışa dönük yuvarlak gövdeli, dik, içe kalınlaştırılmış ağız kenarlı çanak

Katalog No: 36

Levha No: 5-6

Seramik Türü: DSA

Hamur Tipi: 4 A

Kap Tipi: T-13 Yuvarlak gövdeli, dik, ağız kenarı dışa kalınlaştırılmış çanak

Katalog No: 37

Levha No: 5-7

Seramik Türü: DSA

Hamur Tipi: 4A

Kap Tipi: T- 11 Yuvarlak gövdeli dik ağızlı, ağız kenarında yiv bulunan çanak

Katalog No: 38

Levha No: 5-8

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 1 B

Kap Tipi: T-3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarlı yayvan çanak

Katalog No: 38

Levha No: 6-1

Seramik Türü: DSA

Hamur Tipi: 4 A

Kap Tipi: T-12 Dışa eğik gövdeli gövde kısmı spiral ve yaprak bezemeli dik, dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı omurgalı çanak

Dönemi: M.Ö. 2.-1. yy.

Benzerleri: Anlağan, 2000: 109-25

Katalog No: 39

Levha No: 6-2

Seramik Türü: DSA

Hamur Tipi: 4 A

Kap Tipi: T-12 Dışa eğik gövdeli gövdenin orta kısmında kabartma bezekli omurgalı çanak

Katalog No: 40

Levha No: 6-3

Seramik Türü: DSA

Hamur Tipi: 4 A

Kap Tipi: T-12 İçe eğik gövdeli, dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı omurgalı çanak

Katalog No: 41

Levha No: 6-4

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 E

Kap Tipi: T-12 Dışa eğik gövdeli, gövde kısmında yiv bulunan omurgalı çanak

Katalog No: 42

Levha No: 6-5

Seramik Türü: DSA

Hamur Tipi: 4 A

Kap Tipi: T -12 İçbükey gövdeli, dışa çekik ağız kenarlı omurgalı çanak

Katalog No: 43

Levha No: 6–6

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 E

Kap Tipi: T–12 İçbükey gövdeli, dışa çekik ağız kenarlı omurgalı çanak

Benzerleri: Crowfoot Ve Kenyon 1957: 265 Fig.56–6 (Samaria)

Katalog No: 44

Levha No: 6–7

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 C

Kap Tipi: T 12 İçbükey gövdeli, dışa çekik ağız kenarlı omurgalı çanak

Katalog No: 45

Levha No: 7–1

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 4 B

Kap Tipi: T–3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük basit ağız kenarlı yayvan çanak

Katalog No: 46

Levha No: 7–2

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 3 B

Kap Tipi: T–3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük basit ağız kenarlı yayvan çanak

Katalog No: 47

Levha No: 7–3

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 4 D

Kap Tipi: T -3 Dışa dönük gövdeli, içe dönük ağız kenarlı, halka dipli yayvan çanak

Katalog No: 48

Levha No: 7-4

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 4 E

Kap Tipi: T -3 Dışa eğik gövdeli, içedönük içe kalınlaştırılmış ağız kenarlı yayvan çanak

Katalog No: 49

Levha No: 7-5

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T -3 Dışa eğik gövdeli içe dönük, içe kalınlaştırılmış ağız kenarlı yayvan çanak

Katalog No: 50

Levha No: 8-1

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 3 B

Kap Tipi: T-3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarlı yayvan çanak

Katalog No: 51

Levha No: 8-2

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 1 E

Kap Tipi: T-3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarlı yayvan çanak

Katalog No: 52

Levha No: 8-3

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 G

Kap Tipi: T-3 İçe eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarlı yayvan çanak

Dönemi:

Benzerleri:

Katalog No: 53

Levha No: 8–4

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 E

Kap Tipi: T–10 Dik gövdeli, dik ağız kenarı dışa kalınlaştırılmış keskin omuzlu çanak

Katalog No: 54

Levha No: 8–5

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 E

Kap Tipi: T–3 Dışa eğik gövdeli, dik, basit ağız kenarlı, yayvan çanak

Katalog No: 55

Levha No: 9–1

Seramik Türü: (DSA) ince seramik

Hamur Tipi: 4 A

Kap Tipi: T–11 Dike yakın gövdeli, basit ağız kenarında oluklu çanak

Dönemi: M.Ö. 3. yy.

Benzerleri: Maier 1963:222, Abb.2,5, Weber-Hidden 2003:294 Taf.20-B3.1 (Tavium)

Katalog No: 56

Levha No: 9–2

Seramik Türü: DSA

Hamur Tipi: 4 A

Kap Tipi: T–11 Dike yakın gövdeli, basit ağız kenarında oluklu çanak

Dönemi: M.Ö. 2. yy.

Benzerleri: Weber-Hidden 2003:294 Lev. 20-B 3. 1 (Tavium)

Katalog No: 57

Levha No: 9–3

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 4 B

Kap Tipi: T–7 Dışa eğik gövdeli, dik basit ağızlı çanak

Katalog No: 58

Levha No: 9–4

Seramik Türü: DSA

Hamur Tipi: 4 A

Kap Tipi: T–11 Dışbükey gövdeli, dik ağız kenarı oluklu çanak

Katalog No: 59

Levha No: 9–5

Seramik Türü: DSA

Hamur Tipi: 4 A

Kap Tipi: T–11 Dike yakın gövdeli, dik ağız kenarında oluklu çanak

Katalog No: 60

Levha No: 9–6

Seramik Türü: DSA

Hamur Tipi: 4 A

Kap Tipi: T–11 Dike yakın gövdeli, dik ağız kenarında oluklu çanak

Katalog No: 61

Levha No: 9–7

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 3 A

Kap Tipi: T–10 Dik gövdeli, keskin omuzlu, basit dik ağız kenarlı çanak

Dönemi: M.Ö. 3. yy.

Benzerleri: Maier 1963:222, Res. 2,7

Katalog No: 62

Levha No: 9–8

Seramik Türü: DSA

Hamur Tipi: 4 B

Kap Tipi: T–10 Dik gövdeli, keskin omuzlu, dik basit ağızlı, çanak

Katalog No: 63

Levha No: 9–9

Seramik Türü: DSA

Hamur Tipi: 4 B

Kap Tipi: T- 10 Dik gövdeli, keskin omuzlu, basit ağızlı çanak

Katalog No: 64

Levha No: 10–1

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 2 B

Kap Tipi: T–3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarlı, yayvan çanak

Katalog No: 65

Levha No: 10–2

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 3 B

Kap Tipi: T–3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarının hemen altında oluk bezekli çanak

Katalog No: 66

Levha No: 10–3

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T–3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarlı, çanak

Katalog No: 67

Levha No: 10–4

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T-3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarlı, çanak

Katalog No: 68

Levha No: 10-5

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T-3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarlı, çanak

Katalog No: 69

Levha No: 11-1

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T-3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük, içe kalınlaştırılmış ağız kenarlı çanak

Dönemi: M.Ö. 2. yy.

Benzerleri: Crowfoot ve Kenyon 1957: 224 Lev. 38- 6 (Samaria)

Katalog No: 70

Levha No: 11-2

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 C

Kap Tipi: T-3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarlı, çanak

Dönemi: M.Ö.2.yy

Benzerleri: Crowfoot Ve Kenyon 1957: 265 Lev. 56- 11 (Samaria)

Katalog No: 71

Levha No: 11-3

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 1 E

Kap Tipi: T-3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarlı, çanak

Dönemi: M.Ö. 2. yy.

Benzerleri: Crowfoot ve Kenyon 1957: 265 Lev. 56– 11 (Samaria)

Katalog No: 72

Levha No: 11–4

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T–3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarlı, çanak

Dönemi: M.Ö. 2. yy.

Benzerleri: Crowfoot ve Kenyon 1957: 265 Lev. 56– 11 (Samaria)

Katalog No: 73

Levha No: 12–1

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 G

Kap Tipi: T–7 Dışa eğik gövdeli dışa dönük ağız kenarının hemen altından kalınlaştırılmış yatay kulplu yayvan çanak.

Benzerleri: Weber-Hidden 2003:283 Lev. 13-A 7.20 (Tavium)

Katalog No: 74

Levha No: 12–2

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 C

Kap Tipi: T–9 Dışa eğik gövdeli, dıştan kalınlaştırılmış, iç kısımda yivli ağız kenarlı yayvan çanak

Katalog No: 75

Levha No: 12–3

Seramik Türü: DSA

Hamur Tipi: 4 A

Kap Tipi: T-9 Dışa eğik gövdeli, dıştan kalınlaştırılmış ve dudak altında yivli
ağız kenarlı yayvan çanak

Katalog No: 76

Levha No: 12-4

Seramik Türü:

Hamur Tipi: 1 E

Kap Tipi: T-9 Dışa eğik gövdeli, dışa çekik ağız kenarı dışa kalınlaştırılmış
çanak

Benzerleri: Crowfoot ve Kenyon 1957: 227 Lev. 40- 3 (Samaria)

Katalog No: 77

Levha No: 12-5

Seramik Türü: DSA

Hamur Tipi: 4 B

Kap Tipi: T-7 Dışa eğik gövdeli, dışa çekik ağız kenarlı yayvan çanak

Dönemi: M.Ö. 2. yy.

Benzerleri: Şenyurt vd: 2006 Lev. 154-20 (Yüceören)

Katalog No: 78

Levha No: 12-6

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 1 E

Kap Tipi: T-7 Dışa eğik gövdeli, dışa çekik ağız kenarlı yayvan çanak

Katalog No: 79

Levha No: 12-7

Seramik Türü: DSA

Hamur Tipi: 4 A

Kap Tipi: T-7 Dışa eğik gövdeli, dışa çekik ağız kenarlı yayvan çanak

Katalog No: 80

Levha No: 12–8

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 1 F

Kap Tipi: T–7 Dışa eğik gövdeli, dışa çekik ağız kenarlı yayvan çanak

Katalog No: 81

Levha No: 12–9

Seramik Türü: DSA

Hamur Tipi: 4 A

Kap Tipi: T–7 Dışa eğik gövdeli, dışa çekik ağız kenarlı yayvan çanak

Dönemi: M.Ö. 2. yy.

Benzerleri: Şenyurt vd: 2006 Lev. 151–7 (Yüceören)

Katalog No: 82

Levha No: 12–10

Seramik Türü: DSA

Hamur Tipi: 4 B

Kap Tipi: T–9 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarı içten kalınlaştırılmış yayvan çanak

Katalog No: 83

Levha No: 13–1

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T–8 Dıştan kalınlaştırılmış dudaklı yayvan çanak

Katalog No: 84

Levha No: 13–2

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T–8 Dıştan kalınlaştırılmış dudaklı yayvan çanak

Katalog No: 85

Levha No:13–3

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 E

Kap Tipi: T–8 Dışa eğik gövdeli, dik, ağız kenarı dışa kalınlaştırılmış, dudakta yiv bezekli yayvan çanak

Katalog No: 86

Levha No: 13–4

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T–8 Dıştan kalınlaştırılmış dudaklı yayvan çanak

Katalog No: 87

Levha No:13–5

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T–8 Dıştan kalınlaştırılmış dudaklı yayvan çanak

Katalog No: 88

Levha No: 13–6

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 1 E

Kap Tipi: T–8 Dıştan kalınlaştırılmış dudaklı ağız kenarı dışa kalınlaştırılmış, ağız üstünde oluk bezemeli yayvan çanak

Dönemi: Orta Roma

Benzerleri: Weber-Hidden 2003:286 Lev.15-A 8.36 (Tavium), Waage 1948: Plate VI, 630 f (Antioch)

Katalog No: 89

Levha No: 14–1

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T-3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarlı, yayvan çanak

Katalog No: 90

Levha No: 14-2

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 C

Kap Tipi: T-3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarlı, yayvan çanak

Katalog No: 91

Levha No: 14-3

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 3 A

Kap Tipi: T-3 Dışa eğik gövdeli, dik basit ağız kenarlı, yayvan çanak

Katalog No: 92

Levha No: 14-4

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 E

Kap Tipi: T-3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarlı, yayvan çanak

Katalog No: 93

Levha No: 14-5

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 1 F

Kap Tipi: T-3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarlı, yayvan çanak

Katalog No: 94

Levha No: 14-6

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 1 E

Kap Tipi: T-3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarlı, yayvan çanak

Katalog No: 95

Levha No: 15–1

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 1 E

Kap Tipi: T–3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarlı, yayvan çanak

Katalog No: 96

Levha No: 15–2

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 1 E

Kap Tipi: T–3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarlı, yayvan çanak

Katalog No: 97

Levha No: 15–3

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 E

Kap Tipi: T–3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarlı, yayvan çanak

Dönemi: M.Ö. 2. yy.

Benzerleri: Weber-Hidden 2003:266 Lev. 2–6 (Tavium)

Katalog No: 98

Levha No: 15–4

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 3 B

Kap Tipi: T–3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarlı, yayvan çanak

Katalog No: 99

Levha No: 15–5

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T–3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarlı, yayvan çanak

Katalog No: 100

Levha No: 15–6

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 1 F

Kap Tipi: T–3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarlı, yayvan çanak

Dönemi: M.Ö. 2. yy.

Benzerleri: Weber-Hidden 2003:264 Lev. 1–2 (Tavium)

Katalog No: 101

Levha No: 16–1

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T–3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarlı, yayvan çanak

Katalog No: 101

Levha No: 16–2

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T–3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarlı, yayvan çanak

Katalog No: 102

Levha No: 16–3

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T–3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarlı, yayvan çanak

Katalog No: 103

Levha No: 16–4

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 J

Kap Tipi: T-3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarlı, yayvan çanak

Katalog No: 104

Levha No: 16-5

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 4 G

Kap Tipi: T-3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarlı, yayvan çanak

Katalog No: 105

Levha No: 16-6

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 4 B

Kap Tipi: T-3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarlı, yayvan çanak

Katalog No: 106

Levha No: 16-7

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T-3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarlı, yayvan çanak

Katalog No: 107

Levha No: 17-1

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 1 E

Kap Tipi: T-3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarlı, yayvan çanak

Katalog No: 108

Levha No: 17-2

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 4 J

Kap Tipi: T-3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarlı, yayvan çanak

Katalog No:109

Levha No: 17–3

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 1 F

Kap Tipi: T–3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarlı, yayvan çanak

Katalog No: 110

Levha No: 17–4

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 1 N

Kap Tipi: T–3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarlı, yayvan çanak

Katalog No: 111

Levha No: 18–1

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 G

Kap Tipi: T–3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarlı, yayvan çanak

Katalog No: 112

Levha No: 18–2

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 G

Kap Tipi: T–3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarlı, yayvan çanak

Katalog No: 113

Levha No: 18–3

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T–3 Dışa eğik gövdeli, içe dönük ağız kenarlı, yayvan çanak

Katalog No: 114

Levha No: 19–1

Seramik Türü: DSA
Hamur Tipi: 4 B
Kap Tipi: Boya bezemeli amorf

Katalog No: 115
Levha No: 19–2
Seramik Türü: İnce seramik
Hamur Tipi: 1 B
Kap Tipi: Boya bezemeli amorf

Katalog No:116
Levha No: 19–3
Seramik Türü: DSA
Hamur Tipi: 4 B
Kap Tipi: Kabartma bezemeli amorf

Katalog No:117
Levha No: 19–4
Seramik Türü: İnce seramik
Hamur Tipi: 3 B
Kap Tipi: Boya bezemeli amorf

Katalog No:118
Levha No: 19–5
Seramik Türü: İnce seramik
Hamur Tipi: 4 B
Kap Tipi: Beyaz boya üzerine siyah ve kırmızımsı kahve boya bezemeli amorf

Katalog No: 119
Levha No: 19–6
Seramik Türü: DSA

Hamur Tipi: 4 A

Kap Tipi: Kabartma bezemeli amorf

Dönemi: M.Ö. 2. yy. ortası

Benzerleri: Anlağan 2000: 69, 7 (Sadberk Hanım Müzesi)

Katalog No: 120

Levha No: 19–7

Seramik Türü: DSA

Hamur Tipi: 4 A

Kap Tipi: Yumurta - kargı motifli kabartma amorf

Dönemi: M.Ö. 150-100

Benzerleri: Anlağan 2000: 119, 28 (Sadberk Hanım Müzesi), Crowfoot ve Kenyon 1957: 240 Lev. 45–4 (Samaria)

Katalog No: 121

Levha No: 19–8

Seramik Türü: DSA

Hamur Tipi: 4 A

Kap Tipi: Çiçek biçimli rozet dip

Benzerleri: Anlağan 2000: 147, 37 (Sadberk Hanım Müzesi)

Katalog No:122

Levha No: 20–1

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 3 B

Kap Tipi: Sarmaşık motifli boya bezemeli amorf

Dönemi: M.Ö. 2. yy.

Benzerleri: Balkan ve Sümer, 1968: 36, Res: 2–3, Zoroğlu 1986: 466; Res: 13; Zoroğlu 1979:352 Res: 6, Zoroğlu 1987: 67 Res:10

Katalog No: 123

Levha No: 20–2

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 E

Kap Tipi: Boya bezemeli amorf

Dönemi: M.Ö. 2. yy.

Benzerleri: Balkan ve Sümer, 1968: 36, Res: 2–3, Zoroğlu 1986: 466; Res: 13; Zoroğlu 1979:352 Res: 6, Zoroğlu 1987: 67 Res:10

Katalog No: 124

Levha No: 20–3

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 3 B

Kap Tipi: Sarmaşık motifli boya bezemeli amorf

Dönemi: M.Ö. 2. yy.

Benzerleri: Balkan ve Sümer, 1968: 36, Res: 2–3, Zoroğlu 1986: 466; Res: 13; ; Zoroğlu 1979:352 Res: 6, Zoroğlu 1987: 67 Res:10

Katalog No: 125

Levha No: 20–4

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 3 B

Kap Tipi: Metop içinde benek dizili boya bezemeli amorf

Katalog No: 126

Levha No: 21–1

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 E

Kap Tipi: Boyun kısmında çentik ve onun altında parmak baskı bezekli amorf

Katalog No: 127

Levha No: 21–2

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 4 B

Kap Tipi: Boya bezemeli amorf

Katalog No:128

Levha No: 21–3

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 3 B

Kap Tipi: Boya bezemeli amorf

Katalog No: 129

Levha No: 21–4

Seramik Türü: DSA

Hamur Tipi: 4A

Kap Tipi: Oluk bezemeli amorf

Katalog No: 130

Levha No: 22–1

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 4 B

Kap Tipi: T–15 Şerit boya bezemeli, dışa eğik gövdeli, ağız kısmı dıştan kalınlaştırılmış boyunsuz çömlek.

Katalog No: 131

Levha No: 22–2

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 1 B

Kap Tipi: T–17 Şerit boya bezemeli, içbükey gövdeli, dışa dönük ağız kenarlı boyunlu çömlek

Katalog No: 132

Levha No: 22–3

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 4 B

Kap Tipi: Şerit boya bezemeli amorf

Dönemi: M.Ö. 3. yy.

Benzerleri: Maier 1963:234, Abb.13,3 (Boğazköy)

Katalog No: 133

Levha No: 22–4

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 3 A

Kap Tipi: Şerit boya bezemeli amorf

Katalog No:134

Levha No: 22–5

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 4 B

Kap Tipi: Şerit boya bezemeli amorf

Benzerleri: Maier 1963:233, Res. 3–4((Boğazköy)

Katalog No:135

Levha No: 22–6

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T- 2 İç kısmında şerit boya bezemeli, dışa çekik ağız kenarlı tabak

Benzerleri: Maier 1963:233, Res. 12–2, 3 (Boğazköy)

Katalog No:136

Levha No: 23–1

Seramik Türü: DSA

Hamur Tipi: 4 A

Kap Tipi: İç kısmı iki sıra çentik bezemeli dip

Benzerleri: Christensen ve Johansen 1971: 59, Lev. 26: 1.8a (Hama),

Katalog No: 137

Levha No: 23–2

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 4 B

Kap Tipi: Ungantarium

Benzerleri: Christensen ve Johansen 1971: 48, Fig.23: 199, (Hama),

Katalog No: 138

Levha No: 23–3

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 3 B

Kap Tipi: Şerit boya bezemeli amorf

Katalog No: 139

Levha No: 24–1

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 E

Kap Tipi: Tek kulplu, halka dipli ağız kısmı korunmamış testi

Katalog No: 140

Levha No: 24–2

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 2 J

Kap Tipi: T–20 Çift kulplu amphora

Katalog No: 141

Levha No: 24–3

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 E

Kap Tipi: T- 20 Çift kulplu amphora

Katalog No: 142

Levha No: 25–1

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 2 E

Kap Tipi: T–21 Yonca ağızlı testi

Dönemi: M.Ö. 2. yy.

Benzerleri: Crowfoot ve Kenyon: 1957, Fig:58–6

Katalog No:143

Levha No: 25–2

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 E

Kap Tipi: T- 24 Sarmaşık motifli boya bezemeli tek kulplu testi

Dönemi: M.Ö. 2. yy.

Benzerleri: Balkan ve Sümer, 1968: 36, Res: 2–3, Zoroğlu 1986: 466; Res: 13; Zoroğlu 1979:352 Res: 6, Zoroğlu 1987: 67 Res:10

Katalog No: 144

Levha No: 26–1

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 G

Kap Tipi: T- 22 İççe çekik dışa kalınlaştırılmış ağızlı şişe parçası

Katalog No: 145

Levha No: 26–2

Seramik Türü: DSA

Hamur Tipi: 4 A

Kap Tipi: T–24 İççe eğik gövdeli, dışa dönük ağız kenarı dışa kalınlaştırılmış testi

Katalog No: 146

Levha No: 26–3

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 3 B

Kap Tipi: T –24 İçe eğik gövdeli, dıştan kalınlaştırılmış ağız kenarlı testi

Katalog No: 147

Levha No: 26–4

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 4 B

Kap Tipi: T–24 İçe eğik gövdeli, dıştan kalınlaştırılmış, dışa çekik, ağız kenarlı testi

Katalog No: 148

Levha No: 26–5

Seramik Türü: DSA

Hamur Tipi: 4A

Kap Tipi: T- 24 İçe eğik gövdeli, dıştan kalınlaştırılmış ağız kenarlı testi

Dönemi: M.Ö. 2–1. yy.

Benzerleri: Christensen ve Johansen 1971: 48, Fig.70: 25–26.46 (Hama)

Katalog No: 149

Levha No: 26–6

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T–18 İçe eğik gövdeli, dıştan kalınlaştırılmış ağız kenarlı çömlek

Katalog No: 150

Levha No: 27–1

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 3 B

Kap Tipi: T–18 İçe eğik gövdeli, dıştan kalınlaştırılmış ağız kenarlı çömlek

Katalog No: 151

Levha No: 27–2

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T–18 İçe eğik gövdeli, dıştan kalınlaştırılmış ağız kenarlı çömlek

Katalog No:152

Levha No: 27–3

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T–18 İçe eğik gövdeli, dıştan kalınlaştırılmış ağız kenarlı çömlek

Katalog No: 153

Levha No: 27–4

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T–18 İçe eğik gövdeli, dıştan kalınlaştırılmış ağız kenarlı çömlek

Katalog No: 154

Levha No: 27–5

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T–18 İçe eğik gövdeli, dıştan kalınlaştırılmış ağız kenarlı çömlek

Katalog No:155

Levha No: 27–6

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T–18 İçe eğik gövdeli, dıştan kalınlaştırılmış ağız kenarlı çömlek

Katalog No: 156

Levha No: 28–1

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 E

Kap Tipi: T–18 İçe eğik gövdeli, dıştan kalınlaştırılmış ağız kenarlı çömlek

Katalog No:157

Levha No: 28–2

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 E

Kap Tipi: T- 18 İçe eğik gövdeli, dıştan kalınlaştırılmış ağız kenarı üzerinde yiv bezekli çömlek

Katalog No: 158

Levha No: 28–3

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 5 G

Kap Tipi: T–19 İçe eğik gövdeli dik, dışa dönük ağız kenarlı çömlek

Katalog No: 159

Levha No: 28–4

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 E

Kap Tipi: T–19 İçe eğik gövdeli dik, dışa dönük ağız kenarlı çömlek

Katalog No: 160

Levha No: 29–1

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 5 I

Kap Tipi: T–20 İçe eğik gövdeli, dışa dönük, dışa çekik ağız kenarlı çömlek

Katalog No: 161

Levha No: 29–2

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T–20 İçe eğik gövdeli, dışa dönük, dışa çekik ağız kenarlı çömlek

Katalog No: 162

Levha No: 29–3

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T–20 İçe eğik gövdeli, dışa dönük, dışa çekik ağız kenarlı çömlek

Katalog No:163

Levha No: 29–4

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T–20 İçe eğik gövdeli, dışa dönük, dışa çekik ağız kenarlı çömlek

Katalog No: 164

Levha No: 29–5

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 4 E

Kap Tipi: T–18 İçe eğik gövdeli, dışa dönük, dışa kalınlaştırılmış, ağız kenarlı çömlek

Katalog No: 165

Levha No: 29–6

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 4 E

Kap Tipi: T–20 İçe eğik gövdeli, dışa dönük, dışa çekik ağız kenarlı çömlek

Katalog No:166

Levha No: 30–1

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 4 B

Kap Tipi: T–15 İçe eğik gövdeli, dışa dönük, dıştan kalınlaştırılmış ağızlı çömlek

Katalog No: 167

Levha No: 30–2

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 1 E

Kap Tipi: T–15 İçe eğik gövdeli, dışa dönük, dıştan kalınlaştırılmış ağızlı çömlek

Katalog No: 168

Levha No: 30–3

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T–15 İçe eğik gövdeli, dik ve dışta kalınlaştırılmış ağızlı çömlek

Katalog No: 169

Levha No: 30–4

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 1 C

Kap Tipi: T–20 İçe eğik gövdeli, dik, dışta kalınlaştırılmış ağızlı çömlek

Katalog No: 170

Levha No: 30–5

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 4 E

Kap Tipi: T–20 İçe eğik gövdeli, dik, dışa kalınlaştırılmış, ağız üstünde iki oluklu çömlek

Benzerleri: Christensen ve Johansen 1971: 42, Fig.19:185,186 (Hama)

Katalog No: 171

Levha No: 30–6

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T–20 İçe eğik gövdeli, dik, dışa kalınlaştırılmış, ağız üstünde iki oluklu, yatay kulplu çömlek

Katalog No: 172

Levha No: 31–1

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 1 B

Kap Tipi: T–20 Şerit boya bezemeli, içe eğik gövdeli, dışa dönük ağız kenarı dışa çekik çömlek

Katalog No: 173

Levha No: 31–2

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T–18 İçe eğik gövdeli, dışa dönük ağız kenarı dışa kalınlaştırılmış çömlek

Katalog No: 174

Levha No: 31–3

Seramik Türü: İnce seramik

Hamur Tipi: 3 B

Kap Tipi: T–17 İçe eğik gövdeli, dışa dönük ağız kenarı dışa çekik, çömlek

Katalog No: 175

Levha No: 31–4

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T-18 İçe eğik gövdeli, dışa dönük ağız kenarı dışa kalınlaştırılmış çömlek

Katalog No: 176

Levha No: 31-5

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T-18 İçe eğik gövdeli, dışa dönük ağız kenarı dışa kalınlaştırılmış çömlek

Katalog No: 177

Levha No: 31-6

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 1 F

Kap Tipi: T-20 İçe eğik gövdeli, dışa dönük ağız kenarı dışa çekik çömlek

Katalog No: 178

Levha No: 32-1

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T-20 İçe eğik gövdeli, dışa dönük ağız kenarı dışa çekik çömlek

Katalog No: 179

Levha No: 32-2

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 4 E

Kap Tipi: T-18 İçe eğik gövdeli, dışa dönük ağız kenarı dışa kalınlaştırılmış çömlek

Katalog No: 180

Levha No: 32-3

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T-18 İçe eğik gövdeli, dışa dönük ağız kenarı dışa kalınlaştırılmış çömlek

Dönemi: M.Ö. 2. yy.

Benzerleri: Crowfoot ve Kenyon 1957: 226 Fig.39- 2 (Samaria)

Katalog No: 181

Levha No: 33-1

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T-18 İçe eğik gövdeli, dışa dönük ağız kenarı dışa kalınlaştırılmış çömlek

Katalog No:182

Levha No: 33-2

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 4 E

Kap Tipi: T-18 İçe eğik gövdeli, dışa dönük ağız kenarı dışa kalınlaştırılmış çömlek

Katalog No: 183

Levha No: 33-3

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T-18 İçe eğik gövdeli, dışa dönük ağız kenarı dışa kalınlaştırılmış, yatay kulplu çömlek

Katalog No: 184

Levha No: 33-4

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T-18 İe eğik gövdeli, dışa dönük ağız kenarı dışa kalınlaştırılmış, yatay kulplu ömlek

Katalog No: 185

Levha No: 33-5

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 1 E

Kap Tipi: T-23 İe eğik gövdeli, dışa dönük ağız kenarı dışa kalınlaştırılmış tutamaklı tencere

Katalog No: 186

Levha No: 34-1

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 4 E

Kap Tipi: T-15 İçbükey gövdeli, dışa çekik, dışta kalınlaştırılmış ağız kenarlı ömlek

Katalog No: 187

Levha No: 34-2

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T-15 İçbükey gövdeli, dışa çekik, dışta kalınlaştırılmış ağız kenarlı ömlek

Katalog No: 188

Levha No: 34-3

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T-15 İçbükey gövdeli, dışa çekik, dışta kalınlaştırılmış ağız kenarlı ömlek

Katalog No: 189

Levha No: 34–4

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 1 E

Kap Tipi: T–15 İçbükey gövdeli, dışa çekik, dışta kalınlaştırılmış ağız kenarlı çömlek

Katalog No: 190

Levha No: 34–5

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 1 E

Kap Tipi: T–15 İçbükey gövdeli, dışa çekik, dışta kalınlaştırılmış ağız kenarlı çömlek

Katalog No: 191

Levha No: 34–6

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T–17 İçbükey gövdeli, dışa çekik, ağız kenarlı çömlek

Katalog No: 192

Levha No: 35–1

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 N

Kap Tipi: T–15 İçbükey gövdeli, dik, dışta kalınlaştırılmış ağız kenarlı çömlek

Katalog No: 193

Levha No: 35–2

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 D

Kap Tipi: T–15 İçbükey gövdeli, dik, dışta kalınlaştırılmış ağız kenarlı çömlek

Katalog No: 194

Levha No: 35–3

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T- 15 Dışbükey gövdeli, dışta kalınlaştırılmış ağız kenarlı çömlek

Katalog No: 195

Levha No: 35–4

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 1 E

Kap Tipi: T–15 Dışbükey gövdeli, dışta kalınlaştırılmış ağız kenarlı çömlek

Katalog No: 196

Levha No: 36–1

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 1 F

Kap Tipi: T–16 İçbükey gövdeli, dışta ve içte kalınlaştırılmış ağız kenarlı çömlek

Katalog No: 197

Levha No: 36–2

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 D

Kap Tipi: T–16 İçbükey gövdeli, dışa çekik, dışta ve içte kalınlaştırılmış ağız kenarlı çömlek

Katalog No: 198

Levha No: 36–3

Seramik Türü: Kaba seramik

Hamur Tipi: 3 F

Kap Tipi: T–16 İçbükey gövdeli, dışa çekik içte ve dışta kalınlaştırılmış ağız kenarlı çömlek

KAYNAKLAR

- ADAK
1997
Işıl Adak, *Zeugma Sigillatıları*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- AKARCA
1960
Aşkıl Akarca, “Helenistik Çağda Yerli Pontus Keramiği”, *V. Türk Tarih Kongresi. Ankara 12 – 17 Nisan 1956*, 142–146
- ANLAĞAN
2000
Tanju Anlağan, *Sadberk Hanım Müzesi Kalıplı Kâseler ve Kabartmalı Kaplar*, Vehbi Koç Vakfı Yayınları, İstanbul.
- ASLANOĞULLARI
1976
İbrahim Aslanoğlu, *Her Yönden Sivas*, Kamil Kitabevi, Sivas.
- BALKAN ve SÜMER
1969
K. Balkan – O. Sümer, “1968 Yılı Hacı Bektaş Höyüğü (Suluca Karahöyük Ön Raporu)”, *TAD* 1, 1969, 37–49.

- BİTTEL
1974
- K. Bittel, "Bemerkungen zur sogenannten galatischen Keramik" *Mansel'e Armağan* (1974), 227–237.
- CHRISTENSEN ve JOHANSEN
1971
- Aristea Papanicolaou Christensen, Charlotte Friis Johansen, *Hama(Fouilles Et Recherches 1931–1938)*, Copenhagen.
- CROWFOOT ve KENYON
1957
- J.W.Crowfoot, G.M. Crowfoot, K.M.Kenyon, *The Objects From Samaria*, London.
- DRAGENDORF
1895
- Hans.-Watzinger Dragendorf, "Terra Sigillata" *Bonner Jahrbücher, XCVI-XCVII*
- DURBİN
1971
- G. E. S. Durbin, "Iron Age Pottery from the provinces of Tokat and Sivas", *AnatSt* 21, 99–124.
- GOLDMAN
1950
- Hetty Goldman, *Gözlü Kule –Tarsus(The Hellenistic And Roman Periods)*, Princeton University Pres, New Jersey,

GUNNEWEG vd.
1983

Jan Gunneweg, Isadore Perlman, Joseph Yellin, "The Provenience, Typology And Cronology Of Eastern Terra Sigillata", Qedem, 17, Jarusalem.

HAYES
1991

J.W.HAYES, *Paphos, V:3(The Hellenistic And Roman Pottery)* ,Nicosia

KORKMAZ
2003

Zafer Korkmaz, *Sivas İli Helenistik –Roma Seramiği Işığında Yerleşim Şeması*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara

KÖKTEN
1947

İ. Kılıç Kökten, "1945 Yılında TTK Adına Yapılan Tarih Öncesi Araştırmalar" *Belleten* XII, 431–472

KÖKTEN
1948

İ. Kılıç Kökten, "1947 Yılı Tarih Öncesi Araştırmaları" *Belleten* XII, 227–233.

LOESCHCKE
1912

Siegfried Loeschcke,
“Die Arbeiten Zu
Pergamon 1910–
1911, Sigillata
Töpfereiene İn
Tschandarlı”, *ATH MİTT*
37, 344–407

MAGİE
2001

David Magie, *Anadolu’da
Romalılar 1 Attalos’un
Vasiyeti*, Çev. Nezir
Başgelen – Ömer Çapar,
Arkeoloji ve Sanat
Yayınları, İstanbul.

MAHİROĞULLARI 2003

Memduh Ahmet
Mahiroğulları, *İlk
çağlardan günümüze
Sivas ili*, Kitap
Matbaacılık, Sivas.

MAIER
1963

Ferdinand
Maier, “Bemerkungen zur
sogenannten galatischen
Keramik von Boğazköy”,
Jdl 78, 1963, 218–255.

MANSEL
1971

Arif. Müfid Mansel, *Ege
Ve Yunan Tarihi*, TTK
Yayınları, Ankara.

METZGER
1969

Ingrid R. Metzger, *Eretria
II (Die Hellenistische
Keramik İn Eretria)*, Bern

ORTAÇ 2006	Meral Ortaç “BTC Petrol Boru Hattı Projesi Sivas Akpınar Köyü Ziyaretsuyu Mevkii Kurtarma Kazısı”, 2004” 27. Kazı Sonuçları Toplantısı, 1.Cilt. Ankara 339–350
OSTEN 1929	Hans. H.vd. <i>Explorations In Hittite Asia Minor</i> 1927–1928, Oic6, Oic Publications, Chicago.
OSTEN 1930	Hans. H.vd. <i>Explorations In Hittite Asia Minor</i> , 1929, Oic6, Oic Publications, Chicago.
ÖKSE 1993	A.Tuba Ökse, “Sivas İli 1992 Yüzey Araştırması” XI. Araştırma Sonuçları Toplantısı, 243–258.
ÖKSE 1995	A.Tuba Ökse, “Sivas İli 1994 Yüzey Araştırması” XIII. Araştırma Sonuçları Toplantısı, 205–228.
ÖKSE 1996	A.Tuba Ökse, “Sivas İli 1995 Yüzey Araştırması” XIV. Araştırma Sonuçları Toplantısı, 375–400.

- ÖKSE
1999a
A.Tuba Ökse, “Sivas İli 1997 Yüzey Araştırması” XV. Araştırma Sonuçları Toplantısı, 467–490.
- ÖKSE
1999b
A.Tuba Ökse, *Ön Asya Arkeolojisi Seramik Terimleri*, Arkeoloji Ve Sanat Yayınları, İstanbul.
- ÖKSE
2000
A.Tuba Ökse, “Sivas İli 1998 Yüzey Araştırması” XVI. Araştırma Sonuçları Toplantısı, 11–24.
- ÖKSE
2001
A.Tuba Ökse, “Sivas İli 1999 Yüzey Araştırması” XVII. Araştırma Sonuçları Toplantısı, 89–100.
- ÖKSE
2002a
A.Tuba Ökse, “Sivas İli 2000 Yüzey Araştırması” XVIII. Araştırma Sonuçları Toplantısı, 243–258.
- ÖKSE
2002 b
A.Tuba Ökse, *Arkeolojik Çalışmalarda Seramik Değerlendirme Yöntemleri*, Arkeoloji Ve Sanat Yayınları, İstanbul.

- ÖZGÜÇ
1947a
Tahsin Özgüç “Sivas ve Maltepe kazıları” *Belleten* XI/41,164–166
- ÖZGÜÇ
1947b
Tahsin Özgüç “Sivas ve Maltepe kazıları” *Belleten* XI/44,641–655
- ÖZSAİT VE ÖZSAİT
2003
Nesrin Özsait, Mehmet Özsait, “La Ceramique Dite “Galate”du Bassin Du Kızılırmak” *Anatolia Antigua* XI,323–342.
- PARLASCA
1982
Klaus Parlasca, “Syrische Grabreliefs Hellenistischer Und Römischer Zeit” *Rhein*.
- ROBINSON
1959
Henry Robinson, *The Athenian Agora V: Pottery Of The Roman Period: Chronology*, J.J,Berlin, Augustin Glückstadt, New Jersey.
- SCHAFER
1968
Jörg Schafer, *Hellenistische Keramik Aus Pergamon*, Walter de Gruyter&Co. Berlin

STRABON

2000

Strabon, *Antik Anadolu Coğrafyası*

(Geographika), Çev: Adnan Pekman, Arkeoloji Ve Sanat Yayınları, İstanbul

ŞENYURT vd.

2006

S.Yücel Şenyurt, Atakan Akçay, Yalçın Kamış, Yüceören (Doğu Kilikya'da Bir Hellenistik-Roma

Nekropolü), Ankara

UYSAL

2000

Esra Uysal, Demre Aziz Nikolaos Kilisesi Kazılarında Ele Geçen Geç Roma –Erken Bizans Dönemine Ait Sırsız Seramikler, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara

VAPUR

2001

Özlem Vapur, “Roma Döneminde Kırmızı Astarlı Bir Seramik Geleneği” 1.Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Eskişehir.

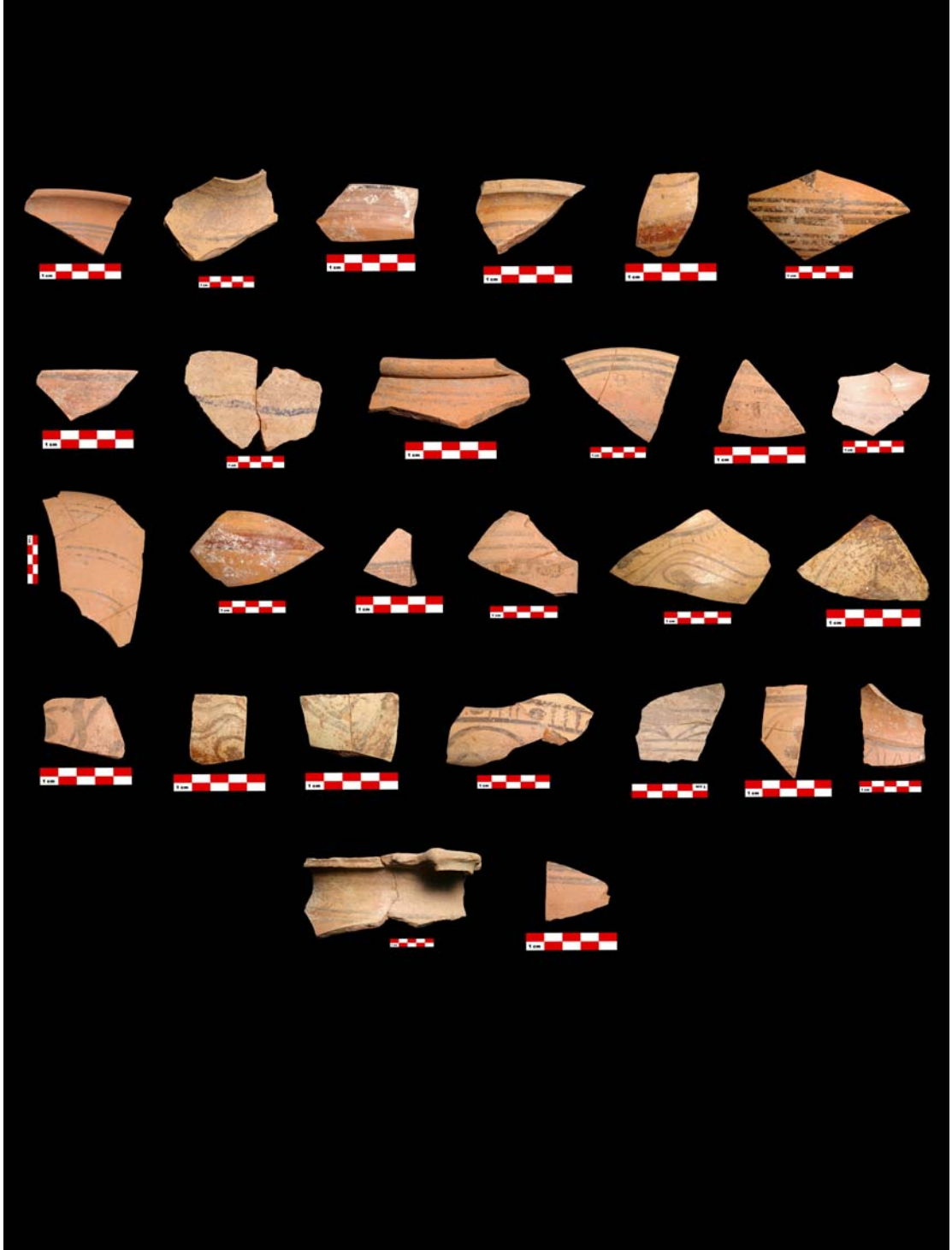
- WAAGE
1948
Frederick .O. Waage,
Antioch On The Orontes,
IV, :Ceramics And İslamic
Coins, Princeton
University Pres,
Princeton
- WEBER- HİDEN
2001
Ingrid. Weber-Hiden,
“Keramik Aus
Hellenischer bis
Frühbyzantinischer zeit
aus Tavium/Büyük
Nefes: bemerkungen und
Über sicht über das
behebungsmaterial der
kampagnen 1998–2000
aus dre ausgewählten
bereichen des
stadtgebietes”
- YILDIZ
2006
Volkan Yıldız, “*Tarsus*
Cumhuriyet Meydanı
Kazısı” Basılmamış
Yüksek Lisans Tezi,
Ankara
- ZOROĞLU
1979
Levent Zoroğlu,
“Eskiyapar’da Bulunan
Kızılırmak Havzası
(Galat Denilen) Boyalı
Seramikleri”, *VIII. Türk*
Tarih Kongresi, 11–15
Ekim 1976 Ankara
(1979) I. Cilt, 345–354.

- ZOROĞLU
1986a
- Levent Zoroğlu,
“Kızılırmak Havzası
Kaplarının Biçim ve Süs
Gelişimine Örnekler”, *IX. Türk Tarih Kongresi, 21–25 Eylül 1981 Ankara*
(1986), 459–472.
- ZOROĞLU
1986b
- Levent Zoroğlu,
“Samsat’ta Bulunan
Doğu Sigillatları İlk
Rapor” *S.Ü Fen- Edeb.
Fak. Der.3*, 61–100.
- ZOROĞLU
1987
- Levent Zoroğlu,
“Kızılırmak Havzası
Kapları”, A. Çilingiroğlu
(Edit.) *Anadolu Demir
Çağları, İzmir 1987*, 65–
70.
- <http://www.sivas.gov.tr/turizm/bolum.php?kat=180>
Sivas İl Yıllığı 1998

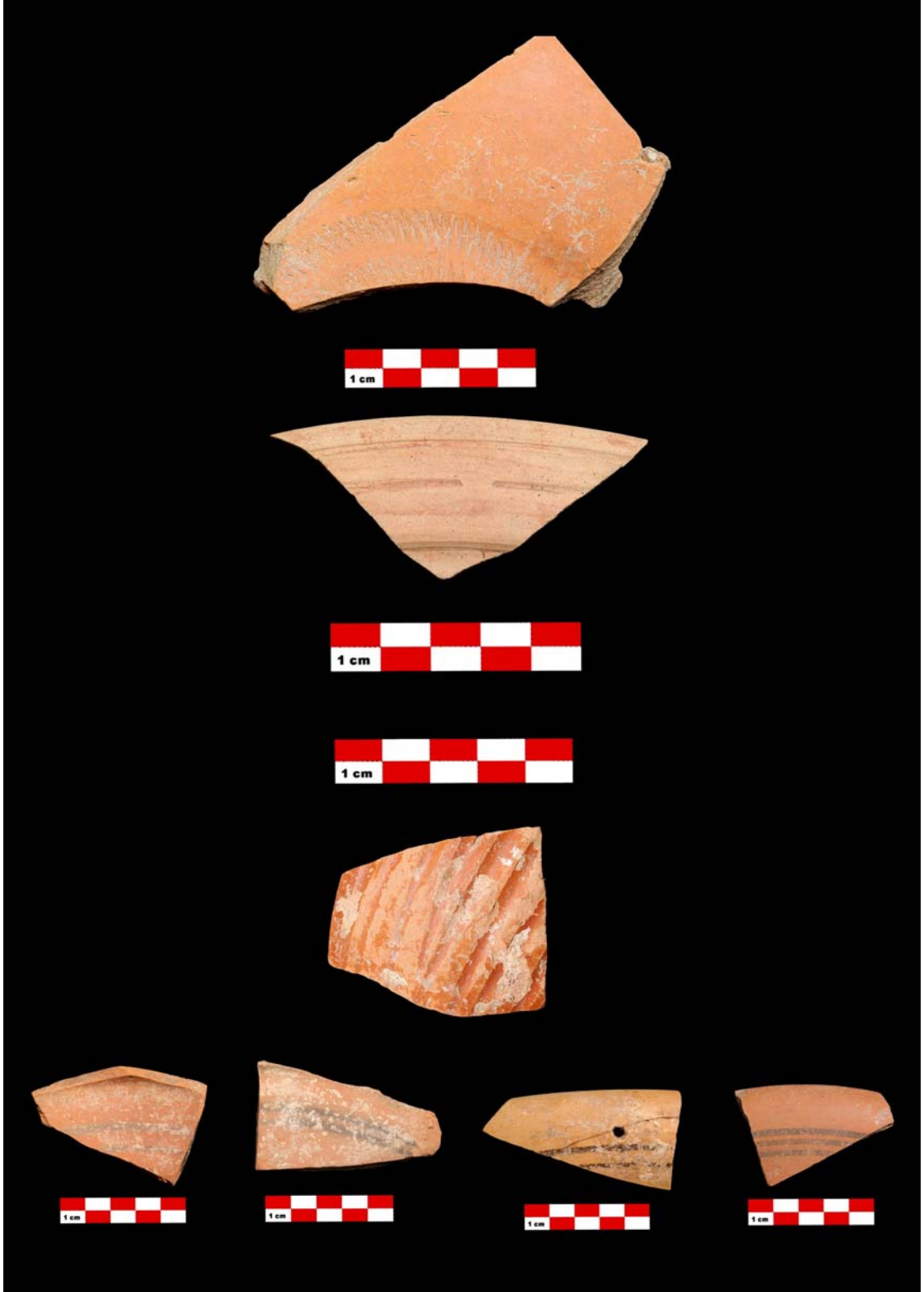
RESİMLER

Resim 1: Ziyaretsuyu kazısı kırmızı astarlı seramikleri (Ortaç, 2006: 342)

Resim 2: Ziyaretsuyu kazısı boya bezemeli seramikleri (Ortaç, 2006: 343)

Resim 3: Ziyaretsuyu kazısı kazıma ve şerit boya bezemeli seramikleri (Ortaç, 2006: 342)

Resim 4: Ziyaretsuyu kazısından ele geçen boya bezemeli testi

Resim 5: Ziyaretsuyu kazısı seramikleri (Ortaç, 2006: 343)

Resim 6- Ziyaretsuyu Mimari Yapısı

Resim 7- Ziyaretsuyu Seramikleri

Resim 8- Ziyaretsuyu küp parçası

Resim 9- Ziyaretsuyu küp parçası

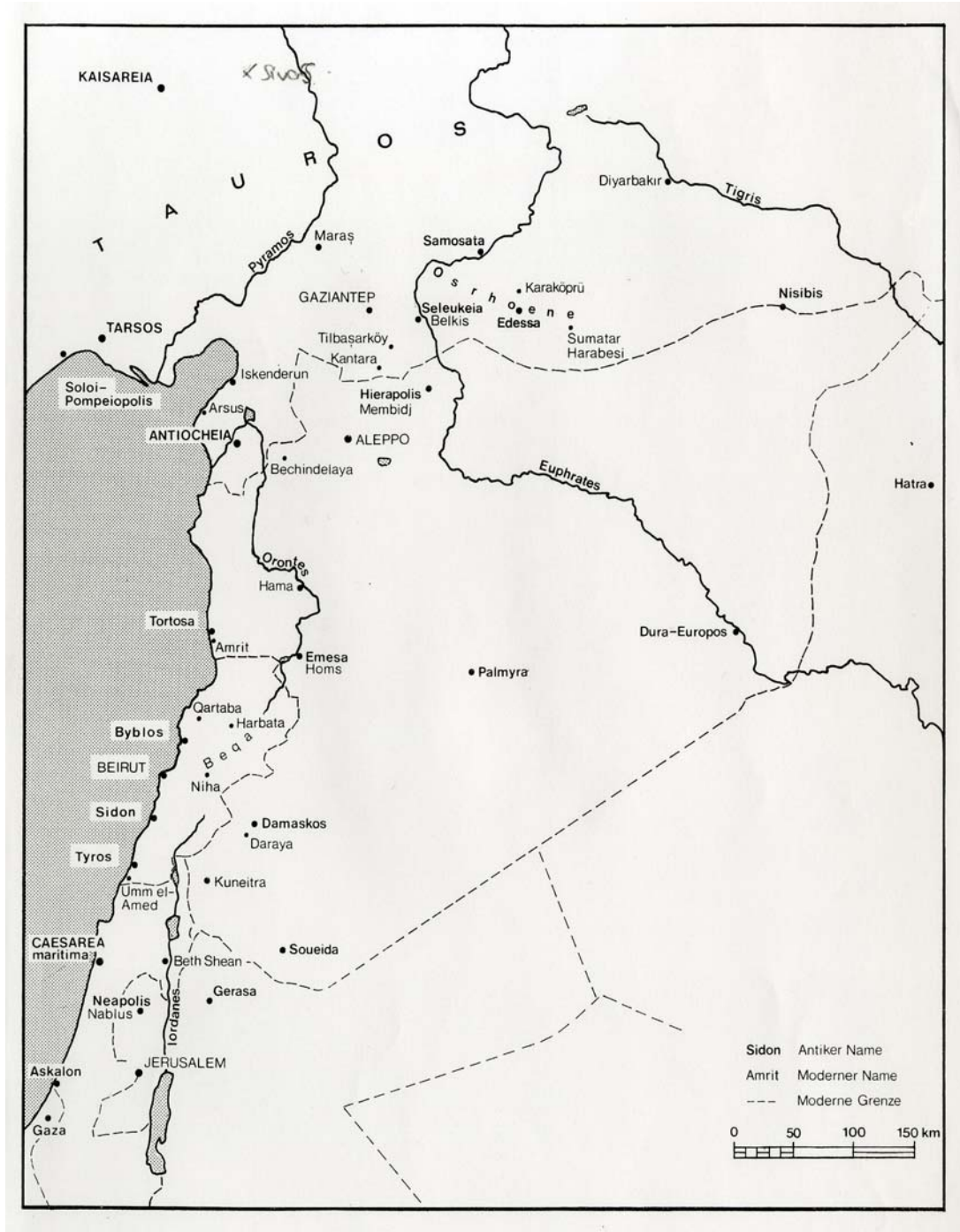

Resim 10-Ziyaretsuyu amphora ve küpleri

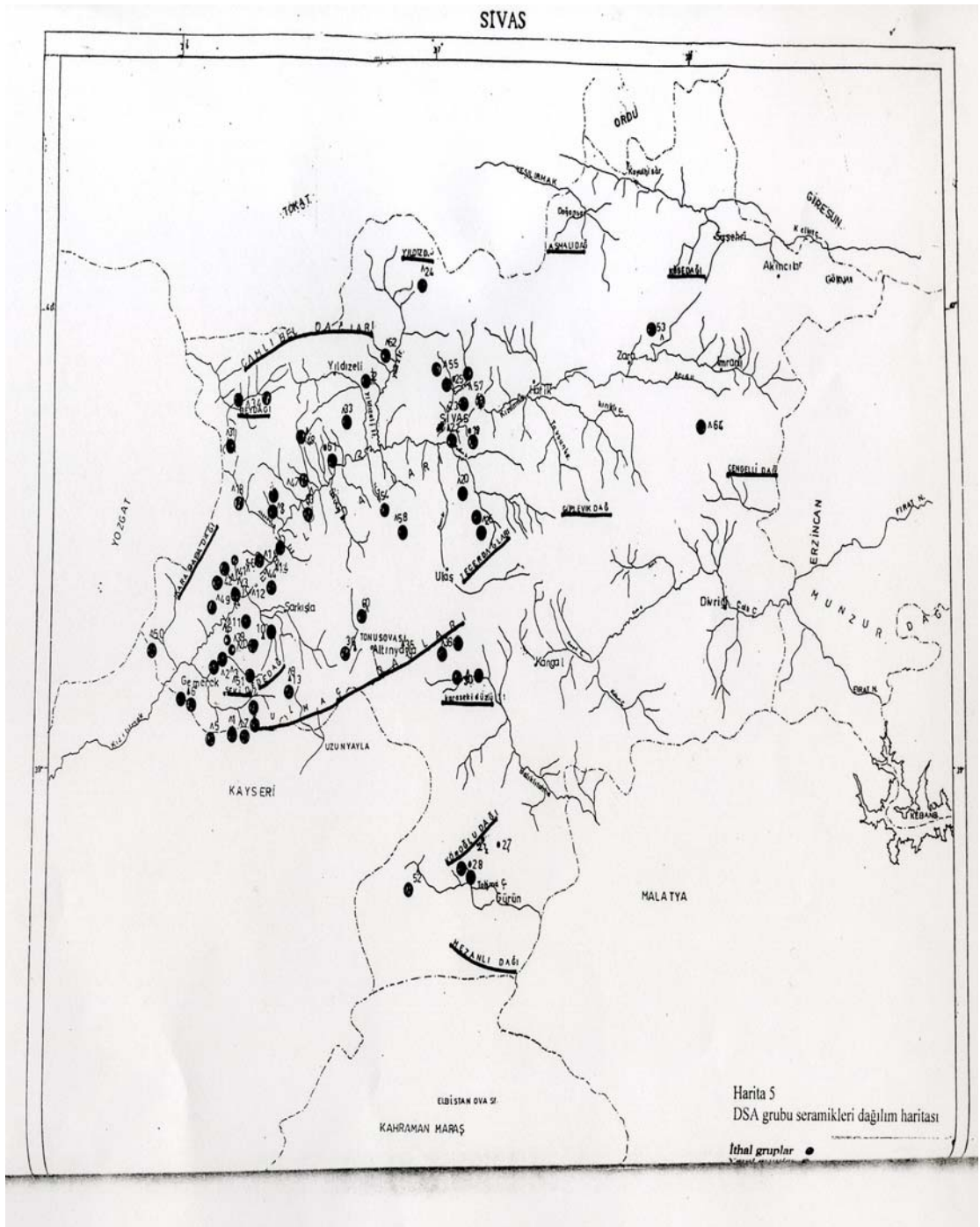
HARİTALAR

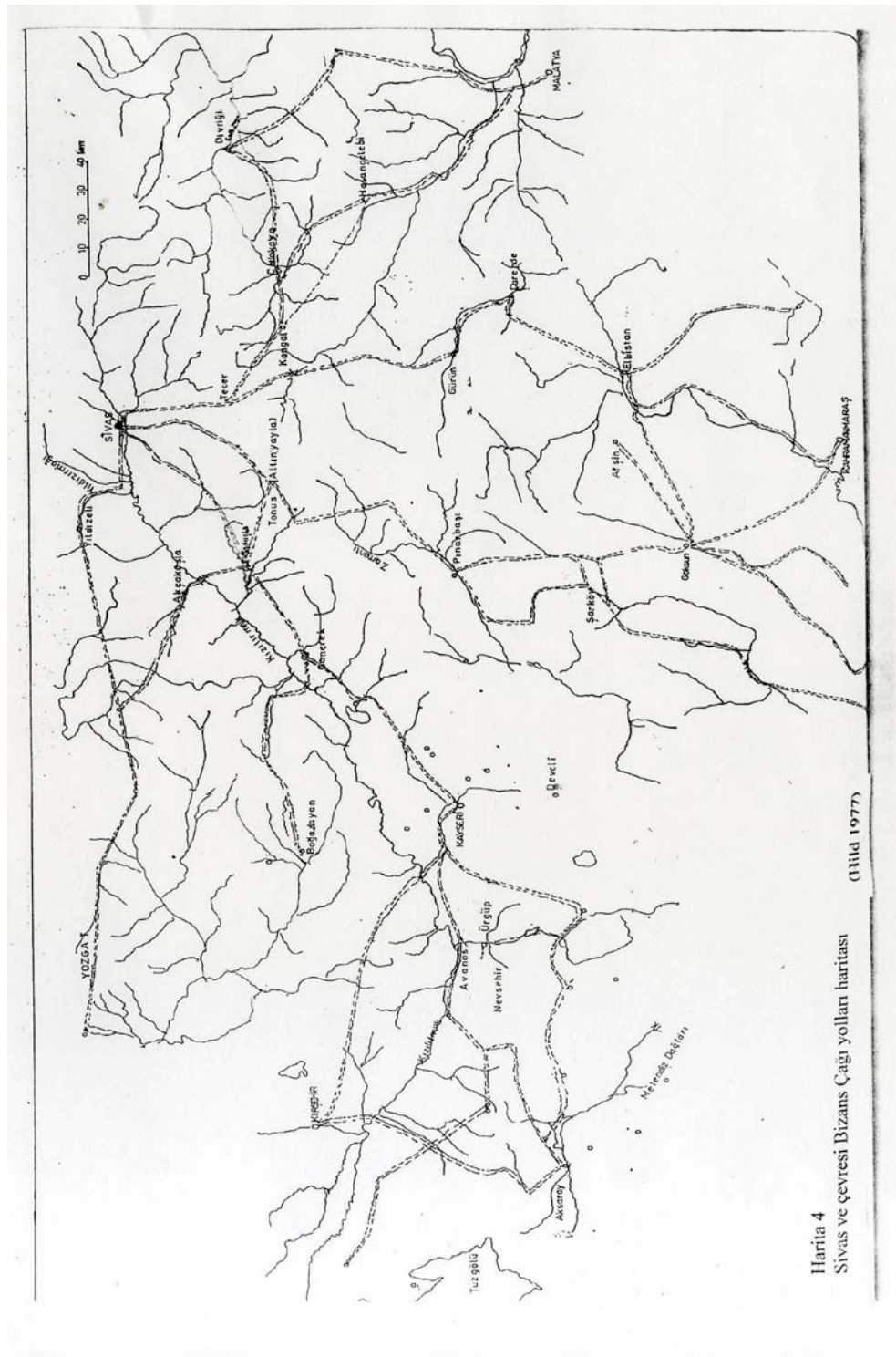
Harita 1- Sivas İli Haritası

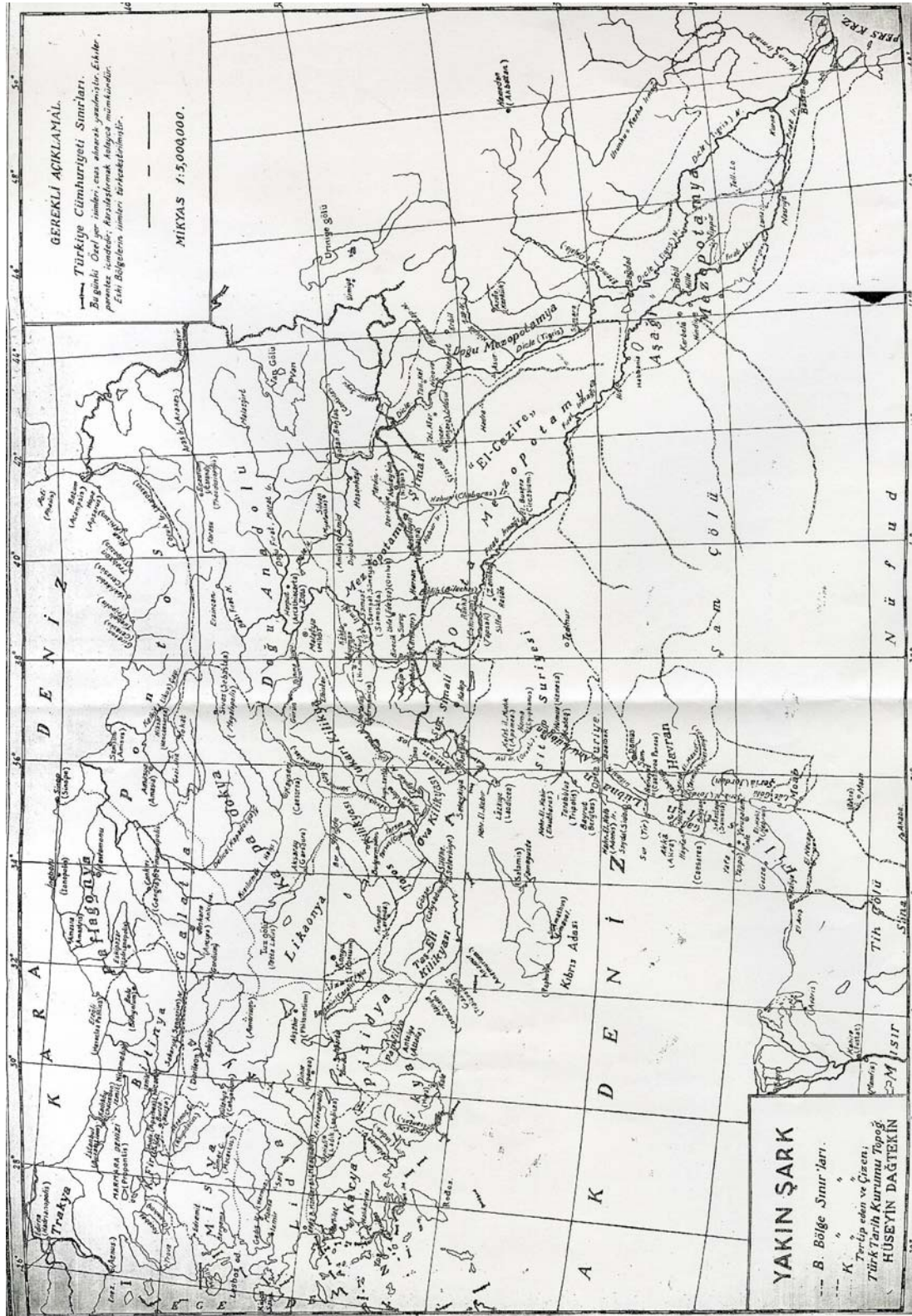

Harita 2: Antik Dönem Kuzey Suriye ve Güney Anadolu (Parlasca, 1982: 4)

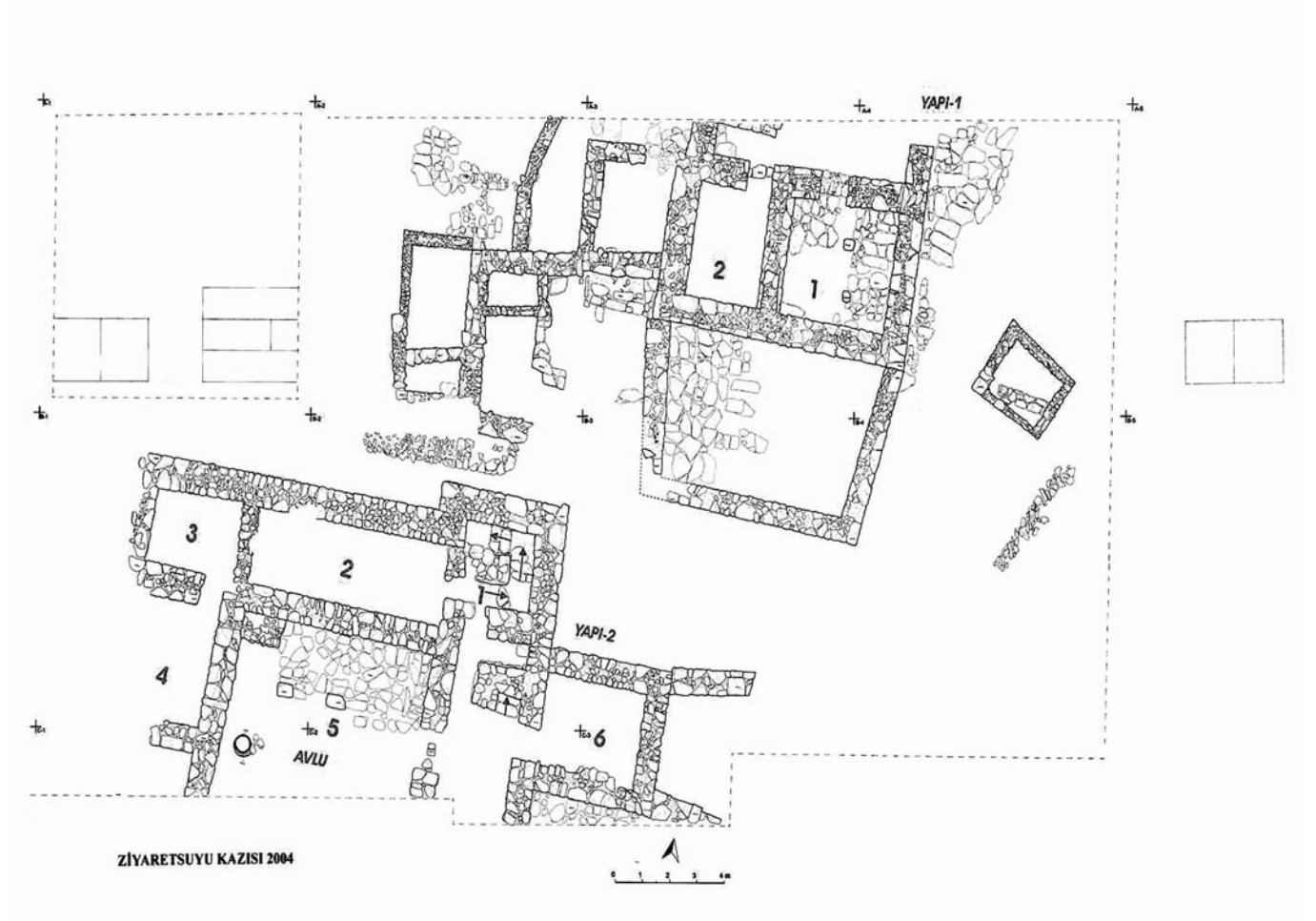
Harita 3: DSA grubu seramikleri dağılım haritası (Korkmaz, 2003: Harita 5)

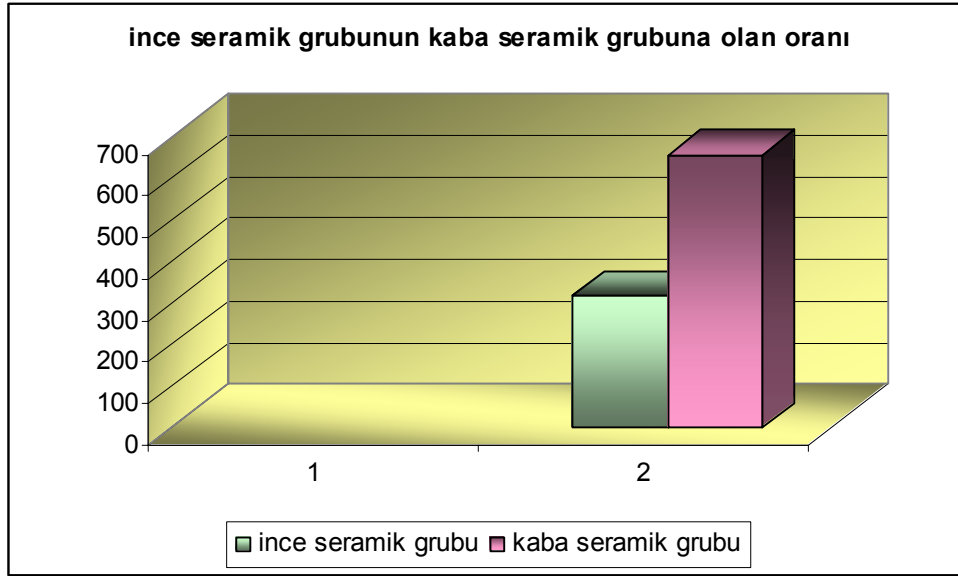
Harita 5: Yakındoğu Haritası (Günaltay,1946:439)

çizim

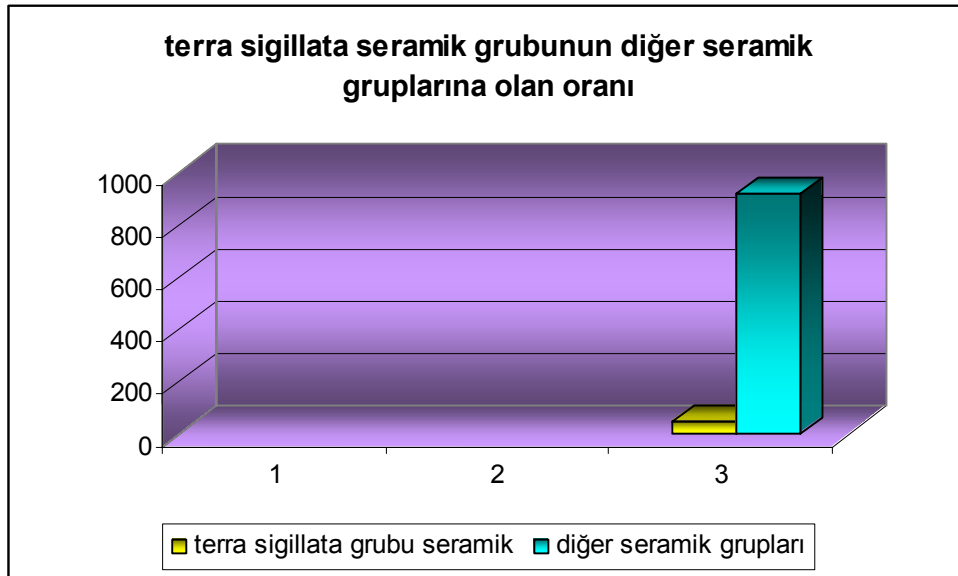

Çizim 1-Ziyaretsuyu Mimari yapı (Ortaç, 2006: 341)

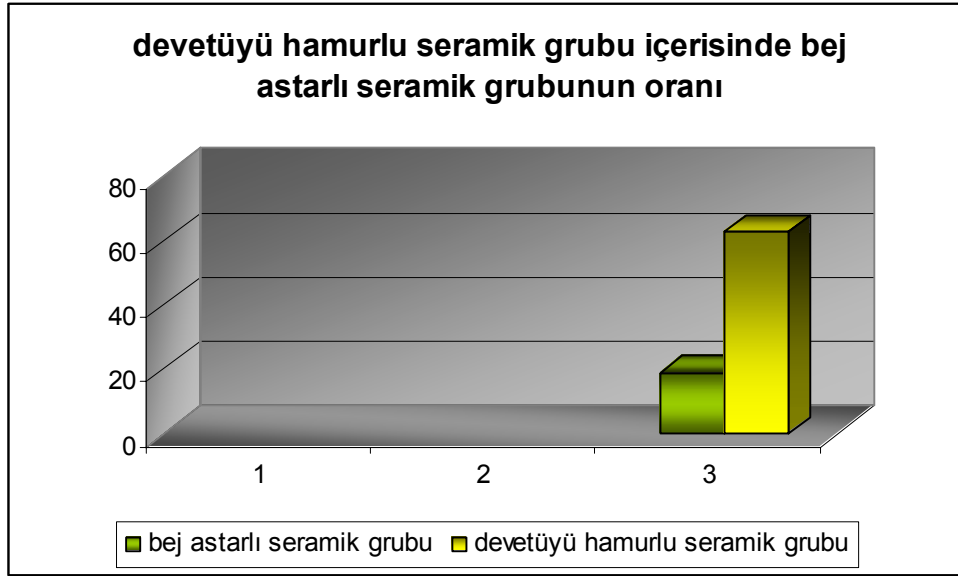
GRAFİKLER

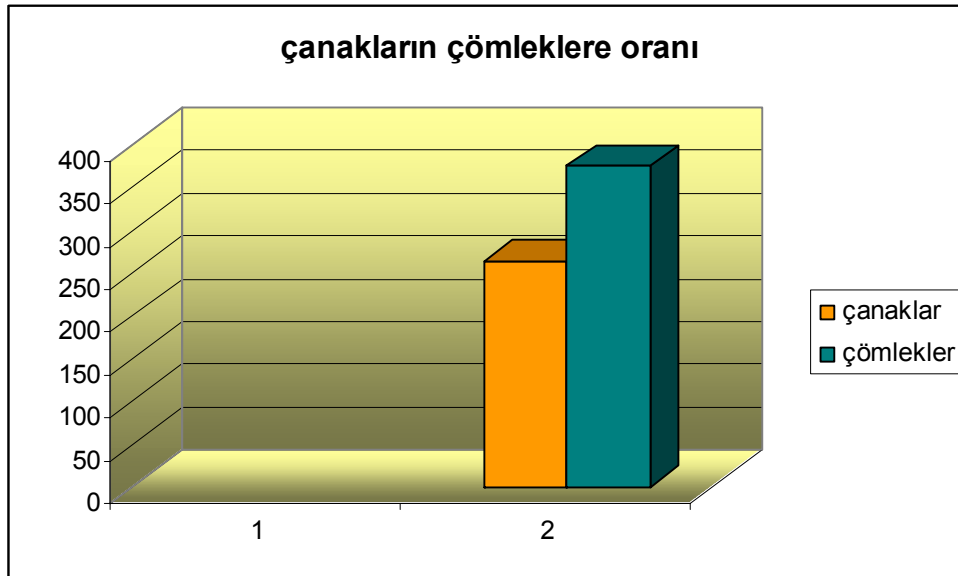
Grafik 1 – İnce seramik grubunun kaba seramik grubuna olan oranı.

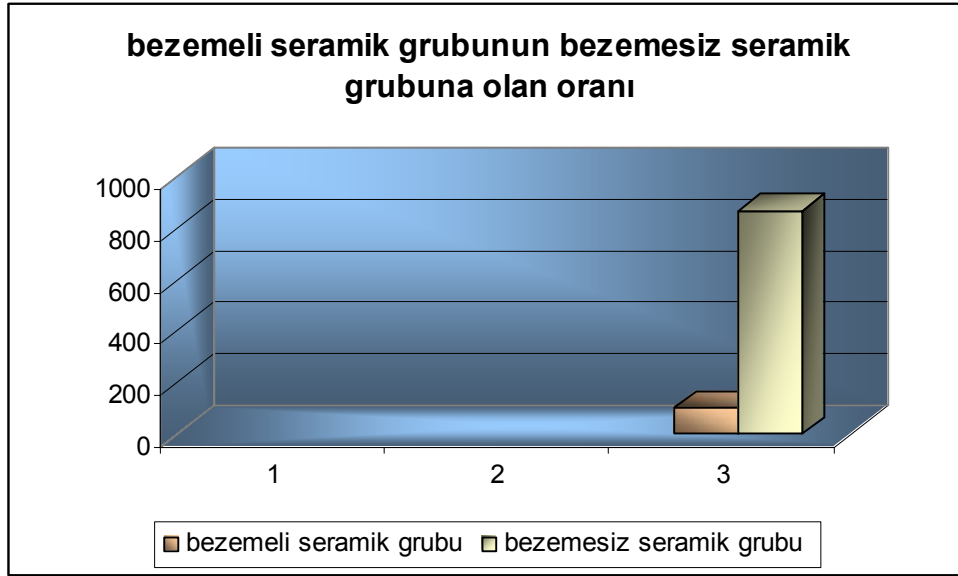
Grafik 2 –Terra Sigillata seramiklerin diğer seramik gruplarına olan oranı.

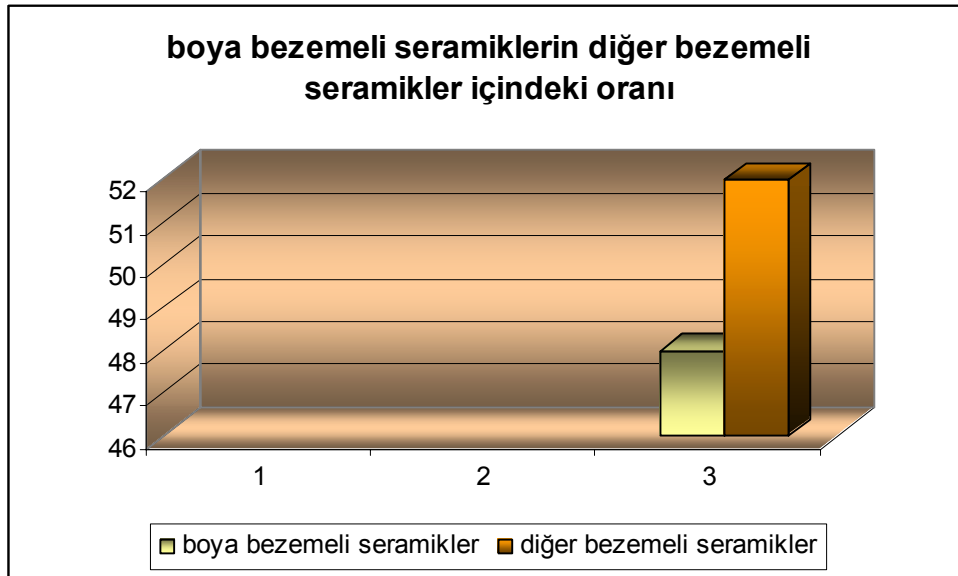
Grafik 3- Devetüyü hamurlu seramik grubu içerisinde bej astarlı grubunun oranı

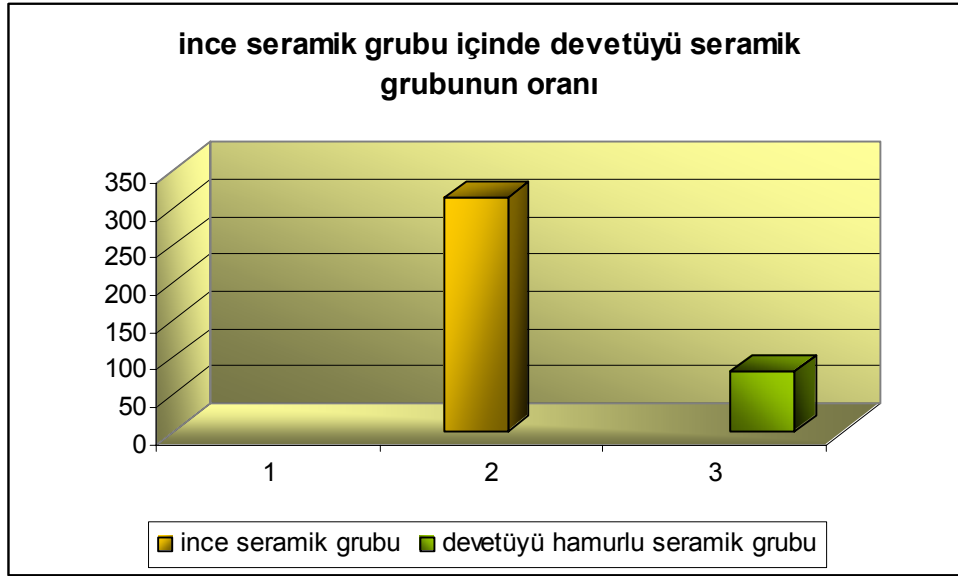
Grafik 4- Çanak formu seramiklerin çömlek formu seramiklere olan oranı.

Grafik 5- Bezemeli seramik grubunun bezemesiz seramik grubuna olan oranı

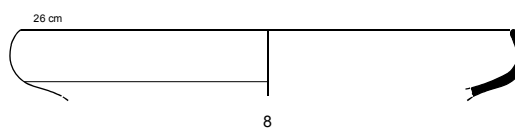
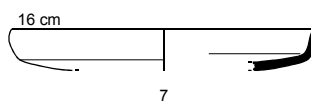
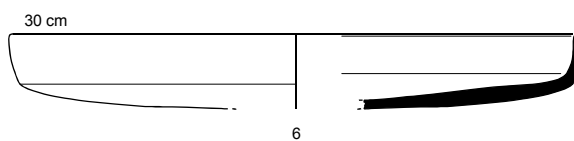
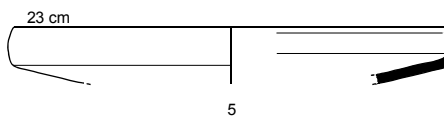
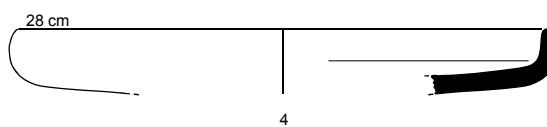
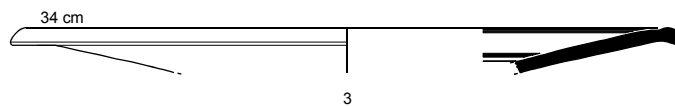
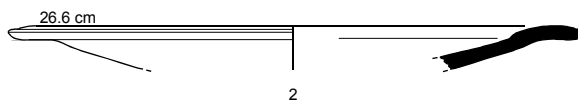
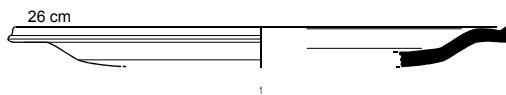
Grafik 6- Boya bezemeli seramiklerin diğer bezemeli seramikler içindeki oranı

Grafik 7- ince seramik grubu içinde devetüyü hamurlu seramik grubunun oranı

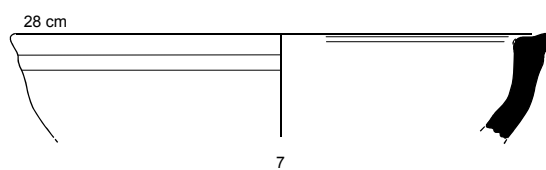
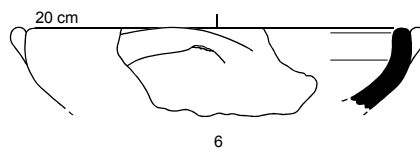
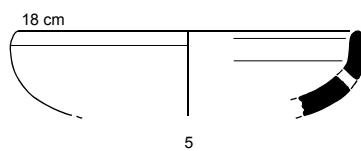
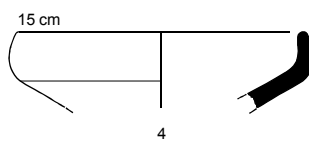
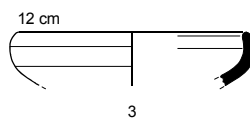
LEVHALAR

LEVHA 1

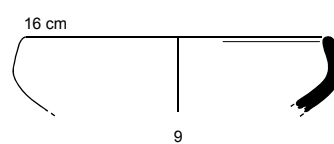
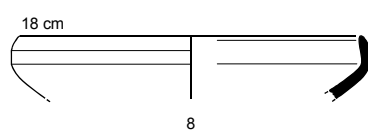
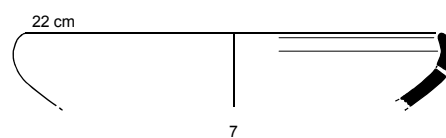
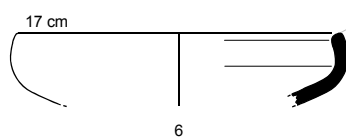
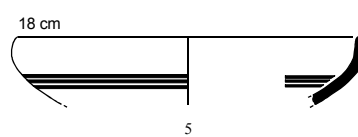
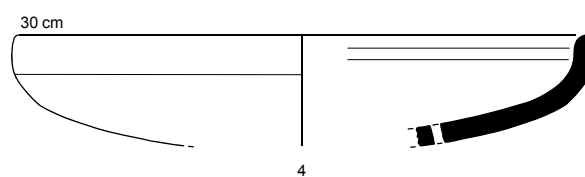
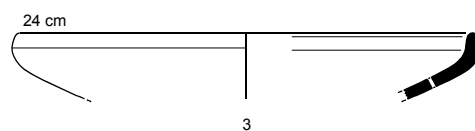
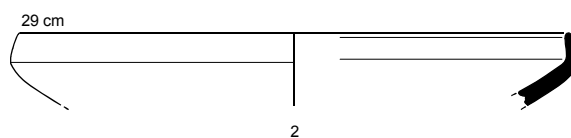
0 5 cm

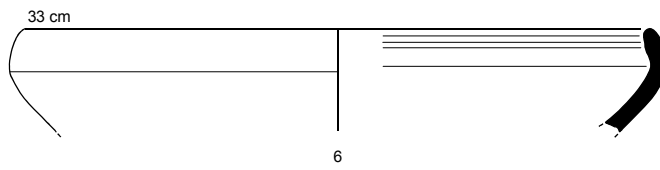
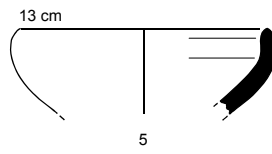
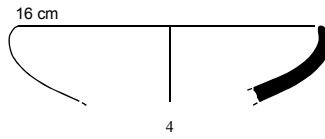
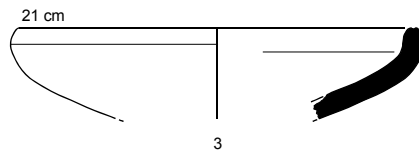
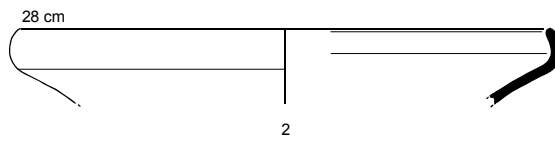
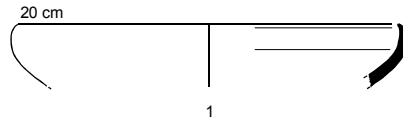
LEVHA 2

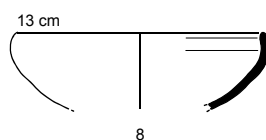
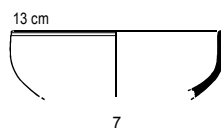
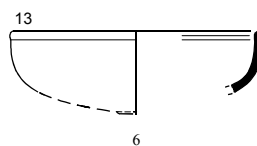
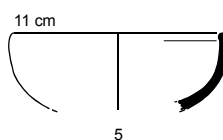
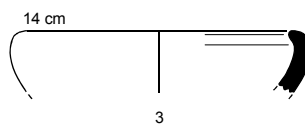
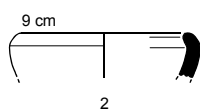
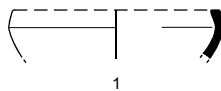

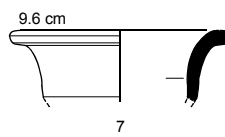
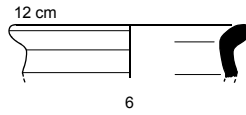
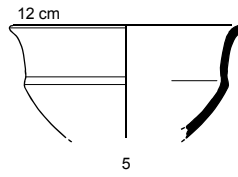
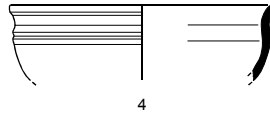
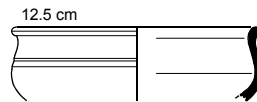
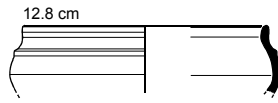
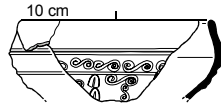
0 5 cm

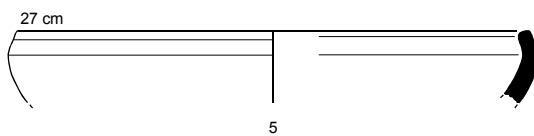
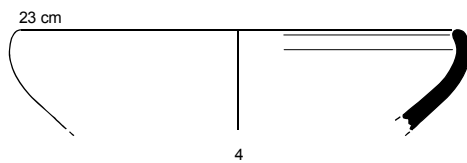
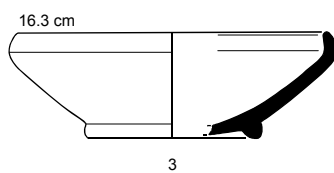
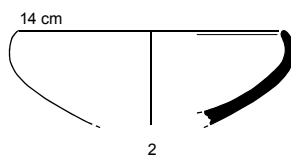
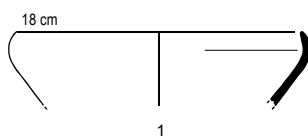
LEVHA 3

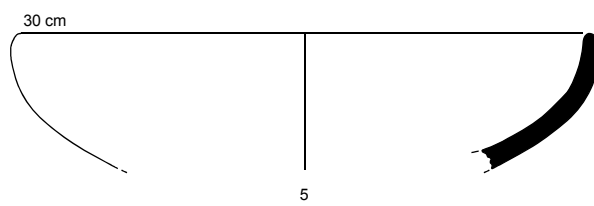
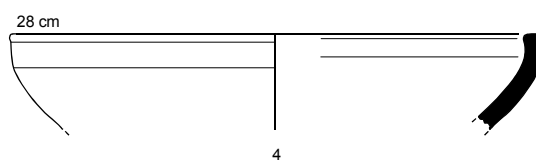
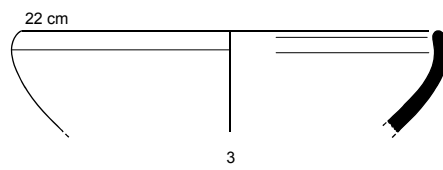
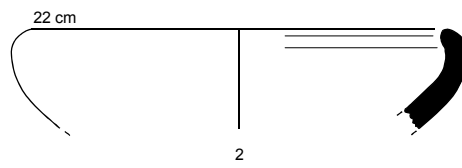
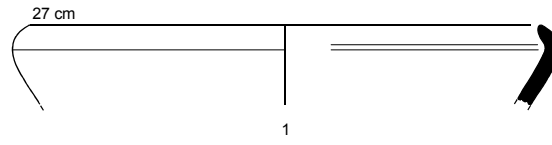

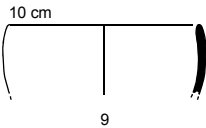
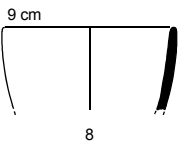
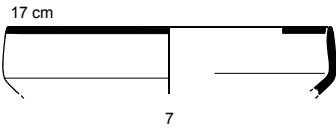
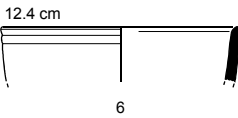
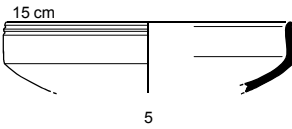
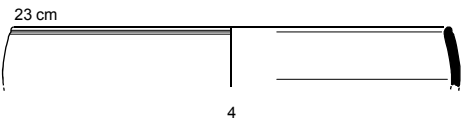
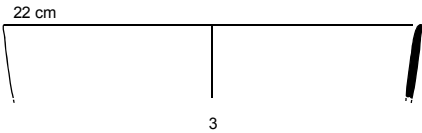
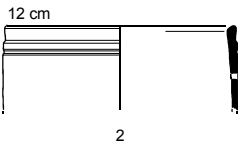

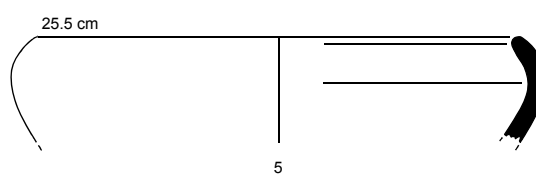
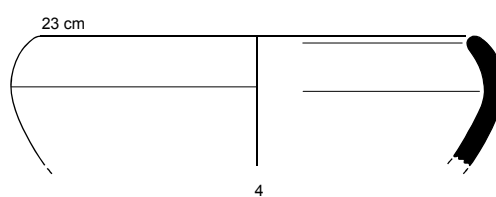
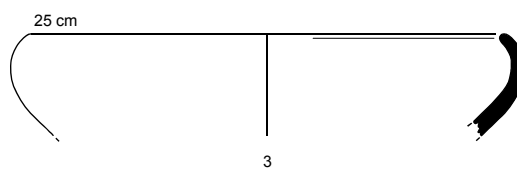
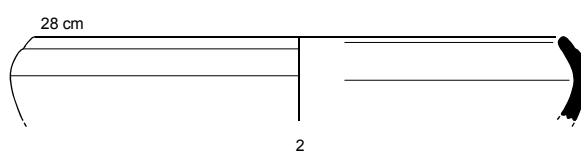
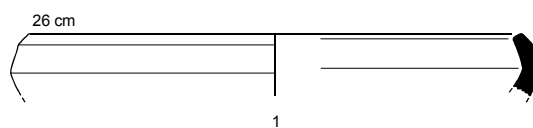

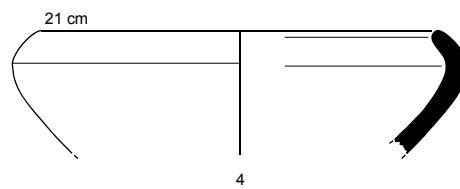
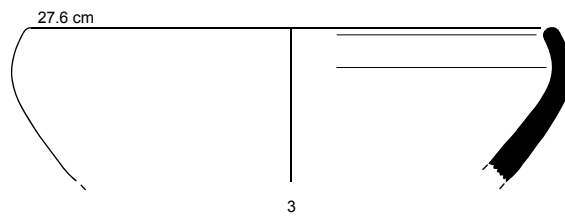
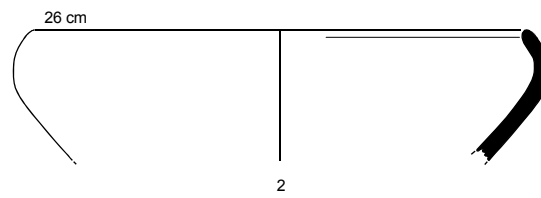
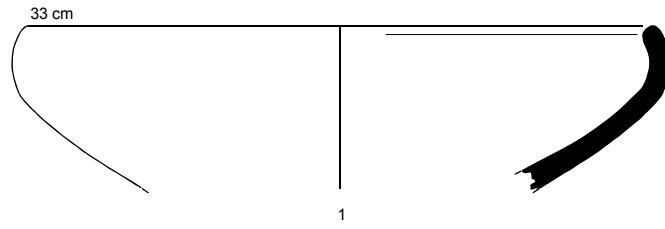
LEVHA 9

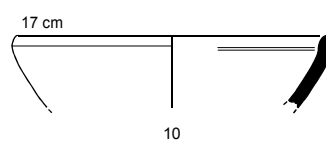
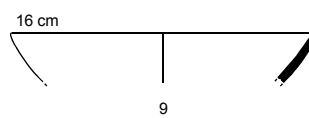
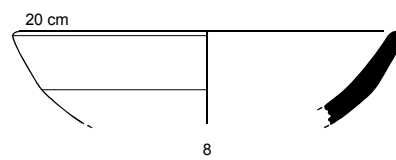
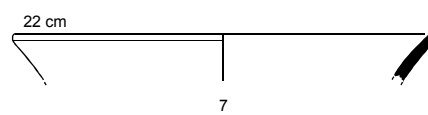
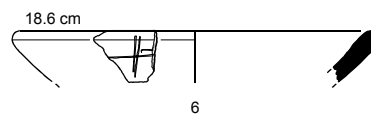
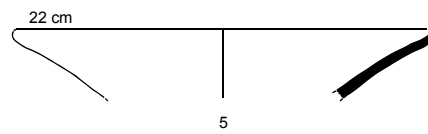
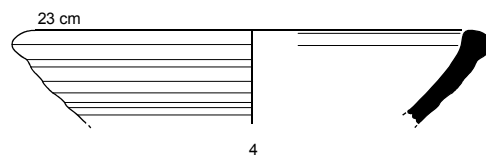
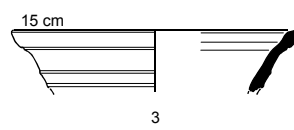
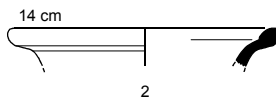
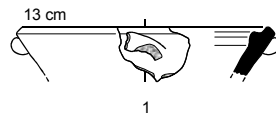
LEVHA 10

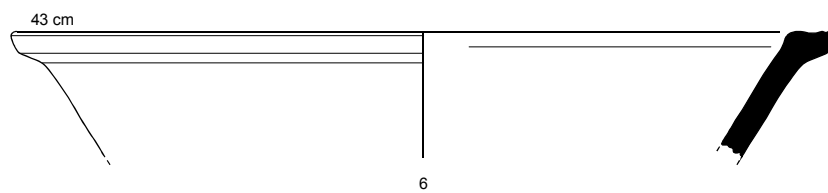
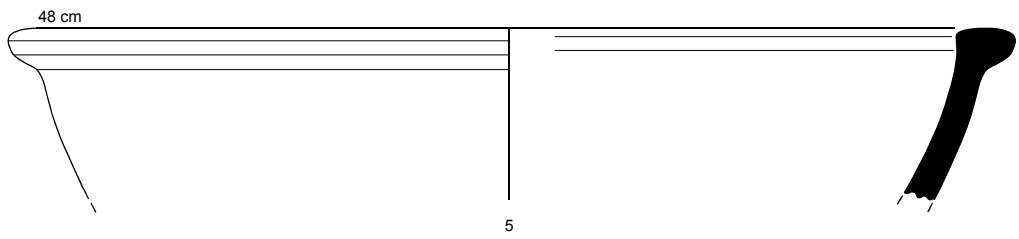
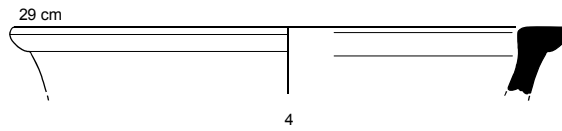
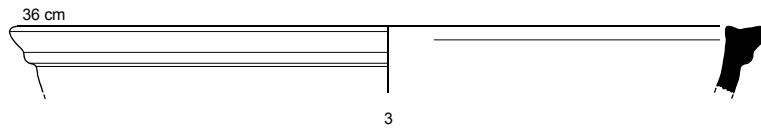
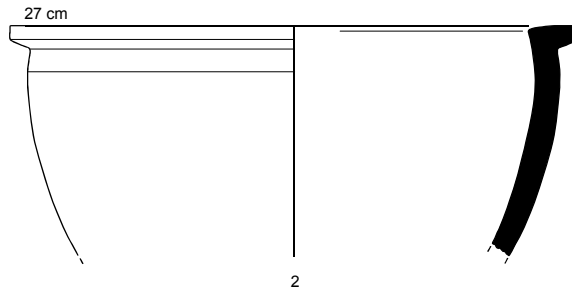
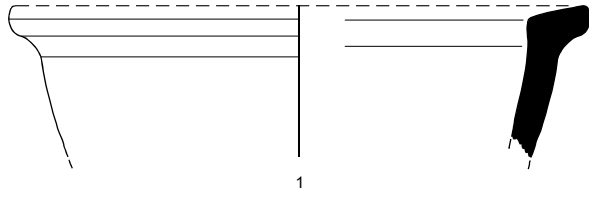
0 5 cm

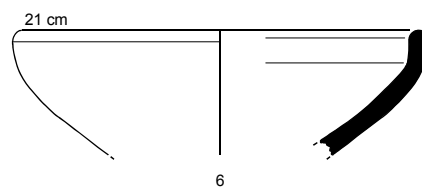
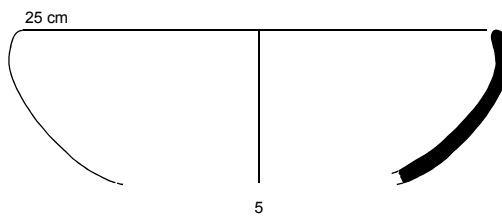
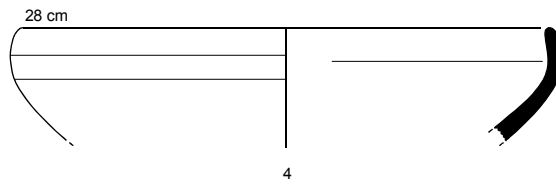
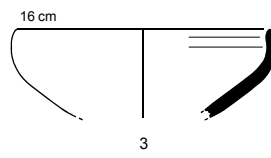
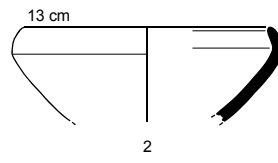
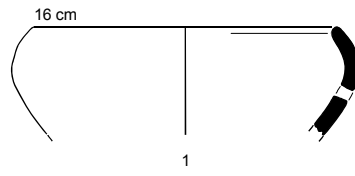
LEVHA 12

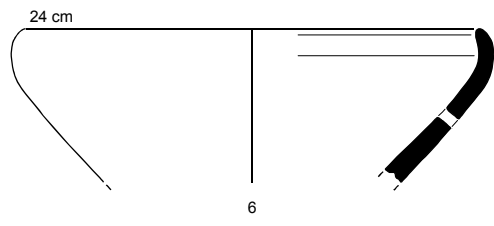
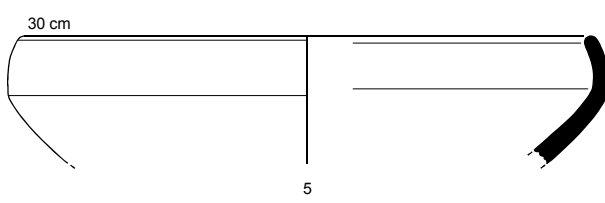
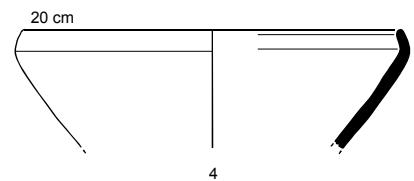
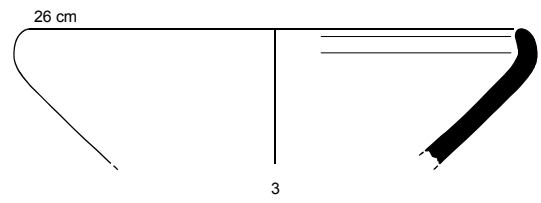
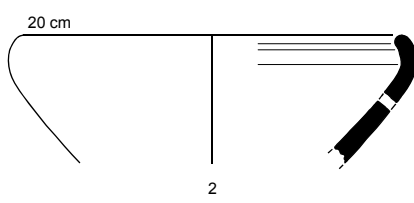
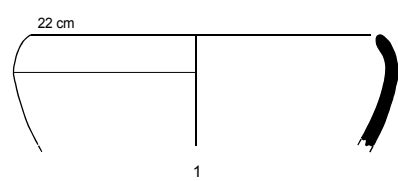

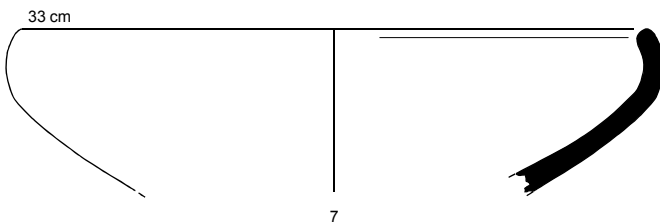
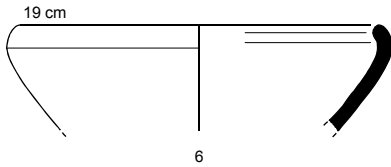
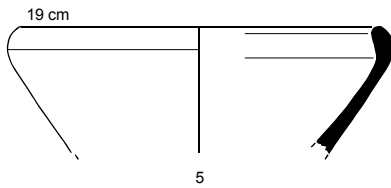
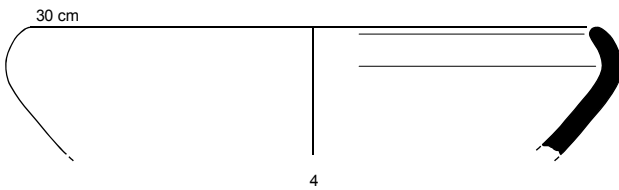
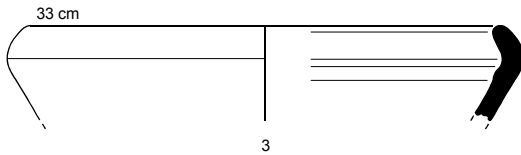
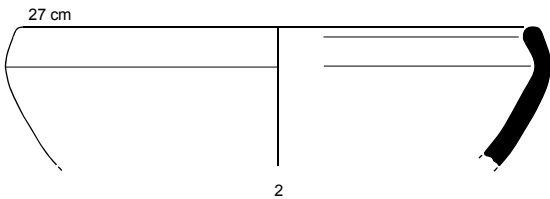
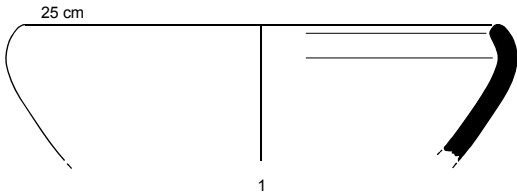
LEVHA 13

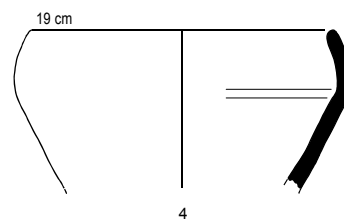
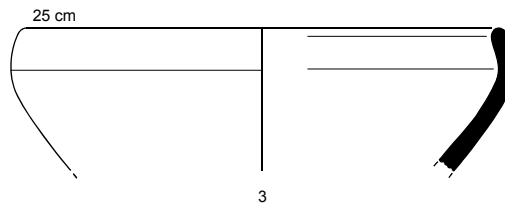
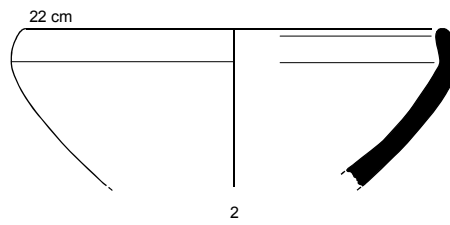

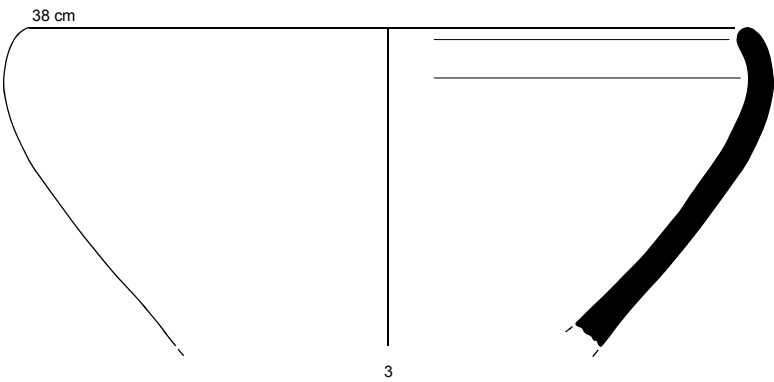
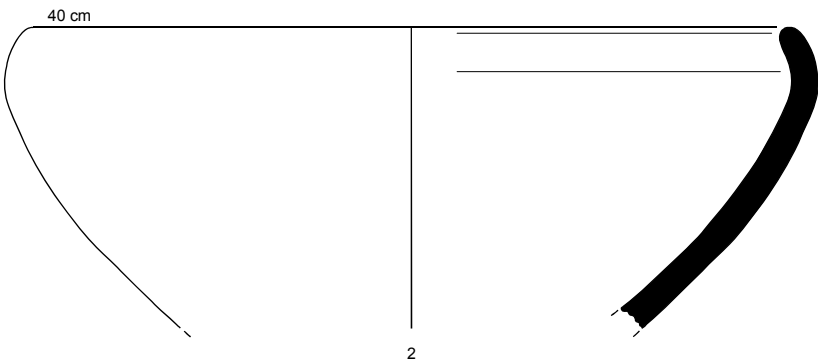
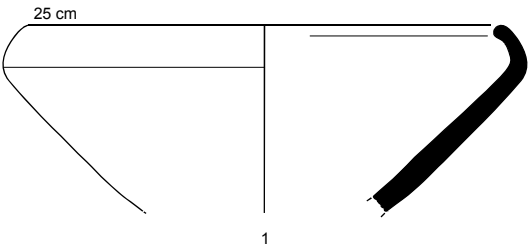
0 5 cm

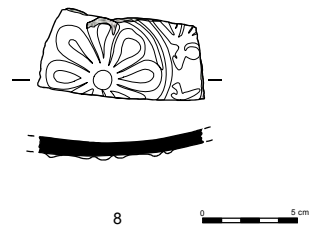
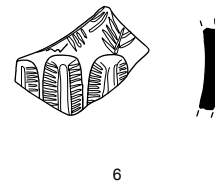
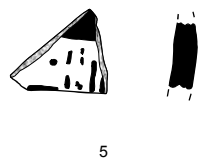
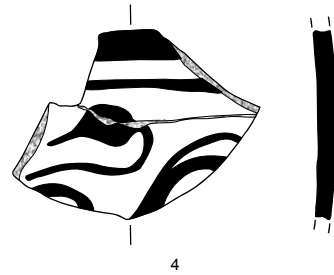
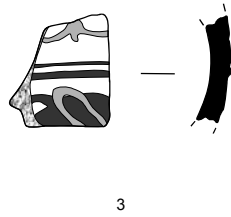
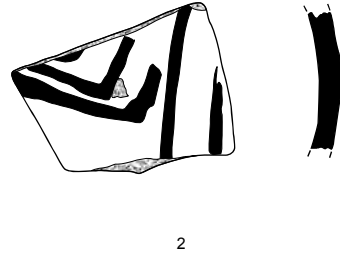
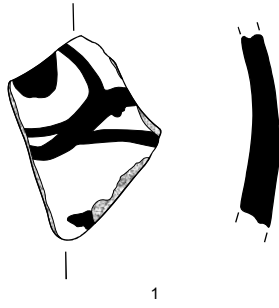

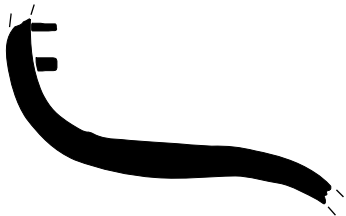

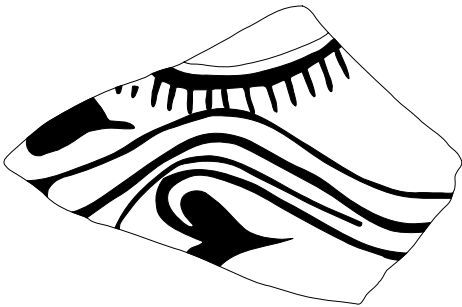

2

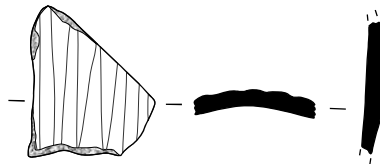
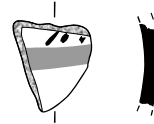
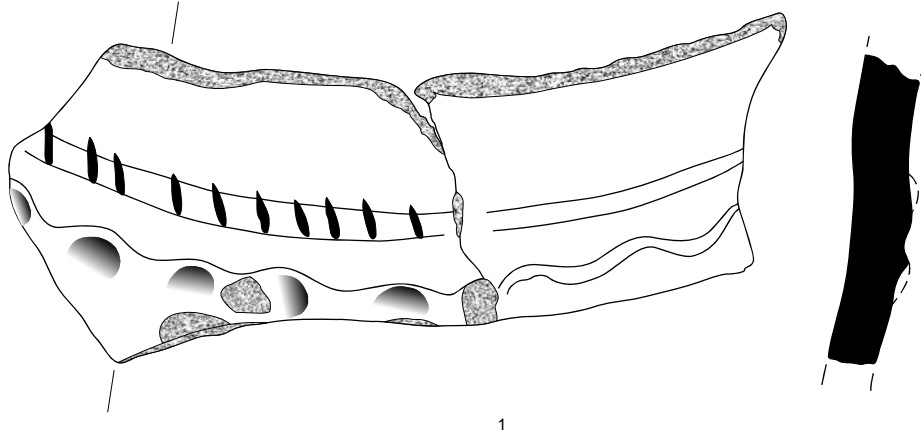

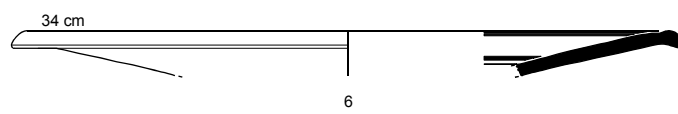
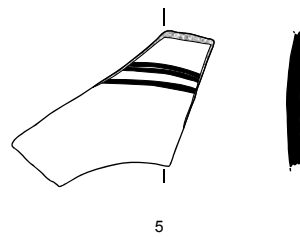
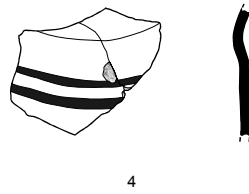
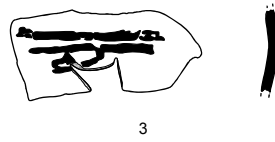
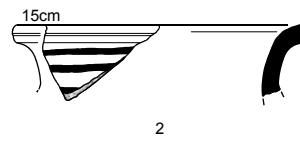
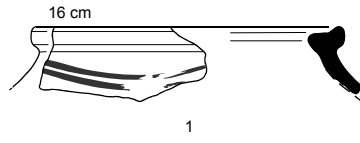
3

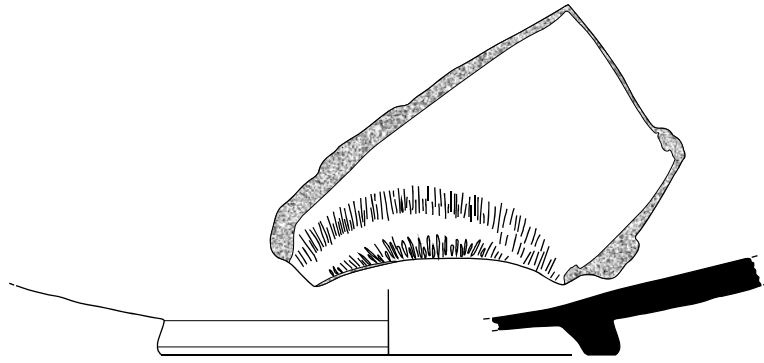

4

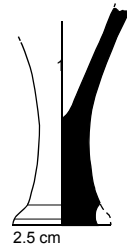

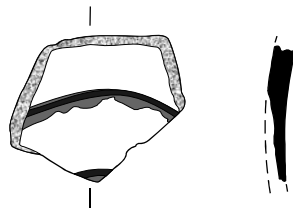

12cm

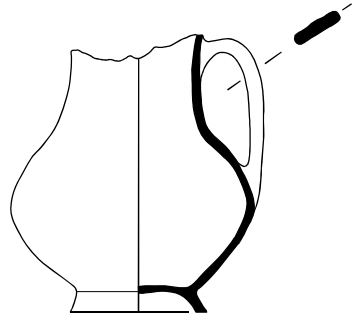
2.5 cm

2

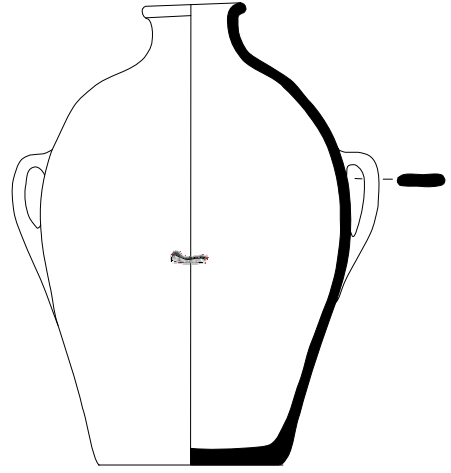

3

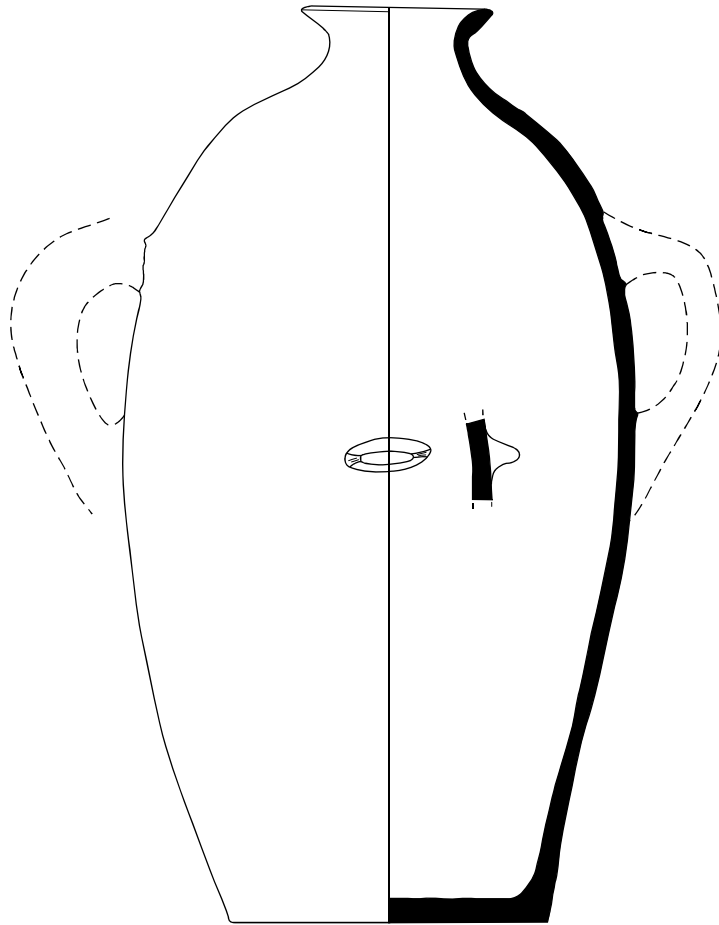
0 5 cm

1

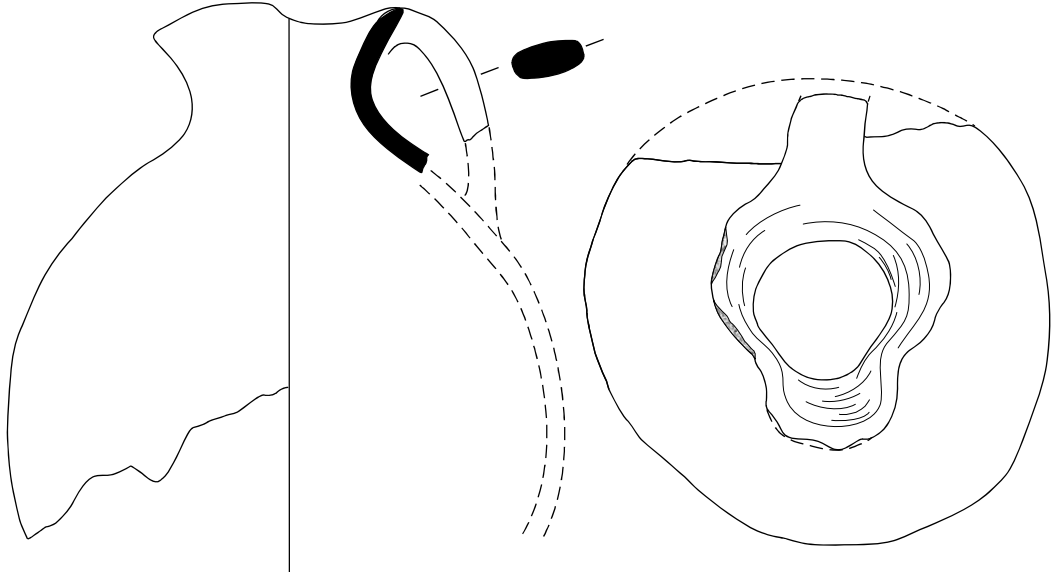

2

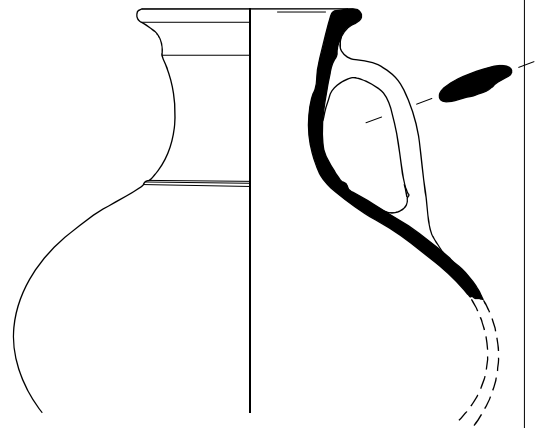

3

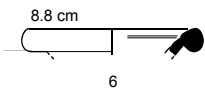
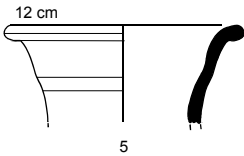
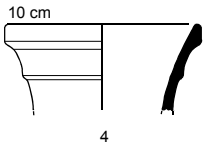
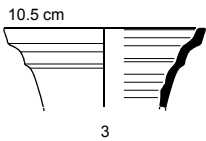
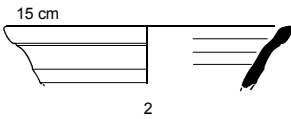
0 5 cm

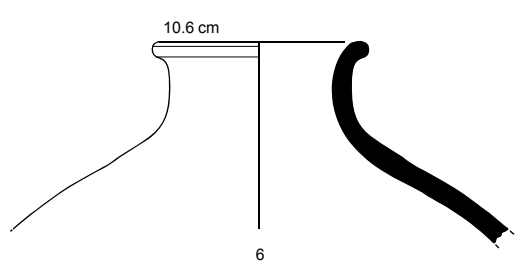
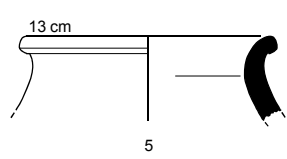
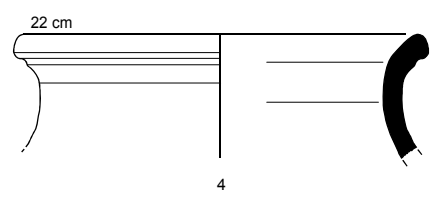
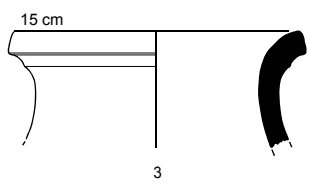
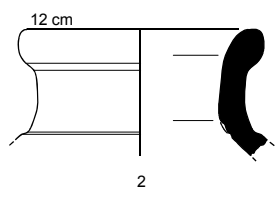
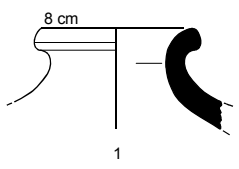

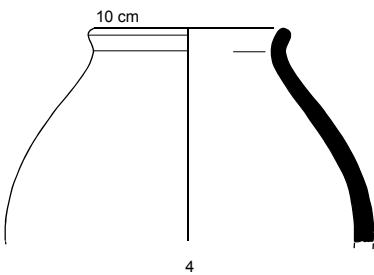
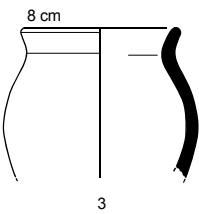
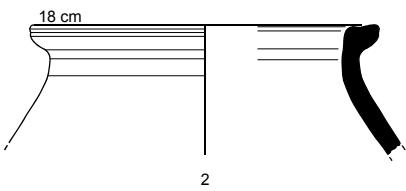
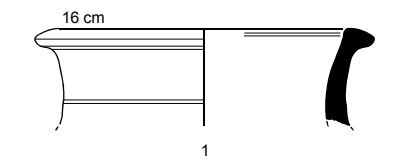
1

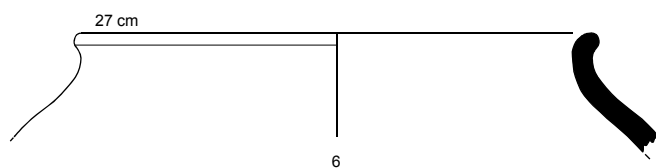
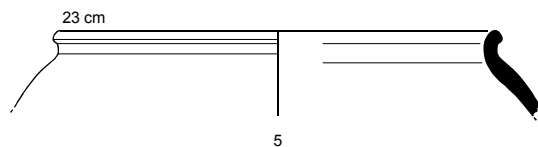
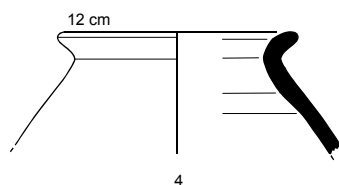
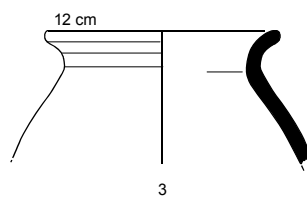
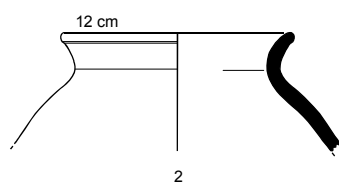
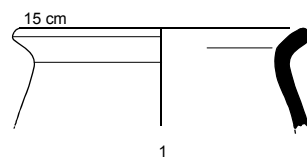

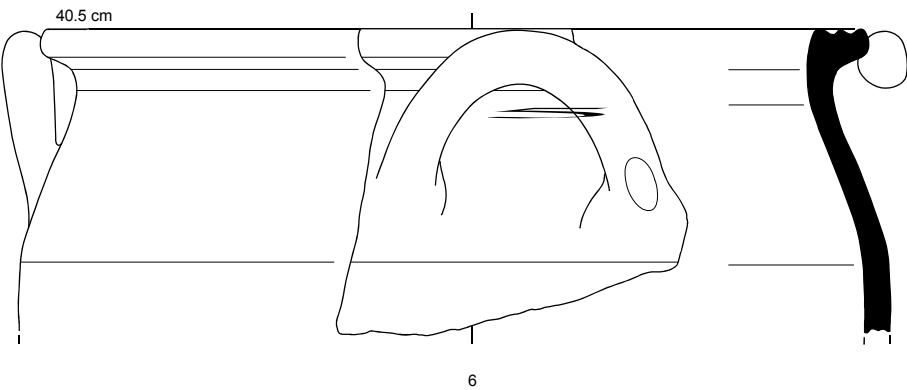
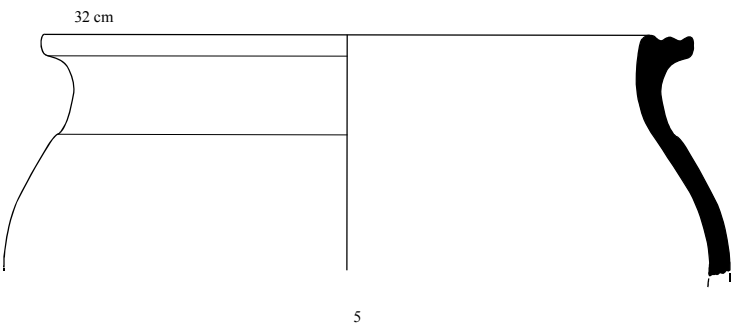
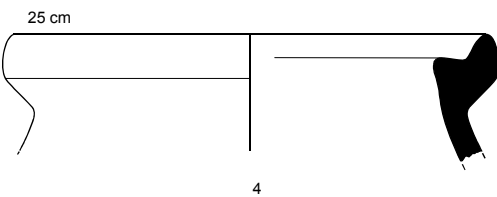
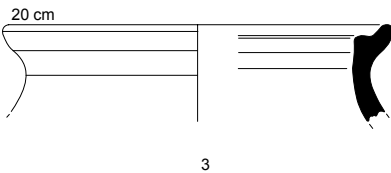
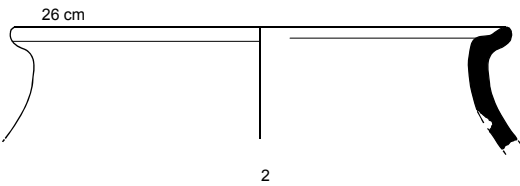
2

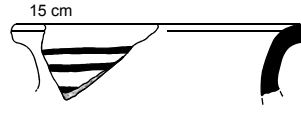

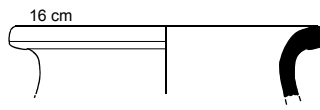

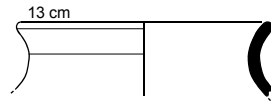
LEVHA 31

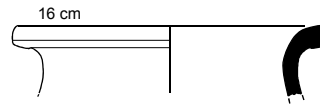
1

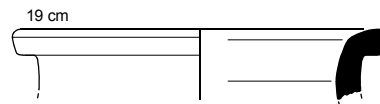
2

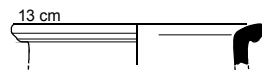
3

4

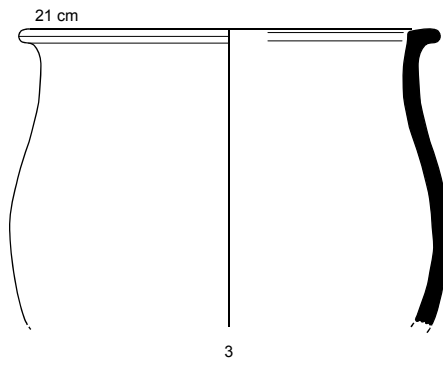
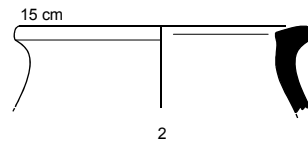
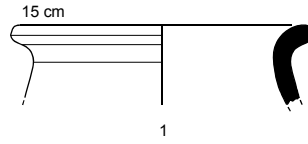

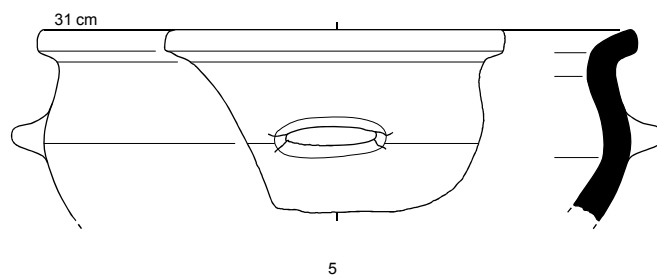
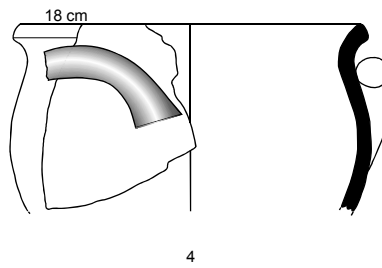
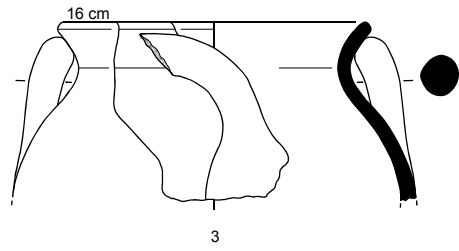
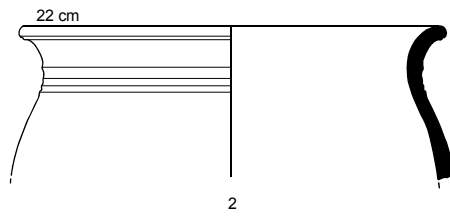
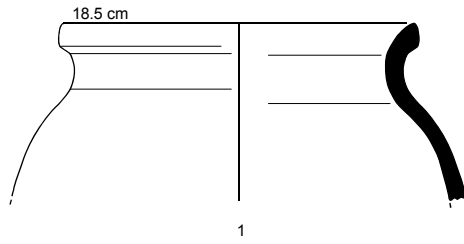
5

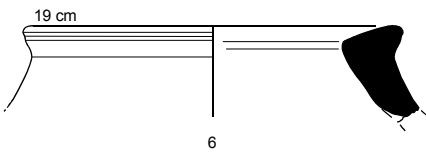
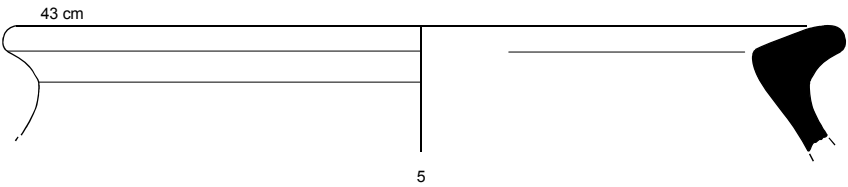
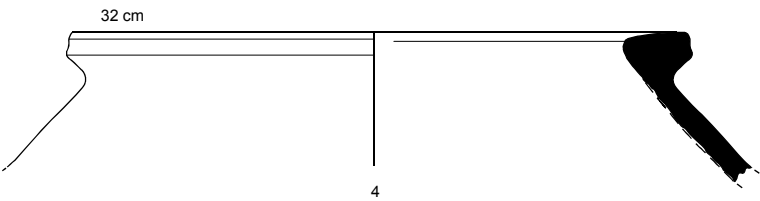
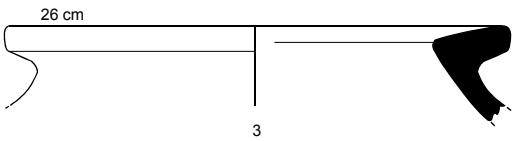
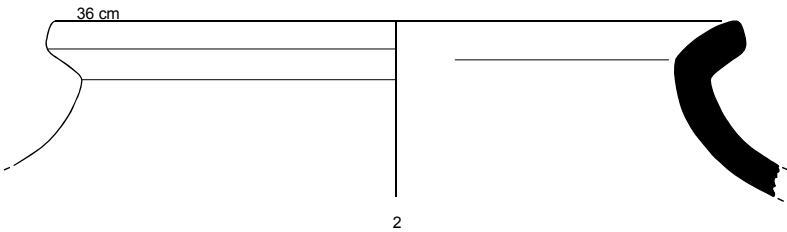
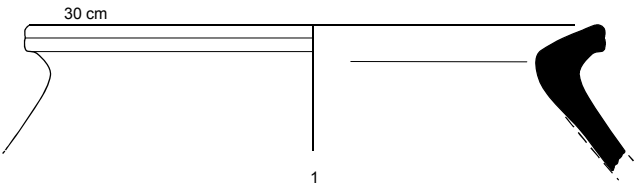

6

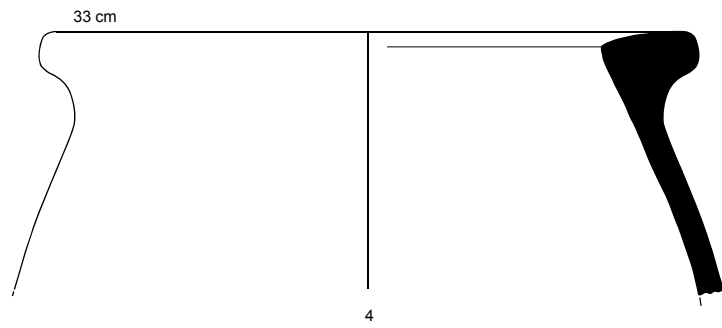
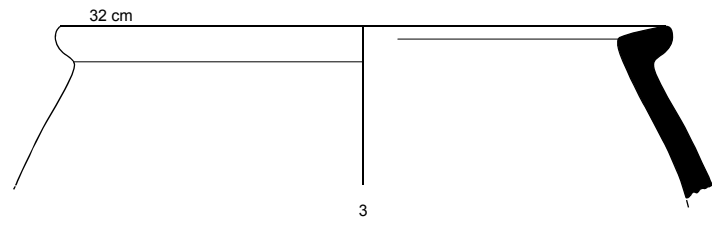
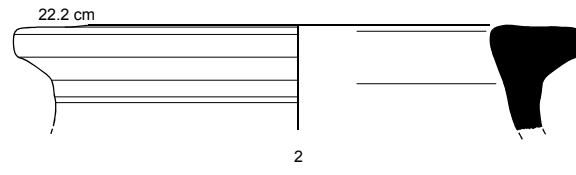
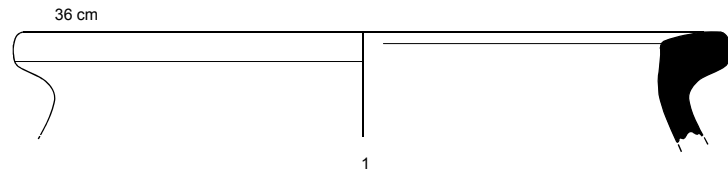

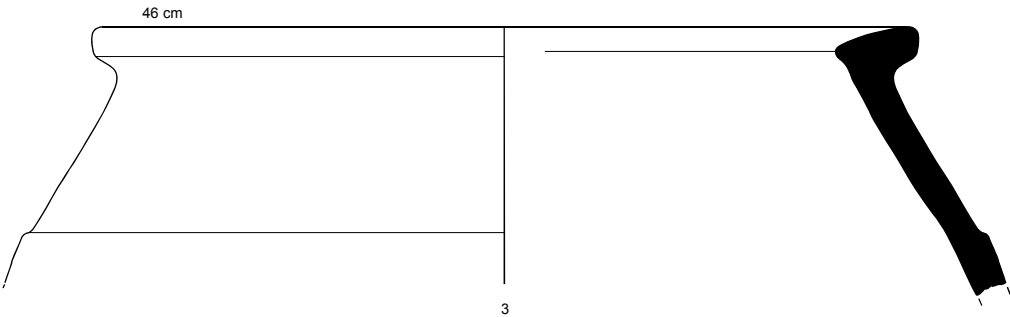
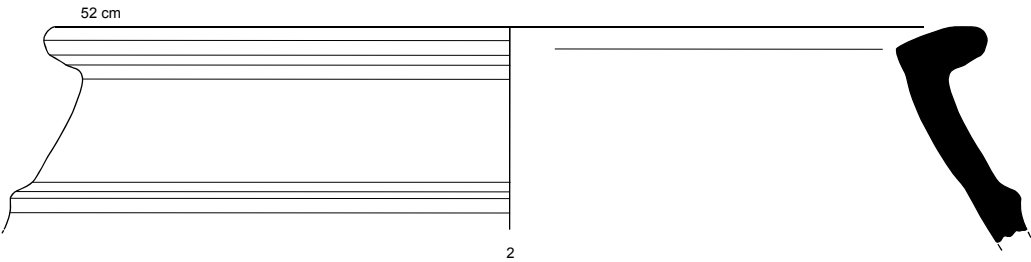
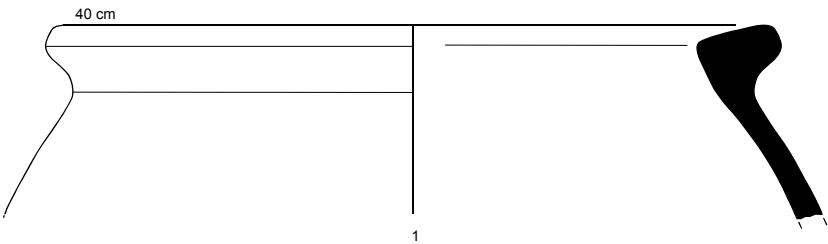

LEVHA 35

ÖZET

Bu çalışmada 2004 yılında Sivas ili Hafik ilçesinde yapılan Ziyaretsuyu kazısından ele geçen seramik buluntuları değerlendirilmiştir.

Üzerinde çalışılan bu buluntuların öncelikle çizimleri yapılmış ardından tipolojik özellikleri incelenerek çevre bölgelerle karşılaştırılmalar yapılmıştır. Bu karşılaştırmalar sonucunda seramiklerin dağılım alanı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Dağılım alanının tespiti sonucunda bu bölgenin kuzey Suriye ve güney Anadolu ile bağlantısı olduğu anlaşılmıştır. Yapılan değerlendirmeler sonucunda Ziyaretsuyu kazısından ele geçen seramik buluntularının Helenistik ve roma dönemi içindeki belirlenmeye çalışılmıştır.

Değerlendirmeler ve karşılaştırmalar sonucunda Ziyaretsuyu Mevki'nin M.Ö. 2.yy da iskân gördüğü düşünülmektedir.

ANAHTAR KELİMELER

- 1) Arkeoloji
- 2) Sivas,
- 3) Seramik
- 4) Terra Sigillata
- 5) Galat

ABSTRACT

This study includes the analysing of the ceramic finds from ziyaretsyu excavation in Hafik town of Sivas province.

First of all, drawings of ceramics have been finished.being analysed typologic and clay features of them have been compared with the North Syria and South Anatolia.

Together with the finds from Ziyaretsuyu excavation, Hellenistic and Roman characteristics of ceramics are distinguished.

The results of the study demonstrate that the settlement at Ziyaretsuyu may probably belong to the 1st-2nd centuries B.C

KEY WORDS

- 1) Archeology,
- 2) Sivas
- 3) Ceramic
- 4) Terra sigillata
- 5) Galat